

Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Sammanfattning

- 5 I betänkandet behandlar miljö- och jordbruksutskottet regeringens förslag i budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1) inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård och 37 motionsyrkanden som väckts under den allmänna motionstiden 2015/16. Bland motionsyrkandena finns alternativa budgetförslag från Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, 10 Folkpartiet (numera Liberalerna) och Kristdemokraterna.
- Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för utgiftsområdet, som uppgår till totalt närmare 7,7 miljarder kronor för 2016. Vidare tillstyrker utskottet regeringens förslag om bemyndigande att genomföra borttagning av utsläppsenheter och om ekonomiska åtaganden.
- 15 Utskottet har följt upp regeringens resultatredovisning för utgiftsområdet och föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför i det avsnittet och tillkännager detta för regeringen.
- Samtliga motionsförslag som behandlas i betänkandet avstyrks.
- Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna har inte 20 deltagit i anslagsbeslutet. Dessa partier redovisar i stället sina ställningstaganden i särskilda yttranden.
- I betänkandet finns två reservationer och fem särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

	Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
	Redogörelse för ärendet	7
5	Ärendet och dess beredning.....	7
	Budgetprocessen i riksdagen	7
	Betänkandets disposition	8
	Utskottets överväganden.....	9
	Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 20	9
	Anslag inom utgiftsområde 20	17
10	1:1 Naturvårdsverket.....	17
	1:2 Miljöövervakning m.m.....	17
	1:3 Åtgärder för värdefull natur	18
	1:4 Sanering och återställning av förorenade områden	20
	1:5 Miljöforskning	22
15	1:6 Kemikalieinspektionen.....	22
	1:7 Avgifter till internationella organisationer	23
	1:8 Supermiljöbilspremie	23
	1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	24
	1:10 Klimatanpassning.....	25
20	1:11 Inspire	25
	1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö	26
	1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar	26
	1:14 Internationellt miljösamarbete	27
	1:15 Hållbara städer	28
25	1:16 Skydd av värdefull natur	28
	1:17 Havs- och vattenmyndigheten.....	30
	1:18 Klimatinvesteringar.....	30
	1:19 Elbusspremie.....	31
	2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och sambandsbyggande: Förvaltningskostnader.....	32
30	2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och sambandsbyggande: Forskning.....	33
	Förslag till nya anslag	36
	Utskottets ställningstagande.....	42
35	Bemyndigande om borttagning av utsläppsenheter	43
	Övriga motioner	44
	Reservationer	50
	1. Anslag inom utgiftsområde 20, punkt 2 (SD).....	50
	2. Bemyndigande om borttagning av utsläppsenheter, punkt 3 (SD).....	53
40	Särskilda yttranden	54
	1. Anslag inom utgiftsområde 20, punkt 2 (M)	54
	2. Anslag inom utgiftsområde 20, punkt 2 (C)	57
	3. Anslag inom utgiftsområde 20, punkt 2 (L)	59
	4. Anslag inom utgiftsområde 20, punkt 2 (KD)	62
45	5. Bonus-malus-system (M, C, L, KD)	64
	<i>Bilaga 1</i>	
	Förteckning över behandlade förslag	66
	Propositionen	66
	Motioner från allmänna motionstiden 2015/16	67

	<i>Bilaga 2</i>	
	Regeringens och oppositionens anslagsförslag	72
	<i>Bilaga 3</i>	
	Utskottets anslagsförslag	74
5	<i>Bilaga 4</i>	
	Uppföljning av regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 20	
	Allmän miljö- och naturvård.....	75

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 20

5 Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 20 och tillkännager detta för regeringen.

2. Anslag inom utgiftsområde 20

a) Anslagen för 2016

Riksdagen anvisar anslagen för 2016 inom utgiftsområde 20 enligt utskottets förslag i bilaga 3.

10 Därmed bifaller riksdagen proposition 2015/16:1 utgiftsområde 20 punkt 12 och avslår motionerna
 2015/16:235 av Sten Bergheden (M),
 2015/16:556 av Tomas Eneroth (S),
 2015/16:613 av Hans Unander m.fl. (S),
 15 2015/16:818 av Åsa Westlund och Lena Hallengren (båda S) yrkande 4,
 2015/16:1233 av Said Abdu (FP),
 2015/16:1362 av Kristina Yngwe m.fl. (C, M, FP, KD) yrkande 8,
 2015/16:1614 av Boriana Åberg (M),
 2015/16:1935 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 16,
 2015/16:1938 av Caroline Szyber m.fl. (KD) yrkande 6,
 20 2015/16:2073 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkande 2,
 2015/16:2352 av Anders Forsberg m.fl. (SD),
 2015/16:2371 av Anders W Jonsson m.fl. (C) yrkande 24,
 2015/16:2533 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 2,
 2015/16:2600 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 1,
 25 2015/16:2601 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkandena 12 och 13,
 2015/16:2605 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkandena 1–4,
 2015/16:3137 av Per Åsling och Daniel Bäckström (båda C),
 2015/16:3144 av Lars Tysklind m.fl. (FP) yrkande 1 och
 2015/16:3155 av Kristina Yngwe m.fl. (C).

b) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

30 Riksdagen bemyndigar regeringen att
 1. under 2016 för ramanslaget 1:2 Miljöövervakning m.m. ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor 2017–2020,
 35 2. under 2016 för ramanslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 350 000 000 kronor 2017–2022,
 3. under 2016 för ramanslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden ingå ekonomiska åtaganden som inklusive

tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 430 000 000 kronor 2017–2025,

4. under 2016 för ramanslaget 1:5 Miljöforskning ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 102 000 000 kronor 2017–2020,

5. under 2016 för ramanslaget 1:10 Klimatanpassning ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 19 900 000 kronor 2017 och 2018,

6. under 2016 för ramanslaget 1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 300 000 000 kronor 2017–2020,

7. under 2016 för ramanslaget 1:14 Internationellt miljösamarbete ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 14 000 000 kronor 2017–2021,

8. under 2016 för ramanslaget 1:16 Skydd av värdefull natur ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 42 000 000 kronor 2017–2065,

9. under 2016 för ramanslaget 1:18 Klimatinvesteringar ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 300 000 000 kronor 2017 och 2018,

10. under 2016 för ramanslaget 2:2 Forskningsområdet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 600 000 000 kronor 2017–2022.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2015/16:1 utgiftsområde 20 punkterna 2–11 och avslår motion 2015/16:3144 av Lars Tysklind m.fl. (FP) yrkande 2.

Reservation 1 (SD)

3. Bemyndigande om borttagning av utsläppsenheter

Riksdagen bemyndigar regeringen att genomföra borttagning av de utsläppsenheter under EU:s ansvarsfördelningsbeslut för 2013 som Sverige kommer att tilldelas och som inte behövs för avräkning mot Sveriges åtagande inom EU 2013.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2015/16:1 utgiftsområde 20 punkt 1.

Reservation 2 (SD)

4. Övriga motioner

Elcykelpremie

Riksdagen avslår motion

2015/16:1004 av Maria Stockhaus (M).

Bekämpning av mygg

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:957 av Åsa Coenraads (M),
2015/16:1358 av Mikael Oscarsson (KD) och
2015/16:2612 av Margareta B Kjellin och Tomas Tobé (båda M).

Kemikalieinspektionens handläggning

- 5 Riksdagen avslår motionerna
2015/16:805 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1–4,
2015/16:965 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1 och 2,
2015/16:1003 av Maria Stockhaus (M) och
10 2015/16:2930 av Sten Bergheden och Lotta Olsson (båda M) yrkandena
1 och 2.

Stockholm den 3 december 2015

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Matilda Ernkrans

- 15 Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matilda Ernkrans (S), Kristina
Yngwe (C)*, Ulf Berg (M)*, Isak From (S), Johan Hultberg (M)*, Maria
Strömkvist (S), Martin Kinnunen (SD), Jan-Olof Larsson (S), Stina Bergström
(MP), Gunilla Nordgren (M)*, Monica Haider (S), Anders Forsberg (SD), Lars
Tysklind (L)*, Jens Holm (V), Lars-Axel Nordell (KD)*, Marianne Pettersson
(S) och Jesper Skalberg Karlsson (M)*.
20 * Avstår från ställningstagande under punkt 2, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlas regeringens budgetproposition för 2016 (prop. 2015/16:1) i de delar som gäller utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård och 37 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2015/16. Regeringens förslag till riksdagsbeslut och förslagen i motionerna finns i bilaga 1.

I bilaga 2 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2016 och de avvikelser från dessa som Moderaterna, Sverigedemokraterna Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna föreslår i sina anslagsmotioner. I bilaga 3 finns utskottets förslag till anslagsfördelning.

I betänkandet behandlas vidare utskottets uppföljning av regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 20 för 2015. Uppföljnings- och utvärderingsgruppens rapport finns i bilaga 4.

Vid kammarens sammanträde tisdagen den 24 november 2015 anmäldes att Folkpartiet liberalerna beslutat att byta partinamn till Liberalerna, med förkortningen (L).

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i första steget i budgetprocessen fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § riksdagsordningen).

Riksdagen har, med bifall till regeringens förslag, bestämt utgiftsramen för 2016 för utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård till 7 661 756 kronor (prop. 2015/16:1, bet. 2015/16:FiU1, rskr. 2015/16:51). I detta ärende ska miljö- och jordbruksutskottet föreslå för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag för utgiftsområdet ska göras genom *ett* beslut (11 kap. 18 § riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Enligt budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat.

I utskottens beredning av ärenden ingår uppgiften att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen

presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/2006:RS3, bet. 2005/06:KU21). Av riktlinjerna framgår att riksdagen beställer och tar emot information om resultatet av statens verksamhet.

- 5 Utskottet har mot den bakgrunden analyserat regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 20 i budgetpropositionen. Analysen har syftat till att vara ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

- 10 Betänkandet har disponerats så att uppföljningen av regeringens resultatredovisning behandlas först. Därefter behandlas de förslag i budgetpropositionen och de motioner som gäller anslag inom utgiftsområde 20. Slutligen behandlas regeringens övriga förslag i budgetpropositionen och andra motionsförslag som har väckts under den allmänna motionstiden
- 15 2015/16. Förslagen i dessa motionsyrkanden handlar om elcykelpremier, bekämpning av mygg och Kemikalieinspektionens ärendehandläggning.

Utskottets överväganden

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 20

Utskottets förslag i korthet

- 5 Riksdagen ställer sig bakom det som miljö- och jordbruksutskottet
anför om regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 20
Allmän miljö- och naturvård och tillkännager detta för regeringen.

Bakgrund

- 10 Som en del i utskottets löpande uppföljning beslutade miljö- och
jordbruksutskottet den 12 mars 2015 att följa upp regeringens
resultatredovisning i budgetpropositionen för utgiftsområde 20 Allmän miljö-
och naturvård och 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.
Uppföljningarna har genomförts av utskottets uppföljnings- och
15 utvärderingsgrupp. Syftet har varit att ta fram ett beslutsunderlag inför
behandlingen av budgetpropositionen för 2016 och att ge utskottet ett underlag
för den fortsatta dialogen med regeringen om utvecklingen av den ekonomiska
styrningen. En utgångspunkt för gruppens arbete har varit att det ska vara
20 möjligt för utskottet att följa kopplingen mellan mål, gjorda insatser, uppnådda
resultat och regeringens anslagsförslag för att kunna göra prioriteringar i
beredningen av regeringens budgetförslag och genomföra arbetet med
uppföljning och utvärdering i enlighet med regeringsformen.

Uppföljnings- och utvärderingsgruppens rapport för utgiftsområde 20 redovisas i bilaga 4 till detta betänkande.

Propositionen

- 25 Riksdagen har beslutat om nationella miljö kvalitetsmål och ett generationsmål
för utgiftsområde 20. Miljömålen för utgiftsområde 20 omfattar tre målnivåer:
generationsmål, miljö kvalitetsmål och etappmål. Målnivåerna definieras på
följande sätt:
- 30 • Generationsmålet: anger inriktningen för den samhällsomställning som
behöver genomföras inom en generation för att nå miljö kvalitetsmålen.
Generationsmålet ska vara vägledande för miljöarbetet på alla nivåer i
samhället. Arbetet med att lösa de svenska miljöproblemen ska inte utföras
genom att miljö- och hälsoproblem exporteras till andra länder.
 - 35 • Miljö kvalitetsmålen: anger det tillstånd i den svenska miljön som
miljöarbetet är avsett att leda till. Det finns 16 miljö kvalitetsmål:
 1. Begränsad klimatpåverkan
 2. Frisk luft

3. Bara naturlig försurning
 4. Giftfri miljö
 5. Skyddande ozonskikt
 6. Säker strålmiljö
 - 5 7. Ingen övergödning
 8. Levande sjöar och vattendrag
 9. Grundvatten av god kvalitet
 10. Hav i balans samt levande kust och skärgård
 11. Myllrande våtmarker
 - 10 12. Levande skogar
 13. Ett rikt odlingslandskap
 14. Storslagen fjällmiljö
 15. God bebyggd miljö
 16. Ett rikt växt- och djurliv.
- 15 • Etappmålen beslutas av regeringen och ska tydliggöra var olika insatser bör sättas in och på så sätt göra det lättare att nå generationsmålet och miljökvalitetsmålen.

Av regeringens resultatredovisning framgår bl.a. att utvecklingen är positiv för 4 av 16 mål. För 5 av 16 mål är riktningen negativ och för de resterande 20 7 målen går det inte att se en tydlig riktning för utvecklingen av miljön. De mål där utvecklingen i miljön är positiv är Frisk luft, Bara naturlig försurning, Skyddande ozonskikt och God bebyggd miljö. Mål där utvecklingen i miljön är negativ är Begränsad klimatpåverkan, Myllrande våtmarker, Ett rikt odlingslandskap, Storslagen fjällmiljö och Ett rikt växt- och djurliv. För 25 följande mål går det inte att se en tydlig riktning för utvecklingen i miljön: Giftfri miljö, Säker strålmiljö, Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet, Hav i balans samt levande kust och skärgård och Levande skogar.

När det gäller generationsmålet uppger regeringen att resultatredovisningen 30 är koncentrerad till de bedömningsgrunder som handlar om resurseffektivitet, hushållning, kulturmiljö och konsumtionsmönster eftersom resultatet av de övriga bedömningsgrunderna redovisas i andra delar, t.ex. i utgiftsområde 21 Energi och i utgiftsområde 18 Konsumentpolitik. De konkreta insatser som redovisas är främst påbörjade arbeten, exempelvis ett framtidsarbete som har 35 inletts under ledning av framtidsministern där grön omställning är en av de frågor som lyfts fram.

Enligt regeringens bedömning kommer 14 av 16 miljökvalitetsmål inte att 40 nås med de styrmedel som är beslutade i dag, vilket innebär ett oförändrat läge i förhållande till föregående år. De miljökvalitetsmål där utvecklingen i miljön går i positiv riktning har inte blivit fler i förhållande till föregående år. Snarare har utvecklingen i miljön försämrats något för miljökvalitetsmålet Ingen övergödning. Uppföljningen av de beslutade etappmålen visar att flera av målen är svåra att bedöma, vilket i flera fall kan bero på att målen är ottydligt formulerade. Enligt regeringens övergripande bedömning har utvecklingen i

miljön för miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö förbättrats i förhållande till förra året medan utvecklingen i miljön för miljö kvalitetsmålet Ingen övergödning har försämrats till neutral från att tidigare ha bedömts som positiv. Samtidigt framgår det att dagens miljöutmaningar till stora delar är gränsöverskridande och att flera miljö kvalitetsmål inte kan lösas inom Sveriges gränser. Genom att man driver en aktiv politik inom EU och internationellt ökar förutsättningarna för att nå miljö kvalitetsmålen. För ungefär hälften av miljö kvalitetsmålen är insatser inom EU eller internationellt avgörande för om målen ska kunna nås. Ett kraftfullt agerande inom EU förutsätter en ambitiös nationell politik.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har analyserat regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 20 i budgetpropositionen. Analysen har syftat till att vara ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen. Arbetet med uppföljningen har tagit sin utgångspunkt i de mål för utgiftsområde 20 som riksdagen har beslutat om och det sätt på vilket regeringen redovisar uppnådda resultat i förhållande till dessa mål. Utskottet har även följt upp vad som har hänt med anledning av utskottets tidigare löpande och fördjupade uppföljningar.

Utgiftsområde 20 är indelat i områdena Miljöpolitik och Miljöforskning. Utskottet har avgränsat uppföljningen av regeringens resultatredovisning till att omfatta en översiktlig bedömning av redovisningens innehåll och struktur samt delar av området Miljöpolitik. De miljö kvalitetsmål som uppföljningen omfattar är Begränsad klimatpåverkan, Ingen övergödning och Giftfri miljö. Dessutom behandlas de områden inom vilka utskottet tidigare har genomfört fördjupade uppföljningar. En sammanfattande bedömning av den ekonomiska styrningen i staten görs också.

Det pågår sedan flera år en dialog mellan riksdagen och regeringen om hur regeringens resultatredovisning kan förbättras. Utskottet anser att det är positivt att det bedrivs ett övergripande utvecklingsarbete mellan Regeringskansliet och Riksdagsförvaltningen för att förbättra resultatredovisningen i budgetpropositionen, vilket ingår som en del i den ekonomiska styrningen i staten. Enligt utskottet kan arbetet med att utveckla resultatredovisningen inom respektive utgiftsområde därigenom underlättas. I sammanhanget är det angeläget att lyfta fram att utskottet sedan flera år tar aktiv del i utvecklingsarbetet av den ekonomiska styrningen. Detta sker genom en dialog såväl på den politiska nivån mellan ansvarig statssekreterare i Regeringskansliet och utskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp som på tjänstemannanivån. Utskottets uppföljning av regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen är en utgångspunkt för dessa samtal. Utskottet anser att det är väsentligt att dialogen vidmakthålls och utvecklas eftersom resultaten är positiva.

En utgångspunkt för utskottet har varit att det ska vara möjligt att följa kopplingen mellan mål, gjorda insatser, uppnådda resultat och regeringens anslagsförslag för att kunna göra prioriteringar i beredningen av regeringens budgetförslag och genomföra arbetet med uppföljning och utvärdering i enlighet med regeringsformen. Regeringens redovisning och bedömning av resultat ska ha en klar och tydlig struktur, eftersom detta bidrar till en ökad förståelse för hur statliga anslagsmedel används och vilka resultat de får i förhållande till mål och anslagna medel. Utskottet anser att målen i miljömålsstrukturen är viktiga för att åstadkomma goda resultat i miljöarbetet. Det är därför positivt att strukturen för regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen utgår från de miljö kvalitetsmål som riksdagen har antagit. Detta är väsentligt för att utskottet ska kunna fullfölja sin uppgift att följa upp regeringens redovisning av vilka resultat som uppnåtts i verksamheten i förhållande till vad som sägs i budgetlagen.

Det är också positivt att regeringen fortsätter att redovisa de resultatindikatorer eller bedömningsgrunder som ligger till grund för redovisningarna i propositionen. Utskottet konstaterar i likhet med tidigare att det i resultatredovisningen för de undersökta områdena i vissa fall kan vara svårt att urskilja vilka resultat som faktiskt har uppnåtts eftersom redovisningen av resultat i vissa fall blandas med redovisning av insatser, dvs. vidtagna åtgärder snarare än utfall av genomförda insatser.

Det är viktigt att resultatredovisningen koncentreras till att redovisa resultaten av insatserna. Utskottet vill framhålla att det är angeläget med tydliga indikatorer som inriktas på resultat av statliga insatser. Det är också önskvärt att kunna följa den långsiktiga utvecklingen av de indikatorer som regeringen har valt, och därför är det en fördel om regeringen i ökad utsträckning presenterar tidsserier som speglar utvecklingen. Utskottet har förståelse för att det kan vara svårt att redovisa resultat av statliga insatser inom miljöområdet eftersom det många gånger tar lång tid för miljön att återhämta sig och det därför behövs ett långsiktigt och uthålligt arbete. Samtidigt vill utskottet uppmärksamma möjligheten att belysa utvecklingen av statliga resultat genom exempel även om detta inte ger en fullständig bild.

Utskottet noterar att regeringen tar ett mer samlat grepp än tidigare för att redovisa indikatorer och bedömningsgrunder när det gäller generationsmålet. Utskottet anser att det är positivt att generationsmålet uppmärksammas i resultatredovisningen eftersom det kan ses som ett inriktningsmål för samhällets omställning som ska vara vägledande för miljöarbetet på alla nivåer i samhället. Samhället behöver ses som en helhet där miljöfrågorna inte betraktas som områden för sig utan som delar av alla politikområden, vilket är en förutsättning för att goda resultat ska uppnås. Regeringens redovisning innehåller dock främst en beskrivning av pågående arbete som kopplas till generationsmålet. Utskottet ser fram emot att ta del av en mer utvecklad beskrivning av resultatet när det gäller steg på vägen för att nå generationsmålet.

Utskottet gör följande bedömning när det gäller de områden som uppföljningen omfattar:

Klimatområdet

5 Regeringen bedömer att ytterligare insatser behövs utöver de beslutade och planerade styrmedlen för att nå miljökvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan. Måluppfyllelsen beror på om tillräckligt stora utsläppsreduktioner kommer till stånd globalt, vilket kräver internationellt samarbete. Sverige och andra rika länder har ett särskilt ansvar för att ta ledningen i klimatarbetet så att det globala målet kan nås. Utskottet delar 10 regeringens bedömning att skärpta utsläppsåtaganden internationellt är helt nödvändiga för att miljökvalitetsmålet ska kunna nås. Det krävs att trenden av globalt ökande utsläpp bryts mycket snart. Ett ambitiöst avtal om tiden efter 2020 som motsvarar de vetenskapliga bedömningarna och ingås vid klimatkonventionens partsmöte i Paris i december 2015 skulle avsevärt öka 15 möjligheterna att hålla den globala temperaturökningen under två grader.

Utskottet anser i likhet med vad utskottet anförde förra året att det är viktigt att Sverige arbetar aktivt och pådrivande i EU och internationellt för att främja 20 globala åtgärder som minskar människans klimatpåverkan. Likaså är det viktigt att vidta konkreta åtgärder på hemmaplan för att minska Sveriges 20 negativa klimatpåverkan. Det är därför positivt att regeringen har presenterat en strategi för ett framgångsrikt klimatmöte i Paris.

Riksdagen har bl.a. beslutat om miljökvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan och fastställt de ovannämnda preciseringarna som rör 25 temperatur respektive koncentration av växthusgaser. Vidare har riksdagen beslutat om ett etappmål för utsläppen av växthusgaser som ska uppnås senast 2020. Dessutom har EU gemensamt slagit fast mål för utsläppsminskningar till 2020 och 2050 som Sverige ska bidra till att uppfylla. Det är därför viktigt att framstegen för att nå målen följs upp och utvärderas. I annat fall är det svårt att göra de förändringar som behövs både när det gäller de styrmedel som 30 används och de åtgärder som vidtas.

Regeringen uppger i likhet med förra året att etappmålet för utsläppen är inom räckhåll eftersom utsläppen av växthusgaser i Sverige minskar. Enligt 35 utskottets mening är det svårt att av regeringens redovisning utläsa resultatet av olika åtgärder. Det finns flera anslag som syftar till att minska klimatpåverkan, och regeringen föreslår dels ett nytt anslag, dels att befintliga anslag förlängs eller förstärks. Enligt utskottets mening är det angeläget att erfarenheter från tidigare satsningar tas till vara i nya satsningar. Det är också önskvärt att resultatet av satsningen på supermiljöbilspremierna redovisas. I 40 tillämpliga delar bör man kunna ta till vara dessa erfarenheter vid utformning av nya anslag som t.ex. elbusspremierna. Utskottet förutsätter i likhet med tidigare ställningstaganden om anslagsförstärkningen att regeringen i kommande budgetpropositioner återkommer till riksdagen med en

rapportering av hur medlen används och vilka resultat som uppnås genom satsningen.

5 Utskottet anser att det är angeläget att regeringen återkommer till riksdagen med mer information i frågan i samband med redovisningen av kontrollstationen 2015. Det behövs en lägesredovisning bl.a. när det gäller vidtagna åtgärder samt bedömningar och förslag om vilka insatser som behövs för att nå målet till 2020. Utskottet ser fram emot denna redovisning.

Ingen övergödning

10 Utskottet behandlar i sin uppföljning av resultatredovisningen i budgetpropositionen särskilt miljö kvalitetsmålet Ingen övergödning eftersom regeringen uppger att utvecklingen i miljön snarare har försämrats än förbättrats i förhållande till resultaten från föregående år. Utskottet tog i sin fördjupade uppföljning av lokala åtgärder mot övergödning fram ett fördjupat underlag i frågan som redovisades i en rapport och behandlades av utskottet i 15 förra årets budgetbetänkande.

Utskottet vill påminna om att det tidigare har välkomnat de satsningar som har skett på bred front för att minska övergödningen. Åtgärder som behandlar såväl orsaker som symtom är angelägna. Det är viktigt att de aktörer som bidrar till utsläpp mobiliseras och involveras i konkret åtgärdsarbete. Utskottet 20 har också, i likhet med vid den tidigare uppföljningen 2008, noterat att det trots pågående åtgärder återstår mycket arbete för att nå Sveriges nationella mål och internationella åtaganden för havsmiljön. Utskottet konstaterar att detta alltjämt gäller. Utskottet anser att det är angeläget att regeringen återkommer till riksdagen med förslag till åtgärder med anledning av det problem som 25 uppmärksammas i utskottets rapporter. Utskottet noterar att regeringen inte har kommenterat utskottets uppföljning från 2014.

Utskottet ser fram emot att regeringen redovisar resultatet av de vidtagna åtgärderna mot övergödning för riksdagen. Detta är angeläget inte minst mot 30 bakgrund av att utvecklingen tycks gå åt fel håll. Sverige behöver också minska sina utsläpp av fosfor och kväve enligt utsläppsbetinget i aktionsplanen för Östersjön (Baltic Sea Action Plan, BSAP).

Utskottet anser att det är viktigt med tydliga indikatorer som inriktas på resultat av statliga insatser mot övergödning. Det är också önskvärt att kunna 35 följa den långsiktiga utvecklingen av de indikatorer som regeringen har valt, och därför är det en fördel om regeringen i ökad utsträckning presenterar tidsserier som speglar utvecklingen.

Utskottet noterar att regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 20 och 23 delvis ger olika bilder av resultat och behov av åtgärder när det gäller 40 övergödning. En möjlighet att göra resultatredovisningen till riksdagen tydligare är att redovisa tidsserier med resultat för olika områden. Utskottet ser fram emot att ta del av en tydligare resultatredovisning.

Biologisk mångfald i rinnande vatten

Utskottet genomförde 2011 en uppföljning av statens insatser för biologisk mångfald i rinnande vatten och vattenkraft. Av regeringens resultatredovisning framgår bl.a. att man bedömer att ytterligare insatser
5 behövs utöver de beslutade och planerade styrmedlen för att nå miljö kvalitetsmålet.

Utskottet delar regeringens uppfattning att åtgärdstakten behöver öka. Mot denna bakgrund vill utskottet återigen understryka att det är viktigt att förstärka insatserna för restaurering av vattendrag. Resultatet av de insatser
10 som görs behöver också följas upp. I miljö- och jordbruksutskottets uppföljning av biologisk mångfald i rinnande vatten och vattenkraft 2011 redovisades och analyserades en rad olika problem. Utskottet konstaterar att Vattenverksamhetsutredningen i juni 2014 lämnade sitt slutbetänkande I vått och torrt: förslag till ändrade vattenrättsliga regler (SOU 2014:35). Det är
15 enligt utskottets mening positivt att utredningen har remitterats och beredning pågår inom Regeringskansliet.

Utskottet har bl.a. påpekat att riksdagens miljömål för vattendragen inte har nåtts, och utskottet uppmärksammade att det fanns flera olika målkonflikter som inte fick förlama det fortsatta utvecklingsarbetet. Det är därför viktigt med
20 en tydlig uppgifts- och ansvarsfördelning mellan de inblandade aktörerna och att myndigheterna samarbetar. Utskottet anser därför att det är positivt att Havs- och vattenmyndigheten och Energimyndigheten gemensamt har presenterat en nationell strategi för vattenkraften.

Utskottet utgår från att såväl regeringens aviserade förslag på grundval av Vattenverksamhetsutredningens betänkande som andra initiativ inom området leder till att åtgärdstakten ökar så att miljö kvalitetsmålet Levande sjöar och vattendrag kan nås. Utskottet vill återigen betona att det är synnerligen angeläget att åtgärda de problem som uppmärksammas i utskottets rapport om biologisk mångfald i rinnande vatten och vattenkraft. Utskottet ser fram emot
25 att regeringen återkommer med förslag till riksdagen i frågan.
30

Giftfri miljö

Utskottet välkomnar regeringens redovisning av uppföljningen av handlingsplanen för en giftfri vardag. Det är positivt att regeringen redovisar insatser och resultat av anslagsförstärkningen både i Sverige och inom EU-samarbetet. För att nå miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö behövs ett uthålligt
35 arbete med åtgärder som genomförs på såväl nationell nivå som inom EU och på global nivå.

Utskottet anser att det är glädjande att det finns ett långsiktigt perspektiv på satsningen genom att insatsen fortsätter och att resurser aviserats fram till 2020.
40 Utskottet konstaterar att regeringen i hög grad har tagit fasta på vad utskottet tidigare har anfört, t.ex. att satsningen har utvärderats. Vidare har både insatser och konkreta resultat redovisats till riksdagen när det gäller tillsynen, dialogen med andra aktörer och EU-arbetet inom kemikalieområdet. Utskottet anser

dock att det är önskvärt att rapporteringen till riksdagen kompletteras med regeringens bedömning av uppnådda resultat i förhållande till mål och kostnader.

5 Utskottet anser att det är väsentligt att arbetet för att nå miljökvalitetsmålet Giftfri miljö fortsätter. Det behövs en kraftsamling för att skapa förutsättningar för att nå miljökvalitetsmålet Giftfri miljö eftersom det är ett av de allra svåraste miljökvalitetsmålen att uppnå. Utskottet ser fram emot att ta del av regeringens förutsedda redovisningar av hur arbetet för att nå miljökvalitetsmålet fortlöper.

10 Utskottet anser också att det är positivt att regeringen redovisar åtgärder som har vidtagits när det gäller kvicksilver och bromerade flamskyddsmedel. Den 19 februari 2015 beslutade riksdagen efter förslag från ett enigt utskott om två tillkännagivanden om dels kvicksilver, dels bromerade flamskyddsmedel. De innebär att regeringen inom EU ska verka för att både
15 kvicksilver och bromerade flamskyddsmedel fasas ut. Utskottet noterar regeringens redovisning av insatser för att fasa ut kvicksilver och bromerade flamskyddsmedel.

Hållbara städer

20 Utskottet har i sin löpande uppföljning sedan 2011 följt frågan om regeringens redovisning och åtgärder när det gäller satsningen på hållbara städer. Bakgrunden var främst en fördjupad uppföljning som utskottet tidigare hade genomfört. Projektet är slutfört. Resultatet har utvärderats och erfarenheter har spridits. Boverket har ansvar för de aktiviteter som kvarstår, och information om genomförda insatser finns i en projektdatabas på Boverkets webbplats.
25 På grundval av att satsningen på hållbara städer är slutförd föreslår utskottet att det avslutar den årliga uppföljningen av satsningen. Det är dock betydelsefullt att regeringen fortsätter att redovisa och bedöma de resultat och insatser som uppnås genom statens olika insatser för en hållbar statsutveckling inom olika utgiftsområden.

30 *Regeringens anslagsförslag*

Utskottet konstaterar att regeringen föreslår en kraftig anslagsförstärkning för utgiftsområde 20 som helhet. Några anslag får betydande tillskott enligt förslaget. Utskottet förutsätter att regeringen i kommande budgetpropositioner återkommer till riksdagen med en rapportering av hur medlen används och
35 framför allt vilka resultat som uppnås. Detta är särskilt angeläget för de anslag där betydande förstärkningar föreslås.

Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om regeringens resultatredovisning och tillkännager detta för regeringen.

Anslag inom utgiftsområde 20

Utskottets förslag i korthet

5 Riksdagen anvisar anslagen för 2016 inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård i enlighet med regeringens förslag och lämnar de bemyndiganden som regeringen har begärt inom detta utgiftsområde. Oppositionspartiernas alternativa förslag om anslagsfördelning och övriga motionsförslag avslås.

Jämför reservation 1 (SD) och särskilda yttrandena 1 (M), 2 (C), 3 (L) och 4 (KD).

1:1 Naturvårdsverket

Propositionen

10 Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 433 435 000 kronor för 2016 till anslaget 1:1 Naturvårdsverket. För att ge Naturvårdsverket förutsättningar att hantera föreslagna satsningar inom miljöområdet förstärktes anslaget med 15 000 000 kronor i vårändringsbudgeten (prop. 2014/15:99). Anslaget föreslås ökas med ytterligare 35 000 000 kronor per år.

25 Anslaget får användas för Naturvårdsverkets förvaltningsutgifter inklusive myndighetens utgifter för att administrera de verksamheter som finansieras via sakanslagen. Anslaget får även användas för utgifter för bidrag till utvecklingsarbete som andra än Naturvårdsverket organiserat och som främjar de verksamheter som Naturvårdsverket ansvarar för.

Motionerna

30 I kommittémotion 2015/16:2605 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 1 i denna del föreslås att anslaget minskas med 50 000 000 kronor. Även i kommittémotionerna 2015/16:3144 av Lars Tysklind m.fl. (FP) yrkande 1 i denna del och 2015/16:1935 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 16 i denna del föreslås att anslaget minskas med 50 000 000 kronor.

35 Av kommittémotion 2015/16:3155 av Kristina Yngwe m.fl. (C) i denna del föreslås att anslaget minskas med 70 000 000 kronor.

1:2 Miljöövervakning m.m.

Propositionen

40 Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 333 214 000 kronor för 2016 till anslaget 1:2 Miljöövervakning m.m. Miljöövervakning är grundläggande för att bedöma miljötillståndet, och dagens svenska miljöövervakning behöver förstärkas kraftigt bl.a. för att öka takten i arbetet med att nå miljökvalitetsmålen. I vårändringsbudgeten förstärktes anslaget med 25 000 000 kronor. Anslaget föreslås öka med ytterligare 25 000 000 kronor

per år för att förstärka miljöövervakningen, framför allt när det gäller hav och vatten. Regeringen föreslår vidare att anslaget ökas med 2 000 000 kronor per år 2016–2019 för ett utökat stöd till ideella miljöorganisationer.

5 Anslaget får användas till utgifter för miljömålsuppföljning, för miljöövervakning, för statsbidrag till ideella miljöorganisationer och till verksamhet vid Swedish Water House och för arbete med miljöledningssystem. Anslaget får även användas till utgifter för internationell miljöövervakning samt internationell rapportering som följer av EU-direktiv
10 och andra internationella åtaganden. Anslaget får också användas för finansiering av förvärv av verksamhet och aktier i Aktiebolaget Svenska Miljöstyrningsrådet och för utgifter som hänför sig till avveckling av bolaget Aktiebolaget Svenska Miljöstyrningsrådet.

För att fleråriga avtal ska kunna tecknas med de aktörer som utför miljöövervakning i program som löper under flera år föreslås vidare att
15 regeringen bemyndigas att under 2016 för anslaget 1:2 Miljöövervakning m.m. ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor 2017–2020.

Motionerna

I kommittémotion 2015/16:2605 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 1 i denna del
20 föreslås att anslaget minskas med 50 000 000 kronor. Även Magnus Oscarsson m.fl. (KD) föreslår i kommittémotion 2015/16:1935 yrkande 16 i denna del att anslaget minskas med 50 000 000 kronor.

Enligt kommittémotion 2015/16:3155 av Kristina Yngwe m.fl. (C) i denna del föreslås att anslaget minskas med 52 000 000 kronor.

25 Lars Tysklind m.fl. (FP) anför i kommittémotion 2015/16:3144 yrkande 1 i denna del att anslaget fr.o.m. 2016 ska ökas med 25 000 000 kronor för att Havs- och vattenmyndigheten ska förstärka den havs- och vattenrelaterade miljöövervakningen. Samtidigt avvisas regeringens höjning av samma anslag och anslaget föreslås därför sammanfattningsvis minskas med 27 000 000
30 kronor jämfört med regeringens förslag.

1:3 Åtgärder för värdefull natur

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 002 535 000 kronor för 2016 till anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur. Bland annat mot bakgrund av
35 regeringens satsningar på områdesskyddet och för att öka takten i arbetet med att nå miljökvalitetsmålen bedömer regeringen att skötseln och förvaltningen av skyddade områden kraftigt behöver förstärkas. Ökade satsningar behövs också på artbevarande, viltförvaltning, fastighetsförvaltning samt restaurering av biologisk mångfald och insatser för friluftsliv. I vårändringsbudgeten
40 förstärktes anslaget med 110 000 000 kronor. Regeringen föreslår att anslaget ökas med ytterligare 240 000 000 kronor per år.

5 Anslaget får användas till utgifter för insatser för skötsel och förvaltning av skyddad natur, bevarande och restaurering av biologisk mångfald och insatser för friluftsliv. Anslaget får vidare särskilt användas till utgifter för skötsel av skyddade områden, naturvårdsförvaltning och fastighetsförvaltning, för artbevarande och viltförvaltning samt i samband med skötsel och övrig förvaltning av värdefull natur.

10 För att fleråriga avtal avseende förvaltning av värdefulla naturområden ska kunna tecknas och för att samverkansavtal mellan statliga myndigheter ska kunna ingås samt för att kunna möjliggöra medfinansiering i större EU-projekt föreslås vidare att regeringen bemyndigas att under 2016 för anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 350 000 000 kronor 2017–2022.

Motionerna

15 I kommittémotionerna 2015/16:2605 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 1 i denna del, 2015/16:3155 av Kristina Yngwe m.fl. (C) i denna del och 2015/16:1935 Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 16 i denna del föreslås att anslaget minskas med 350 000 000 kronor.

20 Enligt kommittémotion 2015/16:3144 av Lars Tysklind m.fl. (FP) yrkande 1 i denna del ska anslaget ökas med 50 000 000 kronor fr.o.m. 2016 för att möjliggöra ökade restaureringsinsatser i syfte att bevara den biologiska mångfalden i form av olika naturtyper och arter. Samtidigt avvisas regeringens höjning av samma anslag och anslaget föreslås därför sammanfattningsvis minskas med 300 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag.

25 Anders Forsberg m.fl. (SD) anför i kommittémotion 2015/16:2352 i denna del att många naturreservat i dag inte sköts i enlighet med sina skötselplaner och att det finns en risk att problem med skadedjur kan sprida sig till intilliggande skogsfastigheter. Anslaget bör därför ökas, dock inte lika mycket som enligt regeringens förslag. Vidare bör mindre skyddad skog köpas in. 30 Sammanfattningsvis föreslås därför att anslaget minskas med 203 000 000 kronor.

Kompletterande uppgifter

Av budgetpropositionen framgår bl.a. att åtgärdsprogram för hotade arter är ett viktigt komplement till de breda naturvårdssatsningar som görs dels genom 35 områdesskydd, dels genom miljöersättningar som uppmuntrar fortsatt hävd av värdefulla odlingslandskapsmiljöer, inklusive kulturarvet i dessa. Fastställda åtgärdsprogram för hotade arter bör genomföras och ytterligare program bör tas fram. Urvalet av arter som får åtgärdsprogram bör ses över. Den föreslagna förstärkningen av anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur kommer att bidra 40 till att öka takten i arbetet. De flesta programmen rör landmiljön, och behovet av ytterligare program inom marin och sötvattensmiljö bör särskilt övervägas.

Regeringen föreslår en kraftig ökning av anslaget 1:16 Skydd av värdefull natur för skydd av värdefulla områden, framför allt skogar och marina områden. Därutöver ökas också anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket under utgiftsområde 23 för skydd av värdefull skog.

5 **1:4 Sanering och återställning av förorenade områden**

Propositionen

10 Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 815 018 000 kronor till anslaget 1:4 Sanering av förorenade områden för 2016. I enlighet med 2015 års ekonomiska vårproposition (prop. 2014/15:100) föreslår regeringen att anslaget ökas med 50 000 000 kronor per år fr.o.m. 2016. Vidare föreslår regeringen att anslaget höjs med 300 000 000 kronor per år 2016 och 2017 samt med 200 000 000 kronor per år från 2018 och framåt för efterbehandling av mark för bostadsbyggande.

15 Anslaget får användas till utgifter för att inventera, undersöka och åtgärda förorenade områden som behöver saneras och efterbehandlas samt för att ta fram prioriteringsunderlag. Anslaget får även användas till utgifter för att åtgärda saneringsobjekt som är särskilt angelägna ur risksynpunkt och till akuta saneringsinsatser. Anslaget får vidare användas till utgifter för att inventera om det förekommer objekt som förorenats av en statlig organisation som inte längre finns kvar, och i så fall genomföra ansvarsutredningar och 20 nödvändiga undersökningar av dessa. Anslaget får användas för efterbehandling av mark för bostadsbyggande. Anslaget får även användas till utgifter för omhändertagande av historiskt radioaktivt avfall från icke kärnteknisk verksamhet.

25 För att fleråriga avtal ska kunna tecknas för insatser som rör inventering, undersökningar och åtgärder för att sanera och efterbehandla förorenade områden föreslås vidare att regeringen bemyndigas att under 2016 för anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag 30 på högst 1 430 000 000 kronor 2017–2025.

Motionerna

I kommittémotion 2015/16:2605 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 1 i denna del föreslås att anslaget minskas med 350 000 000 kronor.

35 Enligt kommittémotion 2015/16:3155 av Kristina Yngwe m.fl. (C) i denna del föreslås anslaget minska med 300 000 000 kronor.

40 Av kommittémotion 2015/16:3144 av Lars Tysklind m.fl. (FP) yrkande 1 i denna del framgår att anslaget föreslås ökas med 375 000 000 kronor jämfört med tidigare år för ökad sanering av områden som kan användas till bostadsbyggande och av områden som är särskilt angelägna ur risksynpunkt. Det är en mer preciserad användning av medlen under anslaget jämfört med

regeringens förslag, och jämfört med regeringens förslag föreslås anslaget alltså öka med 25 000 000 kronor.

I kommittémotion 2015/16:1935 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 16 i denna del föreslås att anslaget minskas med 200 000 000 kronor. Av 5 kommittémotion 2015/16:1938 av Caroline Szyber m.fl. (KD) yrkande 6 jämförd med partimotion 2015/16:2512 av Andreas Carlsson m.fl. (KD) följer att anslaget bör höjas med 100 000 000 kronor jämfört med 2015 för att genom sanering av tidigare förorenade områden frigöra mark för bebyggelse. Sammanfattningsvis innebär detta att anslaget föreslås minska med 10 200 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag.

Enligt kommittémotion 2015/16:2352 av Anders Forsberg m.fl. (SD) i denna del är sanering av förorenade områden ett miljömål som anses svårt att uppnå i tid samtidigt som det är ett miljömål som det finns goda möjligheter att påverka. Anslaget föreslås därför öka med 35 000 000 kronor.

I motion 2015/16:556 av Tomas Eneroth (S) framhålls behovet av att 15 utvärdera hur de förstärkta resurserna för marksanering används.

Av motion 2015/16:613 av Hans Unander (S) framgår att bristen på 20 sanering av förorenade områden bl.a. utgör ett hinder för exploatering av mark för bostäder och arbetstillfällen. Det bör därför säkerställas att de områden som ska saneras väljs ut genom en noggrann process.

I motion 2015/16:3137 av Per Åsling och Daniel Bäckström (båda C) efterfrågas en handlingsplan för inventering och finansiering av marksanering av nedlagda drivmedelsstationer.

Kompletterande uppgifter

25 I december 2013 lämnade Naturvårdsverket ett förslag på etappmål för efterbehandling av förorenade områden (se bet. 2014/15:MJU1). Enligt uppgift från Miljö- och energidepartementet bereds förslaget fortfarande inom Regeringskansliet.

30 Naturvårdsverket beslutade i juni 2014 en nationell plan för fördelning av statliga bidrag för efterbehandling (rapport 6617). Den nationella planen anger att Naturvårdsverkets fördelning av bidrag från anslaget Sanering och återställning av förorenade områden ska göras så att efterbehandlingsåtgärder genomförs vid de mest prioriterade förorenade områdena i landet. Avsikten är enligt planen att bidrag ska gå till de åtgärdsobjekt som ger mest miljönytta, 35 samtidigt som efterbehandlingstakten i Sverige ökar och tekniken kan utvecklas.

Vidare har Naturvårdsverket ett regeringsuppdrag att utreda förutsättningar och om möjligt föreslå nya finansieringsformer för kostnadseffektiv 40 efterbehandling av områden där den ansvarige saknar betalningsförmåga för en efterbehandling. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Miljö- och energidepartementet) senast den 31 januari 2016.

1:5 Miljöforskning

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 80 831 000 kronor för 2016 till anslaget 1:5 Miljöforskning.

5 Anslaget får användas till utgifter för miljöforskning främst till stöd för arbete med miljökvalitetsmålen, miljöbalken och underlag för internationellt förhandlingsarbete. Anslaget får även användas till utgifter för statens andel av den forskning som bedrivs samfinansierat med näringslivet vid IVL Svenska Miljöinstitutet AB.

10 För att avtal om fleråriga miljöforskningsprojekt ska kunna tecknas föreslås vidare att regeringen bemyndigas att under 2016 för anslaget 1:5 Miljöforskning ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 102 000 000 kronor 2017–2020.

1:6 Kemikalieinspektionen

15 *Propositionen*

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 229 623 000 kronor för 2016 till anslaget 1:6 Kemikalieinspektionen. I vårändringsbudgeten förstärktes anslaget med 5 000 000 kronor. Regeringen föreslår att anslaget ökas med ytterligare 5 000 000 kronor per år. Vidare föreslår regeringen att anslaget

20 ökas med 3 000 000 kronor för prövning av bekämpningsmedel fr.o.m. 2016.

Anslaget får användas för Kemikalieinspektionens förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för bidrag till verksamheter som främjar handlingsplanen för en giftfri vardag som Kemikalieinspektionen ansvarar för. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till

25 Internationella kemikaliesekretariatet. Anslaget får också användas för utgifter för att täcka eventuellt underskott i prövningsverksamheten inom det svenska rapportörsprogrammet (SERP) rörande riskbedömning av befintliga och nya verkamma ämnen i bekämpningsmedel. Anslaget får slutligen också

30 användas för utgifter för att betala Livsmedelsverket och Statens jordbruksverk för nationell prövning av växtskyddsmedel och biocidprodukter.

Motionerna

I kommittémotion 2015/16:2605 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 1 i denna del föreslås att anslaget minskas med 10 000 000 kronor.

35 Enligt kommittémotion 2015/16:3144 av Lars Tysklind m.fl. (F) yrkande 1 i denna del anslås ytterligare 10 000 000 kronor till anslaget för att öka marknadstillsynen av konsumentprodukter med särskilt fokus på produkter riktade mot barn. För att finansiera detta avvisas regeringens förslag till generell ökning av samma anslag. Vidare föreslås att den s.k. PLO-uppräknings för 2016–2018 justeras på samma sätt som för innevarande

40

budgetår, vilket påverkar anslaget. Sammanfattningsvis innebär detta att anslaget föreslås minska med 1 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag.

1:7 Avgifter till internationella organisationer

5 *Propositionen*

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 141 131 000 kronor för 2016 till anslaget 1:7 Avgifter till internationella organisationer.

Anslaget får användas för utgifter för medlemsavgifter och stöd till internationella organisationer.

10 **1:8 Supermiljöbilspremie**

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 309 000 000 kronor för 2016 till anslaget 1:8 Supermiljöbilspremie. Regeringen föreslår att anslaget ökas med 94 000 000 kronor 2016 eftersom försäljningen av elbilar och laddhybrider har varit högre än förväntat. I höständringsbudgeten (prop. 2015/16:2) föreslår 15 regeringen att anslaget ökas med 132 000 000 kronor för samma ändamål. Anslaget får användas för utgifter för supermiljöbilspremien, dvs. utgifter för bidrag till fysiska och juridiska personer som har förvärvat en ny supermiljöbil.

20 *Motionerna*

I kommittémotion 2015/16:2605 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 1 i denna del föreslås att anslaget förstärks med 41 000 000 kronor. I samma motion yrkande 2 framhålls att anslaget bör öka till totalt 350 miljoner kronor för 25 system, dvs. ett system som innebär att mer miljöanpassade fordon premieras vid inköpstillfället genom en bonus medan fordon med höga utsläpp av koldioxid får högre fordonsskatt, kan träda i kraft.

Enligt kommittémotion 2015/16:2352 av Anders Forsberg m.fl. (SD) i denna del bör anslaget minska med 309 000 000 kronor, eftersom 30 motionärerna är skeptiska till konceptet att vissa fordon upphöjs till s.k. supermiljöbilar och därmed berättigar till statliga subventioner. Det anförs vidare att ur ett rent koldioxidperspektiv är detta ett ineffektivt sätt att arbeta och att den totala ”koldioxidbelastningen” dessutom kan vara extremt svår att uppskatta.

Även i kommittémotion 2015/16:3144 av Lars Tysklind m.fl. (FP) anförs i 35 yrkande 1 i denna del att anslaget bör minska med 309 000 000 kronor. Enligt motionärerna ska förorenaren betala och det är rimligt att miljöbilsbonusen i stället utformas som en förhöjd skatt på bilar med negativ klimatpåverkan, dvs. att bilar som inte skulle vara berättigade till en miljöbilspremie enligt det

gällande regelverket under de första fem åren får en förhöjd fordonsskatt med 2 000 kronor per år.

I kommittémotion 2015/16:1935 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) föreslås i yrkande 16 i denna del att anslaget minskas med 94 000 000 kronor. Det
5 anförs vidare att Kristdemokraterna har drivit frågan om att införa ett s.k. bonus–malus-system där miljöanpassade fordon med relativt låga utsläpp av koldioxid får en bonus vid inköpstillfället medan fordon med höga utsläpp av koldioxid får högre skatt och att motionärerna därför är mycket positiva till att regeringen tillsatt en statlig samordnare med uppdrag att utforma ett sådant
10 system.

Enligt kommittémotion 2015/16:2371 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 24 bör regeringen se över förutsättningarna att förlänga supermiljöbilspremien fram till dess att ett bonus–malus-system för personbilar införs. Det framhålls att Centerpartiet skyndsamt vill införa ett självfinansierat bonus–malus-system
15 för att skapa incitament för konsumenter att välja en miljöbil i stället för en klimatbelastande bil.

Även i kommittémotion 2015/16:1362 av Anders W Jonsson m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 8 framhålls att ett system som premierar klimatsmarta bilar i förhållande till fordon med större utsläpp, ett s.k. bonus–malus-system, är ett
20 styrmedel i rätt riktning.

Kompletterande uppgifter

Utredningen Fossilfrihet på väg (SOU 2013:84) lämnade ett flertal förslag till åtgärder för att underlätta omställningen av vägtrafiken från fossilt till
25 förnybart. Regeringen har analyserat förslagen och redan gått vidare med flera av dem, såsom en utredning om bonus–malus-system för lätta fordon (dir. Fi 2015:05). I propositionen anförs att regeringens ambition är att systemet träder i kraft den 1 januari 2017. Det anförs vidare att supermiljöbilspremien förlängdes under 2015 och 2016 och att det nu tillförs ytterligare medel. Den tidsbegränsade nedsättningen av förmånsvärdet för vissa miljöanpassade bilar
30 förlängs t.o.m. 2019.

1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 221 781 000 kronor för 2016 till anslaget 1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut. Anslaget får
35 användas för Sveriges meteorologiska och hydrologiska instituts (SMHI) förvaltningsutgifter.

Motionen

Enligt kommittémotion 2015/16:3144 av Lars Tysklind m.fl. (FP) yrkande 1 i denna del bör anslaget minska med 1 000 000 kronor mot bakgrund av att

PLO-uppräknningen för 2016–2018 bör justeras på samma sätt som för innevarande budgetår.

1:10 Klimatanpassning

Propositionen

- 5 Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 119 000 000 kronor för 2016 till anslaget 1:10 Klimatanpassning. Anslaget får användas för utgifter för klimatanpassning såsom förebyggande och kunskapshöjande insatser samt utredningar för att förebygga och begränsa samhällets sårbarhet till följd av klimatförändringar. Anslaget får även användas för de administrativa utgifter som insatserna medför.

- 10 För att avtal om fleråriga projekt ska kunna tecknas inom det område som anslaget omfattar föreslås vidare att regeringen bör bemyndigas att under 2016 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 19 900 000 kronor 2017 och 2018.
- 15 Bemyndigandet för 2016 föreslås minska med 30 000 000 kronor jämfört med 2015.

Motionerna

I kommittémotion 2015/16:2605 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 1 i denna del föreslås att anslaget minskas med 57 000 000 kronor.

- 20 Även i kommittémotion 2015/16:2352 av Anders Forsberg m.fl. (SD) i denna del föreslås en minskning med 60 000 000 kronor eftersom motionärerna framhåller att åtgärder kring oförutsedda problem relaterade till väderhändelser bör prioriteras, oavsett orsak. Motionärerna vill också varna för en politisering av ”kunskapshöjande insatser” i statens regi.

- 25 I kommittémotion 2015/16:1935 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) föreslås i yrkande 16 i denna del att anslaget minskas med 107 000 000 kronor.

1:11 Inspire

Propositionen

- 30 Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 20 000 000 kronor för 2016 till anslaget 1:11 Inspire. Anslaget får användas för utgifter för att samordna det fortsatta arbetet med att genomföra Inspiredirektivet i svensk lagstiftning. Anslaget får även användas för kostnader för en webbplats med en nationell portal för geodata samt för merkostnader som följer av direktivet. Direktivets genomförande regleras genom bestämmelser i lagen (2010:1767) om geografisk miljöinformation.
- 35

1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 751 565 000 kronor för 2016 till anslaget 1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö.

- 5 Havs- och vattenmiljöarbetet behöver förstärkas bl.a. för att öka takten i arbetet med att nå de havs- och vattenrelaterade miljökvalitetsmålen. I vårändringsbudgeteten förstärktes anslaget med 20 000 000 kronor. I denna proposition föreslår regeringen att anslaget ökas med ytterligare 55 000 000 kronor per år fr.o.m. 2016.
- 10 Anslaget får användas för utgifter för insatser och åtgärder för att förbättra, bevara, planera, restaurera och skydda havs- och vattenmiljöer. Anslaget får även användas för statsbidrag, medfinansiering av EU-medel, medlemskap i internationella organisationer samt för utvärdering av ovan angivna insatser och åtgärder.
- 15 För att Havs- och vattenmyndigheten ska kunna teckna avtal om fleråriga åtgärder föreslås vidare att regeringen bemyndigas att under 2016 för anslaget 1:12 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 300 000 000 kronor 2017–2020. Bemyndigandet för 2016 föreslås öka med 85 000 000 kronor jämfört med
- 20 2015.

Motionerna

- Enligt kommittémotion 2015/16:3144 av Lars Tysklind m.fl. (FP) yrkande 1 i denna del bör anslaget sammanfattningsvis minska med 60 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Motionärerna anför att Havs- och
- 25 vattenmyndigheten bör få i uppdrag att fördela medel till kommunerna för städning av stränder och föreslår därmed att 15 000 000 kronor anvisas till anslaget 1:12 för en satsning på rena stränder, men de avvisar samtidigt regeringens höjning av samma anslag.

- I kommittémotion 2015/16:3155 av Kristina Yngwe m.fl. (C) i denna del
- 30 föreslås att anslaget minskas med 75 000 000 kronor.

Även i kommittémotion 2015/16:1935 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) föreslås i yrkande 16 i denna del att anslaget minskas med 75 000 000 kronor.

1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar

Propositionen

- 35 Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 205 000 000 kronor för 2016 till anslaget 1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar. Anslaget får användas för utgifter för insatser för internationella klimatinvesteringar som syftar till att uppfylla det svenska etappmålet för begränsad klimatpåverkan till 2020 samt internationella klimatåtaganden. Det handlar om att delta i,
- 40 förbereda, genomföra, utvärdera och utveckla projekt och metoder för

gemensamt genomförande och mekanismen för ren utveckling under Kyotoprotokollet till FN:s ramkonvention för klimatförändringar samt liknande marknadsbaserade flexibla mekanismer. I samma syfte får anslaget användas för utgifter för förvärv av utsläppsutrymme. Anslaget får även
5 användas för utgifter för utveckling av EU:s system för handel med utsläppsrätter och utsläppsutrymme inom ramen för bördefördelningsbeslutet samt för övervakning av internationell utsläppshandel. Anslaget får användas till finansiering av utgifter för den internationella transaktionsförteckningen (ITL) för registerhållning av transaktioner av s.k. Kyotoenheter samt för
10 klimatkompensering av Regeringskansliets flygresor utanför EU. Utsläppsminskningenheter som förvärvas för klimatkompensering får annulleras.

För att leva upp till de åtaganden som gjorts föreslår regeringen att anslaget ökas med 50 000 000 kronor per år för perioden 2016–2019.

15 *Motionen*

Enligt kommittémotion 2015/16:1935 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 16 i denna del bör anslaget minska med 50 000 000 kronor.

1:14 Internationellt miljösamarbete

Propositionen

20 Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 33 900 000 kronor för 2016 till anslaget 1:14 Internationellt miljösamarbete. Anslaget får i huvudsak användas för utgifter för internationellt miljö- och klimatsamarbete, samt för utgifter för kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland. Anslaget får användas för utgifter för långsiktigt samarbete med länder av strategisk betydelse för det
25 globala miljö- och klimatsamarbetet. Anslaget får också användas för utgifter för projekt som stöder Arktiska rådets verksamhet och för projekt som stöder verksamhet inom Barents euro-arktiska råd (Barents Euro-Arctic Council, Beac), samt inom Östersjöstaternas råd (Council of the Baltic Sea States, CBSS). Anslaget får även användas för utgifter för tillskott till
30 miljöutvecklingsfonden inom Nordiska miljöfinansieringsbolaget (Nordic Environment Finance Cooperation, Nefco). Anslaget får användas för administration och samordning av miljö- och kärnsäkerhetssamarbetet med Ryssland.

För att avtal om fleråriga projekt ska kunna tecknas inom det område som
35 anslaget omfattar föreslås vidare att regeringen bemyndigas att under 2016 för anslaget 1:14 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 14 000 000 kronor 2017–2021. Då anslaget beräknas minska med 13 000 000 kronor från 2017, behövs ett justerat bemyndigande jämfört med 2015. Bemyndigandet för 2016 föreslås
40 minska med 9 000 000 kronor jämfört med 2015.

1:15 Hållbara städer

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 2 500 000 kronor för 2016 till anslaget 1:15 Hållbara städer. Anslaget får användas för utgifter för att stödja utvecklingen av hållbara städer. Stödet avser ny- och ombyggnadsåtgärder inom en särskild stadsdel, ett särskilt bostadsområde eller kvarter som bidrar till integrerade lösningar för hållbar stadsutveckling. Anslaget får användas för utgifter för administration och utvärdering.

Anslaget är under utfasning och används för utbetalningar till beslutade stödprojekt i regeringens satsning på hållbara städer. Satsningen upphörde 2012.

Motionen

Enligt kommittémotion 2015/16:2352 av Anders Forsberg m.fl. (SD) i denna del bör anslaget minska med 2 500 000 kronor mot bakgrund av att nyttan med att fortsätta finansiera detta projekt är bristfälligt motiverad i regeringens proposition.

1:16 Skydd av värdefull natur

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 343 500 000 kronor för 2016 till anslaget 1:16 Skydd av värdefull natur.

Regeringen anser att omfattande insatser och åtgärder behövs för att skydda värdefulla områden och för att öka takten i arbetet med att nå miljökvalitetsmålen. Skyddet för biologisk mångfald ska utökas, flera naturskogar ska skyddas och flera marina reservat ska inrättas. I vårändringsbudgeten förstärktes anslaget med 250 000 000 kronor. I denna proposition föreslår regeringen att anslaget ökas med ytterligare 340 000 000 kronor per år fr.o.m. 2016.

Regeringen har i 2015 års ekonomiska vårproposition föreslagit att Statens va-nämnds uppgifter enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster ska övertas av mark- och miljödomstolarna. En konsekvens av reformen är att Statens va-nämnd avvecklas och upphör som myndighet den 31 december 2015. För att täcka de kostnader som avvecklingen medför föreslås att 1 500 000 kronor förs till utgiftsområde 4 anslaget 1:5 Sveriges domstolar.

Anslaget får användas till utgifter för skydd och bevarande av värdefulla naturmiljöer för biologisk mångfald och friluftsliv. Anslaget får särskilt användas

- för ersättningar enligt 31 kap. miljöbalken Naturvårdsverkets ansvarsområde,
- till utgifter för förvärv samt avtalslösningar för statens räkning av värdefulla naturområden,

- för utgifter i samband med säkerställande av värdefulla naturområden,
- för statsbidrag till kommuner och kommunala stiftelser för skydd av värdefulla naturområden.

5 För att fleråriga avtal som avser skydd av värdefulla områden, exempelvis genom naturvårdsavtal, ska kunna tecknas och för att förhandsbesked om statsbidrag till områdesskydd ska kunna ges, föreslås vidare att regeringen bemyndigas att under 2016 för anslaget 1:16 ingå ekonomiska åtaganden som inkluderar tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 42 000 000 kronor 2017–2065. Bemyndigandet för 2016 föreslås minska med 10 3 000 000 kronor jämfört med 2015.

Motionerna

I kommittémotion 2015/16:2605 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 1 i denna del föreslås att anslaget minskas med 590 000 000 kronor.

15 Även i kommittémotion 2015/16:3155 av Kristina Yngwe m.fl. (C) i denna del föreslås att anslaget minskas med 590 000 000 kronor.

Enligt kommittémotion 2015/16:3144 av Lars Tysklind m.fl. (FP) yrkande 1 i denna del bör anslaget minska med 590 000 000 kronor eftersom befintliga modeller för att skydda värdefull natur bör kunna användas i större utsträckning. Till exempel har statligt ägd skog använts som inbyte för 20 privatägd skyddsvärd skog. Därmed frigörs 590 000 000 kronor för andra prioriteringar.

Även i kommittémotion 2015/16:1935 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) föreslås i yrkande 16 i denna del att anslaget minskas med 590 000 000 kronor.

25 Enligt kommittémotion 2015/16:2352 av Anders Forsberg m.fl. (SD) i denna del bör anslaget minska med 944 000 000 kronor. Motionärerna ifrågasätter omfattningen av denna satsning och föreslår i stället att en mer kostnadseffektiv strategi utformas för att skydda skog med särskild betydelse för kulturarv och biologisk mångfald.

Kompletterande uppgifter

30 Enligt propositionen har regeringen en tydlig ambition att skyddsvärda skogar inte ska avverkas utan bevaras antingen genom formellt skydd eller frivilliga avsättningar. Såväl staten som skogsbruket bör göra stora ansträngningar för att skyddsvärda skogar inte ska avverkas. Vidare anförs att det finns ett stort antal hotade skogslevande arter och att de flesta skogliga naturtyper inte har 35 gynnsam bevarandestatus.

1:17 Havs- och vattenmyndigheten

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 225 266 000 kronor för 2016 till anslaget 1:17 Havs- och vattenmyndigheten. Anslaget får användas för Havs- och vattenmyndighetens förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att anslaget ökas med 10 000 000 kronor per år fr.o.m. 2016 för att ge Havs- och vattenmyndigheten förutsättningar att hantera föreslagna satsningar inom området havs- och vattenmiljö i enlighet med 2015 års ekonomiska vårproposition. Regeringen föreslår vidare att anslaget tillförs 4 000 000 kronor 2016, 6 000 000 kronor 2017 och 2018 samt 3 000 000 kronor 2019 för att förstärka arbetet med införandet av den gemensamma fiskeripolitiken, särskilt landningsskyldigheten.

Motionerna

I kommittémotion 2015/16:2605 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 1 i denna del föreslås att anslaget minskas med 10 000 000 kronor.

Även i kommittémotion 2015/16:3155 av Kristina Yngwe m.fl. (C) i denna del föreslås att anslaget minskas med 10 000 000 kronor.

Enligt kommittémotion 2015/16:3144 av Lars Tysklind m.fl. (FP) yrkande 1 i denna del bör anslaget minska med 11 000 000 kronor, bl.a. mot bakgrund av att PLO-uppräknigen för 2016–2018 bör justeras på samma sätt som för innevarande budgetår.

I kommittémotion 2015/16:1935 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) föreslås i yrkande 16 i denna del att anslaget minskas med 10 000 000 kronor.

1:18 Klimatinvesteringar

25 *Propositionen*

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 600 000 000 kronor för 2016 till anslaget 1:18 Klimatinvesteringar. Anslaget får användas för klimatinvesteringar på lokal och regional nivå samt för stöd till installation av laddinfrastruktur för elfordon. Anslaget får även användas för utgifter för berörda myndigheters arbete för detta ändamål.

Anslaget byter namn till 1:18 Klimatinvesteringar fr.o.m. 2016. Tidigare benämndes anslaget 1:18 Klimatinvesteringar i kommuner och regioner.

För att avtal om fleråriga projekt ska kunna tecknas inom det område som anslaget omfattar föreslås vidare att regeringen bemyndigas att under 2016 för anslaget 1:18 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 300 000 000 kronor 2017 och 2018. Bemyndigandet för 2016 föreslås vara oförändrat jämfört med 2015.

Motionerna

Enligt kommittémotion 2015/16:2605 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 1 i denna del bör anslaget minska med 600 000 000 kronor.

5 Även i kommittémotion 2015/16:3155 av Kristina Yngwe m.fl. (C) i denna del föreslås att anslaget minskas med 600 000 000 kronor.

Enligt kommittémotion 2015/16:3144 av Lars Tysklind m.fl. (FP) yrkande 1 i denna del bör anslaget minska med 600 000 000 kronor mot bakgrund av att Liberalerna anslår 200 000 000 kronor på ett nytt anslag 1:20 Nationella klimatinvesteringar för riktade och långsiktiga klimatinvesteringar.
10 Därmed avvisas regeringens höjning av anslaget.

Även i kommittémotion 2015/16:1935 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) föreslås i yrkande 16 i denna del att anslaget minskas med 600 000 000 kronor.

Enligt kommittémotion 2015/16:2352 av Anders Forsberg m.fl. (SD) i
15 denna del bör anslaget minska med 500 000 000 kronor. Motionärerna är kritiska till denna typ av kostnadsökningar eftersom en mätning av hur regeringens utgifter påverkar "klimatet" inte låter sig göras i slutändan. Det anförs vidare att denna budgetpost tidigare har använts till installation av laddstolpar, trots att ingen med säkerhet vet att just elfordon är svaret på
20 morgondagens utmaningar vad gäller transportsektorn. Eftersom elfordonskonceptet har vissa fördelar gentemot andra "alternativa" lösningar tillstyrker motionärerna ändå en satsning på 100 000 000 kronor men avvisar däremot regeringens föreslagna höjning.

I kommittémotion 2015/16:3144 av Lars Tysklind m.fl. (FP) anförs i
25 yrkande 2 att riksdagen bör avslå regeringens förslag att bemyndiga regeringen att under 2016 för anslaget 1:18 Klimatinvesteringar ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 300 000 000 kronor 2017 och 2018.

1:19 Elbusspremie

30 *Propositionen*

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 50 000 000 kronor för 2016 till anslaget 1:19 Elbusspremie.

Anslaget är nytt. Regeringen inför en elbusspremie för att främja
35 introduktionen på marknaden för eldrivna bussar. Eldrivna bussar har stor potential att minska såväl klimatutsläpp som luftföroreningar och buller. Eldrivna bussar underlättar en förtätning av bostäder i storstäder samt frigör biodrivmedel till lastbilar och andra tunga fordon som är svårare att elektrifiera. Regeringen avser att utarbeta en ny förordning för att möjliggöra detta. Statsstödsprövning ska genomföras.

40 Anslaget föreslås få användas för utgifter för elbusspremien, dvs. utgifter för bidrag till juridiska personer som har förvärvat en ny elbuss. Anslaget ska

även få användas för utgifter för berörda myndigheters arbete för detta ändamål.

För detta ändamål föreslår regeringen att 50 000 000 kronor 2016 och 100 000 000 kronor per år 2017–2019 tillförs det nya anslaget.

5 *Motionerna*

I kommittémotion 2015/16:2605 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 1 i denna del föreslås att anslaget minskas med 50 000 000 kronor.

Även i kommittémotion 2015/16:3144 av Lars Tysklind m.fl. (FP) yrkande 1 i denna del och i kommittémotion 2015/16:1935 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) i yrkande 16 i denna del föreslås att anslaget minskas med 50 000 000 kronor.

Enligt kommittémotion 2015/16:2352 av Anders Forsberg m.fl. (SD) i denna del bör anslaget minskas med 50 000 000 kronor eftersom motionärerna ifrågasätter att tekniken är mogen för att någorlunda kostnadseffektivt ta elbussar i reguljär trafik. Vidare anføres att tekniken bör få tid att utvecklas och olika projekt i både Sverige och andra länder bör utvärderas bättre innan detta steg tas.

Enligt motion 2015/16:1614 av Boriana Åberg (M) bör införandet av teknikneutrala miljöbusspremier beaktas, eftersom elbussar och laddhybrider har många fördelar – de är tysta, energieffektiva och släpper ut mindre CO₂-emissioner än bussar med konventionella motorer. Det anføres vidare att en biogasbuss har en skattebefrielse på ca 160 000 kronor per år, medan en elbuss har 0 kronor, vilket hindrar utveckling av ny teknik. Motionären framhåller även att en teknikneutral miljöbusspremie skulle bidra till en snabbare förnyelse av fordonsflottan för kollektivtrafik och gagna den svenska fordonsindustrin, samt stimulera forskning och utveckling av ny teknik inom området.

Kompletterande uppgifter

I propositionen framhålls att biltrafiken står för en stor del av transporterens klimatpåverkan, varför strävan efter minskad klimatpåverkan från biltrafik och en stärkt kollektivtrafik även innefattar synergieffekter. En stärkt kollektivtrafik gynnar också jämställdheten. Regeringen vidtar en rad åtgärder för att stötta en sådan utveckling, bl.a. genom att satsa på stadsmiljöavtal för att stödja hållbar stadsutveckling med större andel kollektivtrafik och lägre utsläpp.

2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 56 189 000 kronor för 2016 till anslaget 2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och

samhällsbyggande: Förvaltningskostnader. Anslaget får användas för förvaltningsutgifter för Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas).

Motionen

- 5 Enligt kommittémotion 2015/16:2352 av Anders Forsberg m.fl. (SD) i denna del bör anslaget öka med 6 000 000 kronor. I motionen anförs att Sverigedemokraterna vill stärka Formas forskningsanslag och därför skjuter till ytterligare 6 000 000 kronor för att täcka administrativa kostnadsökningar.

2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning

10

Propositionen

- 15 Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 688 268 000 kronor för 2016 till anslaget 2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning. Anslaget får användas för utgifter för stöd till forskning inom områdena miljö och samhällsbyggande. Anslaget får också användas till projektrelaterade kostnader (utvärderingar, beredningsarbete, vissa resor och seminarier samt informationsinsatser).

- 20 För att underlätta planering och teckna avtal om fleråriga forskningsprojekt är det nödvändigt att kunna fatta beslut som medför åtaganden för kommande år. Det föreslås därför att regeringen bemyndigas att under 2016 för anslaget 2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 600 000 000 kronor för 2017–2022. Bemyndigandet för 2016 föreslås vara oförändrat jämfört med 2015.

Motionerna

- 25 I kommittémotion 2015/16:2352 av Anders Forsberg m.fl. (SD) i denna del föreslås att anslaget förstärks med 70 000 000 kronor. Motionärerna ser i Formas en viktig aktör för att stärka Sverige som kunskaps- och forskningsnation i områden knuta till miljö och areella näringar och skjuter därför till 70 000 000 kronor utöver de medel som regeringen anslagit.

- 30 I motion 2015/16:818 av Åsa Westlund och Lena Hallengren (båda S) yrkande 4 framhålls behovet av forskning och kunskapsspridning om mikroplast och nedskräpning, eftersom vi fortfarande saknar mycket kunskap om hur mikroplast i haven påverkar natur och människors hälsa.

- 35 Enligt motion 2015/16:1233 av Said Abdu (FP) bör en del av miljöbudgeten avsättas till forsknings- och innovationsprojekt inom industrins miljöpåverkan. I motionen framhålls att vi bör jobba mer med innovationer och forskning för att minska utsläppen inom den industriella sektorn, då detta inte bara skulle bidra till en bättre miljö utan också på sikt kunna göra oss världsledande inom klimatsmart industri.

40

Kompletterande uppgifter

Det finns i dag tre forskningsfinansiärer inom utgiftsområdet: Formas, som stöder den mer långsiktiga miljöforskningen, Naturvårdsverket som stöder forskning i huvudsak till stöd för miljökvalitetsmålen och Mistra som stöder den breda, mer åtgärdsinriktade miljöforskningen. I propositionen framhåller regeringen att de olika finansiärerna kompletterar varandra väl och är viktiga för att täcka behovet av underlag inom hela miljöområdet. Dessa finansiärer har också uppdraget att på olika sätt föra ut och nyttiggöra den finansierade miljöforskningen. Vidare anförs att regeringen har inrättat ett vetenskapligt råd för hållbar utveckling (dir 2015:78), bestående av ett antal framstående forskare från olika discipliner inom miljöområdet, för att förstärka detta viktiga arbete. Rådet kommer att vara en länk mellan vetenskap och samhälle och bidra till regeringens arbete med analyser och underlag baserade på aktuell forskning, i nära samarbete med framtidsministerns kansli.

Enligt propositionen fördelas drygt hälften av Formas forskningsmedel inom den öppna utlysningen där forskare helt fritt lämnar in ansökningar inom Formas ansvarsområden. År 2014 beviljades 116 projekt.

Knappt hälften av Formas forskningsansatser utgörs av riktade satsningar inom särskilt prioriterade områden, där regeringen beslutar om inriktningen för några och Formas om några. Varje år gör Formas forskarråd en prioriterad lista av satsningsområden, där en avvägning görs mot tillgängliga medel för den öppna utlysningen. De riktade satsningarna har ofta en starkare koppling till näringslivet och övriga samhällsaktörer såsom branschinstitut, vilket stärker forskningens långsiktiga bidrag till innovation och jobbskapande. Under 2014 prioriterade regeringen initierade satsningar på forskning om skogsråvaror och biomassa, samt forskning om hållbart samhällsbyggande samt utlysning av Strategiska innovationsområden (SIO) i samarbete med bl.a. Verket för innovationssystem (Vinnova). Formas egeninitierade riktade satsningar fokuserades på hållbar produktion och konsumtion, effektiva och hållbara produktionssystem (vatten-, jord- och trädgårdsbruk) samt sanering av förorenade områden. I propositionen framhålls att dessa satsningar är viktiga för Sveriges framtida konkurrenskraft, särskilt inom de areella näringarna och den biobaserade industrin. Andra strategiska innovationsområden som valts ut är gruv- och metallutvinnande industri, lättviktsmaterial, produktion, metalliska material samt processindustriell it och automation. Gemensamt för de beviljade programmen är, enligt information från Formas, bl.a. en intensifierad samverkan mellan olika branscher och kompetensområden, involvering av små och medelstora företag och fokus på effektiv resursanvändning. Urvalet har gjorts med hjälp av externa bedömare. Avgörande vid bedömningen har varit innovationsområdets tillväxtpotential, samhällsrelevans, vetenskaplig kvalitet, möjligheterna att bidra till övergripande mål som hållbar tillväxt och samhällsutveckling samt stärkt konkurrenskraft för svenskt näringsliv.

Enligt propositionen deltar Formas i ett omfattande internationellt forskningsfinansieringssamarbete, bl.a. genom s.k. ERA-Net (European

Research Area Networks) som är ett instrument inom EU:s ramprogram för forskning som syftar till samverkan mellan nationella forskningsfinansiärer. Formas har varit med som partner i ett flertal ERA-Net rörande forskning om bl.a. klimat, biologisk mångfald och ekosystemtjänster, djurvälstånd, ekologisk livsmedelsproduktion, hållbart samhällsbyggande och hållbar konsumtion. Vidare framhålls i propositionen att Formas också är aktivt inom flera gemensamma programinitiativ (Joint Programming Initiatives, JPI), som syftar till att EU:s medlemsländer ska samordna sina satsningar inom de stora gemensamma samhällsutmaningarna för att nå bästa möjliga effekt. Nationella medel som satsas inom ett JPI kan få motfinansiering från kommissionen med 33 procent. Ett sådant programinitiativ är bl.a. JPI Oceans, ett initiativ om friska och produktiva hav, som utlyser forskningsmedel för europeiska samarbetsprojekt om mikroplast i havet. Enligt Formas är mikroplaster persistenta och vanligt förekommande och har potential att orsaka såväl fysiska som toxikologiska effekter på marina organismer och påverka diverse ekologiska processer. Kunskapen om källor, storleksfraktioner, abundans och spatiell utbredning är fortfarande begränsad. Formas framhåller också att de toxikologiska och ekologiska effekterna på marina organismer och i slutändan för människors hälsa är otillräckligt utredda. För att säkerställa en bättre kunskapsställning om mikroplast i havet genomför JPI Oceans en gemensam utlysning av forskningsmedel. Enligt information från Formas omfattar utlysningen tre huvudsakliga teman:

- Validering och harmonisering av analytiska metoder
- Identifiering och kvantifiering av mikroplast
- Ekotoxikologiska effekter av mikroplaster – effekter på marina organismer.

Total budget för utlysningen är upp till 7,5 miljoner euro. Svenska finansiärer är Formas och Havs- och vattenmyndigheten som tillsammans bidrar med ca 14 miljoner kronor under 2015–2017.

När det gäller forskning för att möta utmaningar inom klimatområdet framhåller regeringen i tilläggsdirektivet till Miljömålsberedningen (M 2010:04) – förslag till klimatpolitiskt ramverk (dir. 2014:165) att det för att man ska klara klimatutmaningen krävs såväl innovationer som teknikutveckling. Forskning kan leda till tekniksprång i form av t.ex. lagring av koldioxid och till en ökad effektivitet i användningen av resurser. Nya metoder inom processindustrin och jordbruket kan bidra till minskad klimatpåverkan, liksom möjligheter att i större utsträckning använda biomassa samtidigt som biologisk mångfald bevaras. I tilläggsdirektivet anförs därför att beredningen i utredningen bör belysa hur svensk forskning och innovation inom olika politikområden kan bidra till att lösa utmaningarna inom klimatområdet samtidigt som de kan stärka Sverige som industri- och exportnation. Beredningen bör även analysera och lämna förslag om hur staten kan bidra till att främja förutsättningarna för en långsiktig utveckling, demonstration och introduktion av nya tekniska lösningar för låga utsläpp.

Enligt direktivet ska beredningen i arbetet beakta det underlag som finns inom området.

Förslag till nya anslag

Motionerna

5 Enligt kommittémotion 2015/16:3144 av Lars Tysklind m.fl. (FP) yrkande 1 i denna del bör 200 000 000 kronor anslås på ett nytt anslag: Nationella klimatinvesteringar. I motionen framhålls att vägen mot ett klimatsmart samhälle kräver långsiktiga investeringar och att det är rimligt att staten delfinansierar vissa infrastrukturmässiga klimatinvesteringar. Enligt 10 motionärerna ska fokus på investeringarna vara att få ner utsläppen och stöd ska inriktas mot insatser där investerade medel har störst klimateffekt. Det anförs vidare att medel endast ska gå till insatser som inte skulle bli av utan stöd.

15 I kommittémotion 2015/16:2605 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 1 i denna del föreslås att 5 000 000 kronor avsätts till ett nytt anslag med benämningen CCS-strategi. Behovet av det nya anslaget framhålls även i yrkande 4 i samma motion. Motionärerna framhåller att det i dag inte finns möjlighet för processindustrin att komma ner till noll i nettoutsläpp, eftersom koldioxid är 20 en biprodukt vid produktion hos fler olika industrier, och att det därför finns stort behov av att hitta lösningar för att industri och tillverkning fortsatt ska finnas kvar i Sverige. Det anförs vidare att Sverige därför behöver en CCS-strategi (Carbon capture and storage) med bl.a. ett sekretariat som ska öka kunskapen om samt undersöka möjligheter och skapa förutsättningar för etablering av koldioxidavskiljning och koldioxidlagring i Sverige.

25 Även i kommittémotion 2015/16:2601 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 12 framhålls att en svensk CCS-strategi ska tas fram och att regeringen bör verka för att söka internationellt samarbete i arbetet med CCS (yrkande 13). I motionen anförs att flera länder ligger långt fram i arbetet med och utvecklingen av CCS och att Sverige behöver agera nu för att vi ska kunna 30 använda CCS som ett verktyg att nå målet om ett klimatneutralt Sverige 2050. Därför bör Sverige ta fram en CCS-strategi. Även i denna motion framhålls behovet av ett sekretariat vars syfte skulle vara att öka kunskapen om, samt undersöka möjligheter och skapa förutsättningar för etablering av koldioxidavskiljning och koldioxidlagring i Sverige.

35 Enligt kommittémotion 2015/16:2605 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 1 i denna del bör 75 000 000 kronor avsättas till ett nytt anslag: Laddinfrastruktur. Även i yrkande 3 i samma motion framhålls behovet av ett ökat anslag till laddinfrastruktur. I motionen framhålls att Moderaterna vill att satsningen på 40 statligt stöd till laddstolpar fortskrider och att medel satsas för att säkerställa att nödvändig infrastruktur finns för att en omställning av fordonsflottan ska kunna ske.

I kommittémotion 2015/16:2352 av Anders Forsberg m.fl. (SD) i denna del föreslås att 250 000 000 kronor avsätts till ett nytt anslag: Åtgärder för

Östersjön. I motionen anförs att Sverigedemokraterna vill fortsätta ansträngningarna med att minimera näringsläckaget av fosfor från orenade avlopp och näringsläckage från jordbruk genom t.ex. finansiering av pilotprojekt i medelstor skala, som Greppa näringen (lantbruksnäringens eget rådgivningsprogram) och strukturkalkning. Det framhålls även att det finns intressanta projekt kring fosfor i Östersjön och att forskning på området bör få avgöra vilka åtgärder som är bäst i slutändan. Motionärerna anför också att Sverigedemokraterna är beredda att arbeta för att ytterligare bredda och fördjupa regionalt samarbete på detta område, bl.a. genom Helcom.

Även i kommittémotion 2015/16:2533 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 2 framhålls att strukturkalkning bör lyftas fram som en åtgärd som underlättar upptag av näringsämnen för att minska läckage från jordbruk.

I kommittémotion 2015/16:3155 av Kristina Yngwe m.fl. (C) i denna del föreslås att 20 000 000 kronor anslås till ett nytt anslag: Viltförvaltningsmyndigheten. Centerpartiet framhåller i sin finanspolitiska motion 2015/16:3223 att riksdagen under våren fattade beslut om flera tillkännagivanden på jakt- och viltvårdsområdet, bl.a. att en ny viltmyndighet ska inrättas och att man ser det som angeläget att jakt- och viltmyndigheten etableras så snart som möjligt. Enligt kommittémotion 2015/16:2600 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 1 bör inrättande av en ny viltmyndighet vara utrett senast under 2016. I motionen framhålls att en stor del av myndighetsansvaret för jakt- och viltförvaltningsfrågor i dag ligger hos Naturvårdsverket, inklusive rovdjursfrågor, men att även Jordbruksverket och Skogsstyrelsen har ansvar för delar av jakt- och viltförvaltningen. Enligt motionärerna har detta delade ansvar orsakat att jakt- och viltförvaltningen inte har varit fullt så sammanhängande och effektiv som den borde, vilket har lett till missnöje. Även i kommittémotion 2015/16:2073 av Runar Filper (SD) yrkande 2 framhålls att en fristående myndighet för jakt och vilt bör inrättas. I motionen anförs att jakt- och viltförvaltning inte bör hanteras av en stor statlig myndighet med många andra ansvarsområden, utan ligga på en renodlad myndighet för jakt- och viltfrågor. Det skulle tillföra en landsbygdsförankring med potential att skapa underlag för en bättre dialog med regionala myndigheter, jägarorganisationer och landsbygdsbor i övrigt. I motion 2015/16:235 av Sten Bergheden (M) föreslås att den nya viltmyndigheten förläggas till Skaraborg eftersom det finns en närhet till naturen i Skaraborg och en bred kompetens i jakt- och naturfrågor.

Enligt kommittémotion 2015/16:3155 av Kristina Yngwe m.fl. (C) i denna del föreslås att 150 000 000 kronor avsätts till ett nytt anslag med benämningen Miljölastbilspremie, för att påskynda teknikutvecklingen och skapa en stark svensk marknad för miljölastbilar. Centerpartiet anför (i motion 2015/16:3223) att utsläppen från lastbilar har varit fortsatt höga och att de först på senare år börjat dämpas, vilket är allvarligt för Sverige som klimatföredöme. Vidare anförs att den föreslagna miljölastbilspremierna måste vara kraftfull nog att styra investeringar i lastbilar och omfatta tillräckligt många fordon för att påverka utvecklingen.

Kompletterande uppgifter

Nationella klimatinvesteringar

Så som redogörs för under anslaget 1:18 Klimatinvesteringar föreslår regeringen att 600 000 000 kronor anvisas till det anslaget för 2016. I propositionen framhålls att Sverige ska vara ledande i omställningen till ett 5 samhälle med mycket låga utsläpp av växthusgaser och att det kommer att krävas investeringar och insatser i samhällets alla sektorer samt på lokal och regional nivå. Vidare anförs att regeringen har infört investeringsstödet för klimatsatsningar till kommuner, företag och organisationer för att stimulera 10 åtgärder som minskar de klimatpåverkande utsläppen i Sverige. Stödet går till initiativ som syftar till att uppfylla klimatstrategier i län eller kommuner eller som på annat sätt ökar takten för att nå klimatmålen och en fossiloberoende fordonsflotta 2030, inklusive satsningar på laddinfrastruktur. Enligt propositionen ska stöd i första hand ges till den eller de åtgärder som vid varje 15 prövningstillfälle bedöms ge den största varaktiga minskningen av utsläpp av växthusgaser per investeringskrona. Investeringsstödet omfattar 125 000 000 kronor för 2015 och 600 000 000 kronor per år 2016–2018. Som del av satsningen inrättas en samordningsfunktion för utvecklingen av laddinfrastruktur för elfordon vid Energimyndigheten. I propositionen 20 framhålls också att regeringen har gett Miljömålsberedningen i uppdrag att utreda hur ett klimatpolitiskt ramverk för en långsiktig klimatpolitik ska kunna utformas i bred politisk dialog. Syftet är att skapa stabilitet och tydlighet på vägen mot ett långsiktigt klimatmål (dir. 2014:165). Ramverket ska skapa förutsättningar för en transparent och kraftfull styrning och uppföljning av 25 arbetet för att nå klimatmålen på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt. Beredningen ska även utveckla en strategi med styrmedel och åtgärder för en samlad och långsiktig klimatpolitik.

CCS-strategi

När det gäller en strategi för att säkra den koldioxidintensiva industrins 30 konkurrenskraft anförs i Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2011/12: MJU25 att man noterat att koldioxidavskiljning och koldioxidlagring har identifierats som en möjlig framtida åtgärd för svensk basindustri. I betänkandet anförs vidare att koldioxidavskiljning skulle kunna bli ett alternativ för att minska annars svårundvikliga utsläpp från processindustrier. 35 Vidare nämns att Svenskt Stål AB (SSAB) bedriver utvecklingsarbete när det gäller möjligheterna att avskilja koldioxid från masugnar och övriga processer, delvis finansierat av Statens energimyndighet och i samarbete med IEA Greenhouse Gas Programme. Det framhålls också att raffinaderier, massabruk samt cement- och etanolfabriker skulle kunna visa sig vara realistiska 40 kandidater för en svensk tillämpning av koldioxidavskiljning och koldioxidlagring när denna blir kommersiell.

EU har antagit direktivet 2009/31/EG om geologisk lagring av koldioxid (CCS-direktivet). Direktivet ska tillämpas på geologisk lagring av koldioxid

även utanför respektive medlemsstats territorium, dvs. även i den ekonomiska zonen och på kontinentalsockeln. Medlemsstaterna får välja var koldioxidlagring ska tillåtas och har även en möjlighet att vägra lagring i vissa delar av eller hela territoriet. Så som framhålls i proposition 2011/12:125

5 Geologisk lagring av koldioxid är Sveriges större punktutsläpp av koldioxid spridda över landet, medan våra möjligheter till lagring i det rådande kunskapsläget är begränsade till de södra delarna av landet. Gemensamt för de metoder för avskiljning av koldioxid som finns i dag är, enligt propositionen, att förbrukningen av hjälpen energi är betydande, vilket minskar den möjliga

10 elproduktionen från t.ex. ett kraftverk. Utmaningarna framöver är därför att effektivisera och utveckla teknikerna vidare genom forskning, utveckling och demonstration, vilket pågår runt om i världen. Enligt proposition 2012/13:17 Utsläppsrätter och geologisk lagring av koldioxid antas koldioxidavskiljning på grund av de höga kostnaderna, särskilt för transport och lagring, endast

15 kunna komma i fråga för verksamheter med stora punktutsläpp. I första hand skulle det handla om stora industrier, t.ex. cementindustrier, stålverk och raffinaderier samt verksamheter med biogena koldioxidutsläpp som massabruk och kraftvärmeverk som på sikt kan få incitament att införa tekniken och därmed inte skulle behöva överlämna utsläppsrätter. Vidare

20 anförs att Sverige har drygt ett dussin enskilda utsläppskällor med årliga koldioxidutsläpp motsvarande 1 miljon ton per år eller mer.

Regeringen framhåller i tilläggsdirektivet till Miljömålsberedningen (M 2010:04) – förslag till klimatpolitiskt ramverk (dir. 2014:165) att såväl innovationer som teknikutveckling krävs för att klara klimatutmaningen. Det

25 anförs vidare att forskning kan leda till tekniksprång i form av t.ex. lagring av koldioxid och till en ökad effektivitet i användningen av resurser. I direktivet framhålls därför att beredningen i utredningen bör belysa hur svensk forskning och innovation inom olika politikområden kan bidra till att lösa utmaningarna inom klimatområdet samtidigt som de kan stärka Sverige som industri- och

30 exportnation.

Laddinfrastruktur

I propositionen framhålls att Sverige ska vara ledande i omställningen till ett samhälle med mycket låga utsläpp av växthusgaser. Så som anförts ovan har

35 regeringen infört ett investeringsstöd för klimatsatsningar till kommuner, företag och organisationer för att stimulera åtgärder som minskar de klimatpåverkande utsläppen i Sverige. Stödet går bl.a. till initiativ som syftar till att nå en fossiloberoende fordonsflotta 2030, inklusive satsningar på laddinfrastruktur. Enligt propositionen omfattar investeringsstödet 125 000 000 kronor för 2015 och 600 miljoner kronor per år 2016–2018. Som

40 del av satsningen inrättas en samordningsfunktion för utvecklingen av laddinfrastruktur för elfordon vid Energimyndigheten.

Åtgärder för Östersjön

En lång historia av mycket höga utsläpp av kväve och fosfor gör att Östersjön har ett stort överskott på näringsämnen. Återhämtningstiden i miljön är lång och det tar därför tid innan genomförda åtgärder ger resultat. I årets budgetproposition framhålls att det även kommer att ta tid att genomföra alla de insatser som är viktiga för att uppfylla miljökvalitetsmålet Ingen övergödning. För att målet ska utvecklas positivt anser regeringen att åtgärdstakten behöver öka. I propositionen anförs vidare att arbetet inom ramen för ramdirektivet för vatten (2000/60/EG) och EU:s havsmiljödirektiv (2008/56/EG) är centralt. Det är vidare viktigt att Sverige genomför åtaganden inom aktionsplanen för Östersjön. Ett fortsatt internationellt samarbete kring utsläpp av kväveoxider till luft, särskilt vad gäller sjöfart, är nödvändigt enligt propositionen.

Havs- och vattenmyndigheten ansvarar för anslaget 1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö. År 2014 omfattade anslaget 666 565 000 kronor. I propositionen anförs att myndigheten har arbetat vidare med utveckling av anslagets användning under 2014. Den förändring som infördes 2013 i och med att länsstyrelserna fick större frihet att disponera medel inom givna ramar ligger kvar. Den största enskilda posten inom anslaget är bidrag som fördelas till samtliga länsstyrelser som sedan ansvarar för att fördela medel enligt anslagets syfte. Genom detta bidrag fördelades 385 000 000 kronor under 2014 till länsstyrelserna för arbete med vattenförvaltningen, kalkning, fiskevård, åtgärdsprogram för hotade arter och lokala vattenvårdsprojekt, s.k. LOVA-projekt.

Enligt Havs- och vattenmyndighetens redovisning av medlen till LOVA gick under 2014 över 90 procent av medlen till åtgärder för att minska övergödning. Över 250 nya projekt startades, varav merparten riktas främst mot övergödning. I propositionen anförs vidare att LOVA-satsningen har gett en nystart i arbetet med lokala vattenvårdsåtgärder och att det har varit en hög efterfrågan på LOVA-projekt. LOVA-bidraget är, enligt propositionen, således en viktig del av arbetet för att motverka övergödning, främst genom lokala vatten- och avloppsprojekt, vattenåtgärder som bl.a. strukturkalkning, tvåstegsdiken och havsåtgärder som musselodling och algskörd. Regeringen bedömer att det är viktigt att stärka förutsättningarna för att effektivt nyttja och när det är möjligt växla upp de nationella anslag och styrmedel som finns att tillgå i det lokala åtgärdsarbetet med andra finansiella källor, exempelvis EU:s fonder.

I propositionen framhålls att trenden för utsläpp av kväve från landbaserade källor till havet är nedåtgående, men det kvarstår betydande åtgärdsbehov framför allt när det gäller reduktion av fosfor. Regeringen bedömer att genomförandet av de kommande åtgärdsprogrammen inom havs- och vattenförvaltningen kommer att ha stor betydelse för åtgärdsarbetet de kommande åren. Den största mängden av fosfor och kväve som transporteras till havet från landbaserade källor kommer från jordbruksmark. Vidare anförs i propositionen att det finns en betydande potential för minskning av transport

av fosfor och kväve från jordbruket runt Östersjön. Ett nytt landsbygdsprogram har beslutats 2015. Det framhålls att landsbygdsprogrammets miljöåtgärder, rådgivning samt delar av bidragen för miljöinvesteringar är avgörande för att nå en hållbar näringsbelastning. Enligt uppgifter från Jordbruksverket kommer stöd inom ramen för landsbygdsprogrammet 2014–2020 att lämnas till bl.a. strukturkalkning, både när det gäller inköp av kalk och köp av tjänst för spridning av kalk.

Utsläppen av näringsämnen till luft visar på nedåtgående trender men orsakar fortfarande övergödningssproblem över stora delar av Europa, enligt propositionen. Regeringen bedömer att det är viktigt att revideringen av Göteborgsprotokollet (protokoll till konventionen om långväga gränsöverskridande luftföroreningar), som beslutades 2012, genomförs fullt ut. Det anförs även att det är viktigt att föreslå skärpningar i EU:s utsläppstaksdirektiv genomförs.

Regeringen anför vidare att för att komma till rätta med sjöfartens ökande atmosfäriska kvävebelastning är det viktigt att fortsätta verka för genomförande av kvävekontrollområden (NECA) i Östersjön och Nordsjön inom IMO. Omkring en femtedel av kvävetillförseln till Östersjön kommer via luften, varav 43 procent kommer från länder utanför Östersjöregionen. Detta ställer enligt regeringen krav på internationellt samarbete, t.ex. genom EU, för att minska belastningen.

Ett av de större forskningsarbetena är Östersjöprogrammet Bonus, där EU-länderna kring Östersjön, dvs. Danmark, Finland, Estland, Lettland, Litauen, Polen, Sverige och Tyskland samarbetar kring forskning om Östersjöns miljö. Sedan 2010 är Bonus ett s.k. artikel 185-program med 50 procents medfinansiering från EU-kommissionen. Enligt uppgifter från Formas omfattade den första gemensamma utlysningen för forskningsprojekt totalt 27 000 000 euro och 67 olika forskningsorganisationer runt Östersjön medverkade. Sveriges andel är ungefär 50 000 000 kronor, varav Formas bidrar med knappt 25 000 000 kronor, varav 8 000 000 kronor 2013. Bonus, som har fokus på transnationell forskning och utveckling, öppnar till hösten sin tredje utlysning som kallas Blue Baltic. Blue Baltic är enligt Formas Bonus största utlysning hittills med en budget på drygt 30 000 000 euro och 11 olika tematiska områden. Utlysningen vänder sig både till forskare inom akademi, högskola och forskningsinstitut och till företag. Tanken är att nya innovativa lösningar på Östersjöns miljöproblem ska kunna utvecklas och testas. Utlysningen stänger i mars 2016. Finansierade projekt beräknas kunna starta i början av 2017 och löpa över en treårsperiod.

Viltförvaltningsmyndighet

En utredning tillsattes i juli 2012 för att se över den svenska jaktlagstiftningen. Ett delbetänkande om utvärdering av myndighetsansvaret överlämnades i oktober 2013. Regeringen framhåller i årets budgetproposition, utgiftsområde 23, att utredningen i första hand föreslog att en ny sammanhållen myndighet

för jakt- och viltförvaltning, Viltmyndigheten, skulle inrättas. Jaktlagsutredningen lades ner i januari 2015.

Den 26 mars 2015 fattade riksdagen ett beslut om att ställa sig bakom det som utskottet anför om att regeringen ska inrätta en ny myndighet med ansvar för jaktfrågor och viltförvaltning och tillkännage detta för regeringen.

Miljölastbilspremie

Enligt årets budgetproposition, utgiftsområde 22, är transportområdets övergripande mål att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet. Därutöver har riksdagen beslutat om ett hänsynsmål som har konkretiserats i bl.a. följande precisering: transportsektorn bidrar till att miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan nås genom en stegvis ökad energieffektivitet i transportsystemet och ett brutet fossilberoende. År 2030 bör Sverige ha en fordonsflotta som är oberoende av fossila bränslen.

Utredningen Fossilfrihet på väg (SOU 2013:84) lämnade ett flertal förslag till åtgärder för att underlätta omställningen av vägtrafiken från fossilt till förnybart. Enligt budgetpropositionen har regeringen analyserat förslagen och redan gått vidare med flera av dem, såsom höjda energiskatter på bensin och dieselbränsle, en utredning om bonus–malus-system för lätta bilar och en utredning om en vägslitageskatt för tunga lastbilar m.m. Vidare anføres att regeringen har gett Trafikverket i uppdrag att ta fram ett inriktningsunderlag inför den långsiktiga infrastrukturplaneringen för planperioden 2018–2029.

Så som anförts ovan under det berörda anslaget inför regeringen en elbusspremie för att främja introduktionen på marknaden för eldrivna bussar. I propositionen framhålls att eldrivna bussar frigör biodrivmedel till lastbilar och andra tunga fordon som är svårare att elektrifiera.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har genom sitt yttrande till finansutskottet (miljö- och jordbruksutskottets protokoll 2015/16:4) ställt sig bakom regeringens förslag till ram för utgiftsområde 20. Genom riksdagens beslut av den 25 november 2015 om ramar för budgetens utgiftsområden är dessa ramar styrande för riksdagens fortsatta behandling av anslagen (prop. 2015/16:1, bet. 2015/16:FiU1). I den tidigare redovisningen i detta betänkande har utskottet under de berörda anslagen lämnat vissa kompletterande uppgifter m.m. som utskottet hänvisar till.

Därmed tillstyrker utskottet de anslag inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård som regeringen föreslagit för budgetåret 2016. Vidare tillstyrks de övriga förslag till riksdagsbeslut som hör till anslagen och har lagts fram i budgetpropositionen. Utskottet ställer sig även i övrigt bakom de bedömningar som regeringen har redovisat. Samtliga motionsyrkanden som behandlas i detta avsnitt avslås.

Bemyndigande om borttagning av utsläppsenheter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bemyndigar regeringen att genomföra borttagning av de utsläppsenheter under EU:s ansvarsfördelningsbeslut för 2013 som Sverige kommer att tilldelas och som inte behövs för avräkning mot Sveriges åtagande inom EU 2013.

Jämför reservation 2 (SD).

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att genomföra borttagning av de utsläppsenheter under EU:s ansvarsfördelningsbeslut för 2013 som Sverige kommer att tilldelas och som inte behövs för avräkning mot Sveriges åtagande inom EU 2013.

Prognoser visar att Sverige minskade utsläppen av växthusgaser 2013 mer än vad Sverige åtagit sig under EU:s ansvarsfördelningsbeslut, som reglerar medlemsstaternas årliga utsläppsutrymme mellan 2013 och 2020. Det innebär att det kommer att uppstå ett överskott, dvs. återstå ett innehav efter avräkning mot åtagandet inom EU, av utsläppsenheter (s.k. Annual Emission Allocation, AEA). Slutlig beräkning av överskottets exakta storlek och avräkningen mot Sveriges åtagande görs under 2016.

Regeringen bedömer att överskottet av AEA kommer att motsvara ca 6,6 miljoner ton koldioxidekvivalenter. För att bidra till en ökad ambition för utsläppsminskningar inom EU föreslår regeringen borttagning av överskottet av utsläppsenheter för 2013.

Sverige har möjlighet att spara utsläppsenheter till kommande år eller föra över utsläppsenheter till andra medlemsstater. Efterfrågan på utsläppsenheter från andra medlemsstater kommer att vara begränsad eftersom merparten av medlemsstaterna enligt Europeiska kommissionen beräknas nå sina åtaganden för 2013.

Mot bakgrund av att den förväntade efterfrågan kommer att vara begränsad och att det saknas ett marknadspris bedömer regeringen att inget ekonomiskt värde kan anges för det svenska överskottet av AEA.

Under Kyotoprotokollets andra åtagandeperiod, dvs. 2013–2020, kommer varje AEA att vara kopplad till en tilldelad utsläppsenhet under Kyotoprotokollet, en s.k. Assigned Amount Unit (AAU). Det innebär att för varje AEA som tas bort under EU:s ansvarsfördelningsbeslut måste också en AAU annulleras under Kyotoprotokollet. Utfärdandet av AAU är dock avhängigt av när Kyotoprotokollet för den andra åtagandeperioden träder i kraft. Detta kommer sannolikt inte att ske under 2016 vilket innebär att annullering av AAU för borttagna AEA kan genomföras först senare.

Regeringen bör mot denna bakgrund bemyndigas att genomföra borttagning av de utsläppsenheter under EU:s ansvarsfördelningsbeslut för

2013 som Sverige kommer att tilldelas och som inte behövs för avräkning mot Sveriges åtagande inom EU 2013. Detta innebär också att motsvarande mängd utsläppsenheter för Sveriges åtagande under Kyotoprotokollets andra åtagandeperiod 2013–2020 kommer att annulleras.

5 **Kompletterande uppgifter**

I budgetpropositionen för 2015 begärde och fick regeringen ett bemyndigande av riksdagen att annullera Sveriges överskott av tilldelat utsläppsutrymme under Kyotoprotokollets första åtagandeperiod (prop. 2014/15:1, bet. 2014/15:MJU1, rskr. 2014/15:87). I sin behandling av ärendet anförde miljö- och jordbruksutskottet att det är politiskt motiverat att det svenska överskottet av tilldelat utsläppsutrymme annulleras för att bidra till en ökad global ambition för utsläppsminskningar till 2020. Det bästa sättet att garantera att genomförda utsläppsminskningar faktiskt blir bestående är att annullera överskottet av utsläppsrätter. Genom att annullera utsläppsrätterna anser utskottet att Sverige sänder en tydlig signal om politiskt ansvar i klimatpolitiken.

Utskottets ställningstagande

De klimatpåverkande utsläppen ökar globalt. En rad vetenskapliga rapporter pekar på att de nuvarande åtagandena och utfästelserna rörande utsläppsminskningar av växthusgaser är otillräckliga för att begränsa uppvärmningen till två grader Celsius.

Utskottet vill därför på nytt framhålla vad utskottet tidigare anfört om att det bästa sättet att garantera att genomförda utsläppsminskningar faktiskt blir bestående är att annullera överskott av utsläppsenheter. Det skickar också som utskottet tidigare påpekat en tydlig signal om politiskt ansvar i klimatpolitiken. Därmed tillstyrker utskottet att de utsläppsenheter under EU:s ansvarsfördelningsbeslut för 2013 som Sverige kommer att tilldelas och som inte behövs för avräkning mot Sveriges åtagande inom EU 2013 ska föras bort och lämnar regeringen det efterfrågade bemyndigandet.

30 **Övriga motioner**

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om elcykelpremie (M), bekämpning av mygg (M, KD) och Kemikalieinspektionens ärendehandläggning (M).

35
40

Motionerna

Elcykelpremie

- Enligt motion 2015/16:1004 av Maria Stockhaus (M) bör regeringen se över
5 möjligheterna till en elcykelpremie. Motionären anför att ekonomiska
styrmedel står till förfogande för att få människor att förändra sitt beteende
och leva mer klimatsmart. Utifrån detta bör regeringen se över möjligheterna
till hur man enkelt och ekonomiskt kan underlätta för de konsumenter som
väljer att köpa en elcykel.

Bekämpning av mygg

- 10 I motion 2015/16:957 av Åsa Coenraads (M) framhålls behovet av att se över
möjligheten till ett permanent statligt stöd för myggbekämpning i nordöstra
Västmanland. Också i motion 2015/16:2612 av Margareta B Kjellin och
Tomas Tobé (båda M) anføres att staten bör ta ett större ansvar för
bekämpningen av mygg i nedre Dalälvsområdet.
- 15 Vidare bör enligt motion 2015/16:1358 av Mikael Oscarsson (KD) ett
samarbete inledas med IAEA för att anpassa den befintliga metoden Sterile
Insect Technique (SIT), som bygger på sterilisering av hanmyggor, för
bekämpning av översvämningsmygg.

Kemikalieinspektionens ärendehandläggning

- 20 I motion 2015/16:805 av Sten Berghagen (M) framhålls att
Kemikalieinspektionen trots att myndigheten tillförts mer pengar och haft tid
på sig att rätta upp sitt arbetssätt inte förmår leva upp till lagens krav på
handläggningstider vid prövning av växtskyddsmedel och övriga kemikalier
av betydelse för det svenska lantbruket. I yrkandena 1 och 2 understryks vikten
25 av att Kemikalieinspektionen måste klara att handlägga sina ärenden inom
lagens tidsramar och det senast innan utgången av 2016. Vidare föreslås i
yrkandena 3 och 4 att prövningar av växtskyddsmedel och övriga kemikalier
av betydelse för svenskt lantbruk bryts ut från Kemikalieinspektionen och att
ansvaret för sådana prövningar förs över till en ny, mer effektiv myndighet.
30 Denna myndighet kan med fördel placeras i Västra Götaland eller i Skåne.

- Av motion 2015/16:965 av Betty Malmberg (M) framgår enligt yrkande 1
att Kemikalieinspektionens handlingsplan för ärendehantering enligt vilken
myndigheten beräknar att nå balans i verksamheten 2019 måste revideras och
enligt yrkande 2 att myndigheten så snart som möjligt måste komma i fas med
35 handläggningen av olika ärenden.

Enligt motion 2015/16:1003 av Maria Stockhaus (M) måste
Kemikalieinspektionens godkännande av nya bekämpningsmedel ses över och
effektiviseras.

- 40 I motion 2015/16:2930 av Sten Bergheden och Lotta Olsson (båda M)
behövs enligt yrkande 1 en mer effektiv myndighetsstruktur inom
miljöområdet. I yrkande 2 framhålls vikten av att Kemikalieinspektionen eller

5 motsvarande myndighet inom ramen för en ny myndighetsstruktur måste klara av att hålla handläggningstiderna för prövning av bekämpningsmedel i enlighet med EU:s krav. Ett förslag till lösning på problematiken finns enligt motionen i form av Miljömyndighetsutredningens (SOU 2015:43) förslag om en ny myndighet som är tänkt att hantera tillståndsgivning, tillsyn och tillsynsvägledning i en ny organisation. Enligt betänkandets förslag ska enheter brytas ut från Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Kemikalieinspektionen och länsstyrelserna och placeras i en ny central myndighet, Miljöinspektionen.

10 **Kompletterande uppgifter**

Elcykelpremie

15 I årets budgetproposition, utgiftsområde 22, framhålls att i arbetet med att uppnå ett mer hållbart transportsystem är det angeläget att cyklingens andel av det totala resandet ökar. Cykling är bra för klimatet, för folkhälsan och för att minska trängseln i stadstrafiken. Regeringen har därför föreslagit en tvåårig satsning på cykelfrämjande åtgärder. Satsningen föreslås uppgå till 25 000 000 kronor 2016 och beräknas till 75 000 000 kronor 2017. Regeringen avser att arbeta för en ökad och säker cykling. Ett led i detta arbete är att i dialog med berörda aktörer ta fram en nationell cykelstrategi. Kommunerna har en central roll i arbetet för att främja cykling genom deras ansvar för cykelinfrastrukturen i tätorterna.

20 Enligt propositionen ses cykling i allt större utsträckning som ett eget transportsätt. Det framhålls att den övervägande delen av cyklandet sker i form av korta resor, i snitt ca 3 km, lokalt och i viss mån regionalt. Det betyder att kommunerna har ett stort ansvar som väghållare för cykelinfrastrukturen i tätorterna. I propositionen framhålls även att många kommuner också gör stora och viktiga insatser för ökad cykling. En nationell strategi syftar enligt regeringen till att ge goda förutsättningar för alla aktörer att ta sitt ansvar. De verktyg regeringen har till sitt förfogande är främst anslag, regler, myndighetsstyrning samt forskning och utveckling. Vidare anförs att strategin bör tas fram i samarbete med kommuner, cykelorganisationer och andra intressenter. Regeringens ambition är att återkomma till riksdagen i frågan under 2016.

Bekämpning av mygg

35 Miljö- och jordbruksutskottet uttalade i samband med behandlingen av budgetpropositionen för 2015 att utskottet ansåg att bekämpningen av översvämningsmygg är angelägen och ska stödjas även fortsättningsvis (bet. 2014/15:MJU1 och bet. 2014/15:MJU2).

40 Under 2015 avsattes initialt 3 000 000 kronor under anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur för åtgärder i syfte att begränsa massförekomst av översvämningsmyggor vid Nedre Dalälven. Med anledning av sommarens

akuta situation med osedvanligt gynnsamma förutsättningar för utveckling av översvämningsmygg avsatte regeringen under 2015 ytterligare 5 000 000 kronor för detta ändamål. Totalt under 2015 har alltså 8 000 000 kronor under anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur avsatts för myggbekämpning.

5 Ekonomiskt stöd för att begränsa massförekomst av översvämningsmygg kan också sökas inom ramen för det svenska landsbygdsprogrammet 2014–2020, om detta prioriteras regionalt.

10 Miljöminister Åsa Romson anförde den 22 september 2015 i ett svar på interpellation 2014/15:763 om långsiktig bekämpning av stickmyggor att regeringen inte avser att minska stödet för 2016 jämfört med den bedömning som ursprungligen gjordes för innevarande år när det gäller ekonomiska medel till bekämpning. I samma interpellations svar anförde miljöministern också att hon välkomnar forskning och utveckling som kan leda till långsiktigt hållbara metoder för myggbekämpning, inklusive forskning kring den s.k. SIT-metoden. När det gäller medel för forskning inom miljöområdet kan enligt 15 ministrernas svar generellt sägas att sådana kan sökas via forskningsfinansiärerna. De är de som står för bedömningen av vilken forskning som bör få ta del av forskningsmedel.

Kemikalieinspektionens ärendehandläggning

20 Justitiekanslern (JK) riktade i ett beslut den 6 maj 2015 (dnr 5635-14-21) allvarlig kritik mot Kemikalieinspektionen för den konstaterat långsamma handläggningen av ansökningar om produktgodkännande av bekämpningsmedel respektive ansökningar om utvidgning av produktgodkännande för mindre användningsområden. JK konstaterar också 25 att det är nödvändigt att Kemikalieinspektionen omedelbart utarbetar en konkret handlingsplan för att kunna hantera nu inneliggande prövningsärenden.

Kemikalieinspektionen beslutade den 1 juli 2015 en handlingsplan för att hantera prövningsärenden (dnr 4.2.3.b H15-03460). Av planen framgår att en 30 fortsatt successiv förstärkning av anslaget till prövning och tillsyn av bekämpningsmedel är nödvändig för att Kemikalieinspektionen även i fortsättningen ska kunna arbeta effektivt mot regeringens mål om kortare handläggningstider och bättre service till företagen. Vidare framgår att Kemikalieinspektionen gjorde en övergripande omorganisation som trädde i 35 kraft den 1 januari 2013 där bl.a. en särskild avdelning bildades med fokus på prövning av bekämpningsmedelsärendena. Åtgärderna bedöms vara en förutsättning för att uppnå nödvändiga produktivetsförbättringar tillsammans med den föreslagna resursförstärkningen. Kombinationen av flödeseffektiverande åtgärder och den föreslagna resursförstärkningen 40 förväntas skapa möjligheter för att nå balans i verksamheten 2019.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2016 föreslagit dels en generell ökning av Kemikalieinspektionens anslag med 5 000 000 kronor per år, dels

att myndigheten får ytterligare 3 000 000 kronor per år för prövning av bekämpningsmedel.

Slutligen anförde miljöminister Åsa Romson den 3 september 2015 i ett svar på interpellation 2014/15:712 om förbättring av Kemikalieinspektionen bl.a. att återrapporteringskraven har skärpts ytterligare i
5 Kemikalieinspektionens regleringsbrev för 2015. För att förbättra och förstärka uppföljningen av myndighetens kostnader och öka kostnadseffektiviteten i ärendehandläggningen har regeringen i myndighetsstyrningen infört återrapporteringskrav i fråga om
10 kostnadsuppföljning och handläggningstider. Regeringen har säkerställt att avgifterna har höjts för att täcka kostnaderna. För att ytterligare stärka myndigheten har regeringen höjt anslaget med 10 miljoner kronor som är öronmärkta för just prövning av bekämpningsmedel. Miljöministern anförde vidare att hon inte såg några alternativ som skulle vara mer effektiva än det
15 arbete som regeringen just nu gör.

Miljömyndighetsutredningen lämnade sitt slutbetänkande Vägen till ett effektivare miljöarbete (SOU 2015:43) i mars i år. Betänkandet har skickats på remiss och sista dag att svara på remissen var den 12 oktober 2015.

Utskottets ställningstagande

20 Utskottet noterar att regeringen har föreslagit en tvåårig satsning på cykelfrämjande åtgärder i årets budgetproposition och att regeringen även avser att i dialog med berörda aktörer ta fram en nationell cykelstrategi. Mot bakgrund av detta arbete och den uppföljning som regeringen utlovat i frågan föreslår utskottet att motionen 2015/16:1004 (M) ska lämnas utan vidare
25 åtgärd.

Vad gäller bekämpningen av mygg kan utskottet konstatera att regeringen har för avsikt att även fortsättningsvis stödja myggbekämpningen. Utskottet välkomnar detta. I likhet med regeringen är utskottet också positivt till all forskning och utveckling som på sikt kan leda till framtagandet av långsiktigt
30 hållbara metoder för myggbekämpning. Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att motionerna 2015/16:957 (M), 2015/16:2612 (M) och 2015/16:1358 (KD) ska avslås.

När det gäller de långa handläggningstiderna hos Kemikalieinspektionen kan utskottet konstatera att dessa har varit ett problem under många år och att
35 flera åtgärder har vidtagits för att komma till rätta med dessa. Ytterligare åtgärder har vidtagits med anledning av JK:s beslut, och Kemikalieinspektionen har nu en handlingsplan för hur myndigheten ska komma till rätta med handläggningstiderna. Det är positivt att myndigheten arbetar aktivt med frågan och utskottet emotser resultatet av detta arbete.
40 Utskottet vill dock understryka att det ser allvarligt på de långa handläggningstiderna och de effekter som dessa har för företagare och enskilda och framhålla vikten av att Kemikalieinspektionen snarast kommer till rätta med dessa. Därmed föreslår utskottet att motionsyrkandena i

motionerna 2015/16:805 (M), 2015/16:965 (M), 2015/16:1003 (M) och 2015/16:2930 (M) ska lämnas utan åtgärd.

Reservationer

1. Anslag inom utgiftsområde 20, punkt 2 (SD)

av Martin Kinnunen (SD) och Anders Forsberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

5 Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

a) Anslagen för 2016

Riksdagen anvisar anslagen för 2016 inom utgiftsområde 20 i enlighet med Sverigedemokraternas förslag i bilaga 2.

10 *b) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden*

=Utskottet.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2015/16:2073 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkande 2,

2015/16:2352 av Anders Forsberg m.fl. (SD) och

15 2015/16:2533 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 2,

bifaller delvis proposition 2015/16:1 utgiftsområde 20 punkt 12 och avslår motionerna

2015/16:235 av Sten Bergheden (M),

2015/16:556 av Tomas Eneroth (S),

20 2015/16:613 av Hans Unander m.fl. (S),

2015/16:818 av Åsa Westlund och Lena Hallengren (båda S) yrkande 4,

2015/16:1233 av Said Abdu (FP),

2015/16:1362 av Kristina Yngwe m.fl. (C, M, FP, KD) yrkande 8,

2015/16:1614 av Boriana Åberg (M),

25 2015/16:1935 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 16,

2015/16:1938 av Caroline Szyber m.fl. (KD) yrkande 6,

2015/16:2371 av Anders W Jonsson m.fl. (C) yrkande 24,

2015/16:2600 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 1,

2015/16:2601 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkandena 12 och 13,

30 2015/16:2605 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkandena 1–4,

2015/16:3137 av Per Åsling och Daniel Bäckström (båda C),

2015/16:3144 av Lars Tysklind m.fl. (FP) yrkande 1 och

35 2015/16:3155 av Kristina Yngwe m.fl. (C).

Ställningstagande

I Sverigedemokraternas budget för 2016 stakar vi ut våra viktigaste visioner för de kommande åren. Vi visar att det inte måste finnas någon motsättning mellan ekonomisk tillväxt och sysselsättning å den ena sidan och allmän

välfärd, trygghet och socialt ansvarstagande å den andra. Sverigedemokraternas förslag till statsbudget och riktlinjer för den ekonomiska politiken finns i partimotion 2015/16:761 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD).

5 Riksdagen har ställt sig bakom regeringens förslag till utgiftsramar, beräkning av statens inkomster och inriktning på budgetpolitiken. I enlighet med riksdagens rambeslutsprocess ställs regeringens budgetförslag och oppositionspartiernas budgetförslag mot varandra som helheter och beslutas i två steg. Sverigedemokraternas budgetförslag är en sammanhållen helhet och
10 vi bryter endast i särskilda fall ut utgiftsområden ur denna. Vi vidhåller vår uppfattning och anser att anslagen inom utgiftsområde 20 i enlighet med vårt förslag till ram borde ha begränsats med 1 707 500 000 kronor och fördelats på det sätt som framgår av motion 2015/16:2352 av Anders Forsberg m.fl. (SD).

15 Vår föreslagna minskning av anslagen ska ses mot bakgrund av att den nuvarande regeringen kraftigt höjer anslagen för detta utgiftsområde med ca 2,5 miljarder kronor jämfört med tidigare budgetar. Sverigedemokraterna har generellt sett inte lägre ambitioner på miljöområdet än något annat parti men anser att gemensamma medel måste användas klokt, varför vi avvisar
20 vissa satsningar.

Förvaltningen av skyddad natur är i viss mån ett eftersatt område. Arealerna av skyddade områden har expanderat kraftigt, men skötseln av dessa områden har inte prioriterats i tillräcklig grad. Jämfört med tidigare år föreslår Sverigedemokraterna därför en ökning av anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull
25 natur. Höjningen är dock inte lika stor som den som regeringen föreslår. Samtidigt förordar vi att inköpen av skyddad skog ska minska. Sammantaget innebär detta att vi föreslår att anslaget ska reduceras med 203 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag för 2016.

Sanering av förorenade områden är ett mycket eftersatt område. Miljömålet
30 Sanering av förorenade områden anses svårt att uppnå i tid samtidigt som det är ett miljömål som vi har mycket goda möjligheter att påverka. Vi föreslår därför att anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden ska förstärkas med ytterligare 35 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag.

När det gäller anslaget 1:8 Supermiljöbilspremie är sådana premier ett
35 ineffektivt sätt att arbeta ur ett rent koldioxidperspektiv. Det kan dessutom vara svårt att uppskatta den totala koldioxidbelastningen. Användning av bibränslen kan berättiga till premien, men produktion av bibränslen kan vara en miljömässig belastning och dessutom vara rent kontraproduktiv om målsättningen är att reducera koldioxidutsläpp. Mot bakgrund av detta avvisar
40 Sverigedemokraterna regeringens satsning på anslaget 1:8 Supermiljöbilspremie och föreslår alltså att anslaget minskas med 309 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag.

I förhållande till anslaget 1:10 Klimatanpassning menar
45 Sverigedemokraterna att Sverige, oavsett vilken klimatpolitik som förs globalt, även fortsättningsvis kommer att drabbas av t.ex. översvämningar och

skogsbränder. Det är vidare tveksamt hur sårbart Sverige egentligen är just för klimatförändringar och i vilken utsträckning t.ex. översvämningar kan härledas till detta. Det finns därför anledning att reducera denna kostnadspost och prioritera åtgärder kring oförutsedda problem relaterade till väderhändelser, oavsett orsak. Vi föreslår därför att anslaget minskas med 60 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag.

Det kan diskuteras vilken nytta för samhället de stödprojekt som finansieras via anslaget 1:15 Hållbara städer har. Anslaget och de projekt som finansieras via anslaget är vidare under utfasning. Sverigedemokraterna avvisar därför regeringens satsning och föreslår att anslaget minskas med 2 500 000 kronor.

Vad gäller anslaget 1:16 Skydd av värdefull natur vill Sverigedemokraterna utforma en strategi för att skydda skog med särskild betydelse för kulturarv och biologisk mångfald som jämfört med regeringens satsning är mer kostnadseffektiv. Vi föreslår därför att anslaget minskas med 944 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag.

Anslaget 1:18 Klimatinvesteringar har tidigare använts till installation av laddstolpar, en nödvändig infrastruktur för elfordon. Ingen vet med säkerhet att just elfordon är svaret på morgondagens utmaningar för transportsektorn, men elfordonskonceptet har vissa fördelar gentemot andra alternativa lösningar. Därför tillstyrker Sverigedemokraterna en satsning på 100 miljoner kronor på detta. Sammantaget innebär detta att vi föreslår att anslaget ska minskas med 500 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag.

Vad gäller anslaget 1:19 Elbusspremie är vi inte negativt inställda till eltrafik, tvärtom ser vi att det finns fördelar med att använda elmotorer i vissa stadsmiljöer. Däremot ifrågasätter Sverigedemokraterna att tekniken är mogen för att någorlunda kostnadseffektivt ta elbussar i reguljär trafik. Tekniken bör tillåtas utveckla sig och olika projekt i både Sverige och andra länder bör utvärderas mer innan vi tar detta steg. Vi avvisar därför regeringens satsning på 50 000 000 kronor.

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) uppdrag är att främja och stödja grundläggande och behovsmotiverad forskning inom områdena miljö, areella näringar och samhällsbyggande. Formas är en viktig aktör för att stärka Sverige som kunskaps- och forskningsnation inom områdena knutna till miljö och areella näringar. Sverigedemokraterna vill stärka Formas verksamhet och föreslår därför att anslagen 2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader och 2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning ökas med 6 000 000 kronor respektive 70 000 000 kronor.

Slutligen föreslår Sverigedemokraterna att ett nytt anslag Åtgärder för Östersjön ska föras upp på statens budget och att 250 000 000 kronor anvisas till detta anslag. Östersjön associeras sedan tidigare med ett antal miljöproblem, där övergödning intar en framträdande roll. Detta innanhav är särskilt känsligt med hänsyn till dess begränsade vattenmängd och begränsade utbyte av vatten med intilliggande hav. Östersjön är dessutom

avrinningsområde i en region med 90 miljoner invånare. Sverige intar geografiskt en framträdande roll bland länderna kring Östersjön och kan förväntas ligga långt framme vad gäller miljöarbetet. Nationellt vill Sverigedemokraterna fortsätta ansträngningarna med att minimera näringsläckaget av fosfor från orenade avlopp och näringsläckage från jordbruk. Detta ska göras genom t.ex. finansiering av pilotprojekt i medelstor skala, som Greppa näringen (lantbruksnäringens eget rådgivningsprogram) och strukturkalkning. Det finns även intressanta projekt kring fosfor i Östersjön och hur man skulle kunna antingen avlägsna och återvinna fosfor eller t.ex. syresätta de döda havsbottnarna eller helt enkelt föra bort biomassa vars nedbrytning konsumerar syre. I ett regionalt perspektiv har länderna i det forna östblocket, som bidrar med stora utsläpp, svåra ekonomiska prioriteringar att göra, varför regionalt samarbete framstår som naturligt. Bland annat genom Helcom är Sverigedemokraterna beredda att arbeta för att ytterligare bredda och fördjupa regionalt samarbete på detta område.

2. Bemyndigande om borttagning av utsläppsenheter, punkt 3 (SD)

av Martin Kinnunen (SD) och Anders Forsberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår proposition 2015/16:1 utgiftsområde 20 punkt 1.

Ställningstagande

Riksdagen bör avslå regeringens förslag om att riksdagen ska bemyndiga regeringen att genomföra borttagning av de utsläppsenheter under EU:s ansvarsfördelningsbeslut som Sverige kommer att tilldelas och som inte behövs för avräkning mot Sveriges åtagande inom EU 2013.

Särskilda yttranden

1. Anslag inom utgiftsområde 20, punkt 2 (M)

Ulf Berg (M), Johan Hultberg (M), Gunilla Nordgren (M) och Jesper Skalberg Karlsson (M) anför:

Riksdagen beslutade den 25 november 2015 om ramar för statsbudgetens utgiftsområden och om en beräkning av statens inkomster. I motionen Sverige kan mer – Politik som bryter det nya utanförskapet (2015/16:3043) presenteras Moderaternas budgetförslag och riktlinjer för den ekonomiska politiken.

Sverige beskrivs ofta som ett av världens bästa länder att leva och växa upp i. Men Sverige står inför flera stora utmaningar framöver. Trots att fler vill arbeta är trösklarna in i arbete fortfarande höga för dem med låga inkomster. Vi ser ett nytt utanförskap växa fram som genom långvarig strukturell arbetslöshet drabbar unga människor och utrikes födda särskilt hårt. Dessutom ställer en allt tuffare internationell konkurrens höga krav på våra företag och deras jobbskapande. Det här är avgörande framtidsfrågor för Sverige.

Budgetpropositionen visar på en regering som står handfallen inför de viktiga utmaningar Sverige står inför och som inte förmår ta vara på de goda förutsättningar vi har. Regeringens politik med stora skattehöjningar på jobb och företagande riskerar att leda till att Sveriges jobbtillväxt bromsas, och försämrar också möjligheterna till en god integration genom att höja trösklarna in till arbetsmarknaden. Det här är fel väg för Sverige.

Vi moderater står för en annan väg. Vårt mål är att öka välbördet och tryggheten för alla medborgare i Sverige. De reformförslag vi presenterar är därför fokuserade på hur jobben ska bli fler. Vi vill minska utanförskapet och stärka incitamenten till att arbeta genom att stå upp för rimliga skattenivåer, stärka investeringar i utbildning och infrastruktur och värna företagsklimatet. Fler i arbete är avgörande för att få mer kunskap i skolan, högre kvalitet i välfärden och ett starkare Sverige.

Riksdagen har ställt sig bakom regeringens förslag till utgiftsramar, beräkning av statens inkomster och inriktning på budgetpolitiken. I enlighet med riksdagens rambeslutsprocess ställs regeringens budgetförslag och oppositionspartiernas budgetförslag mot varandra som helheter och beslutas i två steg. Moderaternas budgetförslag är en sammanhållen helhet, och eftersom riksdagen i steg ett, rambeslutet, har ställt sig bakom regeringens förslag på ekonomiska ramar för statsbudgeten och inriktning på budgetpolitiken, deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagens fördelning inom utgiftsområde 20. I stället framför vi i detta särskilda yttrande synpunkter på regeringens förslag och redovisar den anslagsfördelning och de förslag som Moderaterna föreslår i motion 2015/16:2605.

Sverige är och ska fortsätta att vara ett grönt föregångsland. Alliansregeringen lämnade över ett Sverige med en effektiv miljöpolitik med

goda miljö- och klimatresultat. Moderaterna vill kraftfullt fortsätta arbetet för bättre miljö och ett hållbart klimat. Vi fortsätter att agera kraftfullt för att hejda oönskad kemikaliespridning och minska gifterna i vår miljö. Arbetet med en giftfri vardag är prioriterat. Ekosystem i balans är en förutsättning för både samhällsekonomin och välfärden. I haven lever en stor del av vår biologiska mångfald. Moderaterna fortsätter att verka för livskraftiga ekosystem, både på land och i vattenmiljöer. Vår politik är kostnadseffektiv och resultatorienterad. Vi eftersträvar välinvesterade skattepengar, med största utsläppsminskning per investerad krona.

10 Moderaterna anser inte att det finns anledning att höja anslaget 1:1 Naturvårdsverket med 50 000 000 kronor. I förhållande till regeringens förslag föreslår vi därför en minskning av anslaget med samma belopp. Detta gäller även för anslaget 1:2 Miljöövervakning m.m., för vilket vi också föreslår en minskning med 50 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

15 När det gäller anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur avvisar Moderaterna regeringens förslag om en höjning av anslaget. I förhållande till regeringens förslag föreslår vi därför en minskning av anslaget med 350 000 000 kronor. Moderaterna avisar även regeringens förslag om en höjning av anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden, och därmed föreslår vi att
20 anslaget minskar med 350 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

Vi anser inte heller att det finns anledning att höja anslaget 1:6 Kemikalieinspektionen och föreslår därför att anslaget minskas med
25 10 000 000 kronor. Däremot vill vi inrätta en kunskapsportal vars syfte ska vara att samla uppdaterad och lättillgänglig information om kemikaliers önskade och oönskade egenskaper. Portalen ska fungera som en informationskanal för att sprida information när det kommer nya larm om produkter med allvarliga säkerhetsrisker som hänger samman med kemikalier. Vi föreslår att en sådan kunskapsportal inrättas vid Kemikalieinspektionen.

30 Vi vill fortsätta med den mycket populära supermiljöbilspremierna som alliansregeringen införde 2011. Vi föreslår att anslaget 1:8 Supermiljöbilspremie höjs till totalt 350 000 000 kronor för 2016. I förhållande till regeringens förslag är det en förstärkning med 41 000 000 kronor. Under 2015 står supermiljöbilarna för ca 17 procent av
35 nybilsförsäljningen. Det är positivt att fler använder premien och att utsläppen från nya fordon minskar snabbt, men vi har fortfarande mycket kvar att göra för att minska utsläppen från transportsektorn. Transportsektorn står för omkring en tredjedel av Sveriges koldioxidutsläpp. Vi anser att supermiljöbilspremierna behövs i väntan på att ett bonus-malus-system kan träda i kraft. Ett bonus-malus-system innebär att mer miljöanpassade fordon
40 premieras vid inköpstillfället genom en bonus, medan fordon med höga utsläpp av koldioxid får högre fordonsskatt. Detta system ska finnas på plats senast den 1 januari 2017 och kommer då att ersätta supermiljöbilspremierna (se gemensamt särskilt yttrande från M, C, L och KD).

Vi anser inte att anslaget 1:10 Klimatanpassning behöver öka utöver den ökning som föreslogs i 2015 års vårproposition. Vi föreslår därför att regeringens förslag minskas med 57 000 000 kronor. Moderaterna vill förstärka det lokala vattenvårdsarbetet och vi vill därför höja LOVA-stödet.

5 Vi vill att 100 000 000 kronor av anslaget 1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö används till detta ändamål. Vi vill också att LOVA breddas så att det även blir möjligt att få stöd för åtgärder som syftar till att minska problemen med marint skräp inklusive mikrokräp. Konkret skulle detta exempelvis kunna handla om att stödja lokala strandstädningsinitiativ,

10 kommunala samverkansprojekt eller framtagandet av lokala åtgärdsplaner för att minska tillförseln av mikroplaster till våra hav. Moderaterna avvisar regeringens förslag att höja anslaget 1:16 Skydd av värdefull natur. I förhållande till regeringens förslag föreslår vi en sänkning av anslaget med 590 000 000 kronor. När det gäller anslaget 1:17 Havs- och vattenmyndigheten

15 föreslår vi att anslaget minskas med 10 000 000 kronor.

Vidare föreslår vi att regeringens förslag för anslaget 1:18 Klimatinvesteringar minskas med 600 000 000 kronor. Vi avvisar också regeringens förslag om ett nytt anslag 1:19 Elbusspremie.

Moderaterna vill avsätta 5 000 000 kronor på ett nytt anslag, CCS-strategi

20 (Carbon capture and storage). För Moderaterna är det viktigt att behålla basindustrin i Sverige och undvika att arbetstillfällena och utsläppen av växthusgaser flyttar utomlands. Svensk industri ligger i miljö- och klimatmässig framkant. Att värna svensk industri är därför att värna miljö och klimat. Processindustrin står i dag för cirka en fjärdedel av Sveriges totala

25 utsläpp. För processindustrin finns det i dag inte möjlighet att komma ner till noll i nettoutsläpp, eftersom koldioxid är en biprodukt vid produktion hos fler olika industrier. För att industri och tillverkning fortsatt ska finnas kvar i Sverige ser vi ett stort behov av att hitta lösningar för att minska utsläppen. Vi anser därför att Sverige behöver en CCS-strategi. Vi vill inrätta ett sekretariat

30 som ska öka kunskapen om, samt undersöka möjligheter och skapa förutsättningar för etablering av koldioxidavskiljning och koldioxidlagring (CCS) i Sverige. Vi inrättar ett nytt anslag på 5 000 000 kronor per år med start 2016 för att påbörja arbetet med en svensk CCS-strategi. Det tror vi kan vara ett av verktygen för att Sverige ska vara ett koldioxidneutralt samhälle

35 2050.

Vi föreslår också att 75 000 000 kronor anslås på ett nytt anslag, Laddinfrastruktur. Moderaterna vill att satsningen på statligt stöd till laddstolpar fortskrider. Vi satsar därför 75 000 000 kronor under 2016 för att säkerställa att det finns nödvändig infrastruktur för att en omställning av fordonsflottan ska kunna ske.

40

2. Anslag inom utgiftsområde 20, punkt 2 (C)

Kristina Yngwe (C) anför:

Centerpartiets vision är att Sverige ska bli ett av världens mest framgångsrika länder ekonomiskt, med möjligheter för alla att arbeta och utvecklas. Förutsättningarna för detta är ett näringsliv i frontlinjen för internationell konkurrenskraft och innovation och en bred bas av småföretag som tillåts utvecklas och växa i hela landet. Jag och Centerpartiet vill att Sverige ska vara ett föredöme på miljöområdet och genom konkreta styrmedel visa att ekonomisk tillväxt, innovation och entreprenörskap går hand i hand med minskade utsläpp och gifter samt med ekologisk balans. Genom vår politik vill vi skapa välfärd och trygghet för alla i hela landet, dels genom ett ökat välståndsskapande som medger mer resurser till skola, vård och omsorg, dels genom att dessa resurser används bättre.

Under åren med Alliansregeringen lades grunden till stabila statsfinanser. Viktiga steg togs för att lätta skattebördan och minska regleringarna. Över 300 000 nya arbetstillfällen skapades och utanförskapet minskade med drygt 200 000 personer, samtidigt som den gröna omställningen accelererade. När den nu sju år långa internationella krisen äntligen är till ända måste Sverige ta nästa steg för att skapa maximalt med jobb under den globala återhämtningen.

Tyvärr är den svenska regeringen på väg i motsatt riktning. Stora skattehöjningar på jobb och regleringar av växande företag riskerar att bryta återhämtningen och kommer att drabba tiotusentals arbetstillfällen. De mest utsatta grupperna på arbetsmarknaden är de som drabbas hårdast. Sverige behöver en förnyad ekonomisk politik.

Centerpartiet har i budgetmotion 2015/16:3223 föreslagit ett alternativ till regeringens budgetproposition. I motionen föreslås stora och viktiga strukturreformer på arbetsmarknaden och bostadsmarknaden, omläggningar av skatten på arbete och företagens villkor samt en kraftfull grön skatteväxling där sänkt skatt på arbete finansieras genom att förorenaren betalar för utsläpp. Målet är att frigöra alla de krafter som finns runt omkring i vårt land, så att nya initiativ och idéer belönas i stället för att bestraffas.

Riksdagen har i första steget av budgetprocessen emellertid ställt sig bakom regeringens budgetproposition och de utgiftsramar och beräkningar av inkomster som föreslås där. Eftersom riksdagen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den jag och Centerpartiet önskar avstår jag från att delta i beslutet om anslagens fördelning. Centerpartiets budgetförslag måste betraktas som en helhet där delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat. I stället framför jag i detta särskilda yttrande den fördelning av anslagen inom utgiftsområde 20 som förordas i Centerpartiets anslagsmotion 2015/16:3155.

När det gäller anslaget 1:1 Naturvårdsverket föreslår vi att anslaget minskar med 70 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Centerpartiet anser inte heller att det finns anledning att höja anslaget 1:2 Miljöövervakning

m.m. på det sätt som regeringen föreslår. Vi föreslår därför att anslaget minskar med 52 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

Vidare avvisar vi regeringens förslag om en höjning av anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur. I förhållande till regeringens förslag föreslår vi
5 därför en minskning av anslaget med 350 000 000 kronor. Centerpartiet avvisar även regeringens förslag om en höjning av anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden, och därmed föreslår vi att anslaget minskar med 350 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

I fråga om anslaget 1:8 Supermiljöbilspremie anser vi att förutsättningarna
10 att förlänga supermiljöbilspremien fram till dess att ett bonus–malus-system för personbilar införs bör ses över. Centerpartiet vill skyndsamt införa ett självfinansierat bonus–malus-system för att skapa incitament för konsumenter att välja en miljöbil i stället för en klimatbelastande bil (se gemensamt särskilt yttrande från M, C, L och KD). Till dess att systemet är infört vill vi att den
15 lyckosamma supermiljöbilspremien ska förlängas som ett fortsatt incitament till att välja en miljövänlig bil.

Centerpartiet avvisar regeringens höjning av anslaget 1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö. Vi föreslår därför att regeringens förslag minskas med
20 75 000 000 kronor. Vi avvisar även regeringens förslag att höja anslaget 1:16 Skydd av värdefull natur. I förhållande till regeringens förslag föreslår vi en sänkning av anslaget med 590 000 000 kronor. När det gäller anslaget 1:17 Havs- och vattenmyndigheten föreslår vi att anslaget minskas med 10 000 000 kronor. Vidare föreslår vi att regeringens förslag för anslaget 1:18 Klimatinvesteringar minskas med 600 000 000 kronor.

Centerpartiet vill avsätta 20 000 000 kronor på ett nytt anslag med benämningen Viltförvaltningsmyndighet. För Centerpartiet är det självklart att vi ska bruka våra naturresurser utan att förbruka dem. De senaste åren har vi fått fler vilda djur i våra skogar. Detta ställer krav på en aktiv och bra viltförvaltning som är regionalt förankrad. Det skapar dessutom fler och nya
30 möjligheter för nya verksamheter och jobb kring jakt- och viltförvaltning. Riksdagen har under våren fattat beslut om flera tillkännagivanden på jakt- och viltvårdsområdet, bl.a. att en ny viltmyndighet ska inrättas och att regeringen ska återuppta delar av jaktlagsutredningen som man under våren 2015 beslutade att lägga ner. Centerpartiet förväntar sig att regeringen
35 respekterar riksdagens vilja genom att skyndsamt se till att detta också görs. Centerpartiet ser det också som angeläget att jakt- och viltmyndigheten etableras så snart som möjligt, och därför avsätter vi 20 000 000 kronor för 2016 för att myndigheten ska kunna komma på plats och få i gång sin verksamhet. Det är tid att gå från ord till handling i denna fråga.

Centerpartiet föreslår också att 150 000 000 kronor anslås på ett nytt anslag, Miljölastbilspremie. Tunga fordon är på många platser livsnödvändiga för den lokala ekonomin, eftersom ingen annan transportinfrastruktur kan uppnå samma finmaskighet som vägnätet. Utsläppen från lastbilar har dessvärre varit
40 envist höga och först på senare år börjat dämpas, vilket är allvarligt för Sverige som klimatföredöme. Styrmedel som har ensidigt fokus på avstånd snarare än
45

bränsle och utsläpp bör dock undvikas. Miljöeffekten av sådana styrmedel blir mycket liten, eftersom alternativ transportinfrastruktur saknas på många platser i landet, samtidigt som jobb beroende av lastbilstransporter drabbas. För att påskynda teknikutvecklingen och skapa en stark svensk marknad för miljölastbilar föreslår Centerpartiet att en miljölastbilspremie införs. Denna premie riktar sig till de lastbilar som har minst klimatutsläpp. Premien måste vara kraftfull nog att styra investeringar i lastbilar och omfatta tillräckligt många fordon för att påverka utvecklingen. För att garantera en effektiv klimatstyrning är det dessutom viktigt att klassificeringen av lastbilar kontinuerligt ses över och vidareutvecklas. Centerpartiet vill satsa 150 000 000 kronor på en kraftig miljölastbilspremie 2016 för att sedan gradvis utöka satsningen till att omfatta 450 000 000 kronor fr.o.m. 2018. Det skulle motsvara en miljölastbilspremie på ca 250 000 kronor per fordon, vilket är den nivå som förekommer i den offentliga utredningen om en fossiloberoende fordonsflotta.

3. Anslag inom utgiftsområde 20, punkt 2 (L)

Lars Tysklind (L) anför:

Sverige står starkt efter åtta år med ett styre av Alliansen och Liberalerna (dåvarande Folkpartiet). De offentliga finanserna är i ordning, sysselsättningen växer och vi står inför en stundande högkonjunktur.

Samtidigt präglas omvärlden av stora nedåtrisker. Krigen i Syrien och Ukraina och en osäker makroekonomisk miljö skapar otrygghet för både människor och den framtida ekonomiska utvecklingen. Vi ser ökade kostnader för sjukskrivningar och, i ännu högre grad nu än när budgetpropositionen presenterades, för migrationsströmmarna till Sverige. Att vi är fast förvissade om att visa solidaritet i den största flyktingkatastrofen sedan andra världskriget understryker bara behovet av att vårda de offentliga finanserna.

Liberalernas budgetmotion är därför stram. Vi föreslår ett lägre utgiftstak och har ett högre finansiellt sparande än regeringen. På flera utgiftsområden är kostnaderna lägre än de regeringen föreslår. Genom att vi särskilt avvisar stora utgiftsökningar inom arbetsmarknadspolitiken och bostadspolitiken, samtidigt som vi höjer miljöskatterna, skapar vi utrymme för en budget som prioriterar jobben, kunskapen i skolan och försvaret av Sverige.

Riksdagen har genom rambeslutet avvisat Liberalernas förslag till inkomstberäkning och fördelning av utgifter per anslagsområde. Därmed tar Sverige nu en annan väg än den Liberalerna vill se. Sverige kommer att tappa i jobb, kunskap och försvarsförmåga.

Vårt budgetförslag är att betrakta som en helhet. På majoriteten av utgiftsområdena överensstämmer inte riksdagens beslut med det förslag till ram som Liberalerna förespråkade. Liberalerna ser ett värde i att budgeten och budgetprocessen hålls samman. Även enskilda och på kort sikt motiverade utbrytningar riskerar att på lång sikt försvaga budgetprocessen och effektiviteten i finanspolitiken. Vi väljer därför att inte delta i beslutet om

fördelningen till anslag inom utgiftsområde 20. I det följande redovisas i sammanfattning innehållet i vårt budgetförslag för utgiftsområde 20 (motion 2015/16:3144).

5 Miljöförstöring och klimathot stannar inte vid nationsgränser. Sverige ska vara en förebild och en pådrivande kraft inom EU och i det globala arbetet för ett hållbart samhälle, ett land som visar ledarskap och förenar välstånd med ansvar för miljö och klimat. Liberal miljöpolitik handlar om ansvarstagande utifrån kunskap och utifrån marknadsekonomiska principer. Teknisk utveckling är en central del av lösningen på dagens miljöproblem. En liberal miljöpolitik medverkar till att förenkla för människor att ta ansvar utan att detaljstyra deras vardagsliv. Konsumenten ska kunna göra aktiva och informerade val. Vi utgår från försiktighetsprincipen och principen att förorenaren ska betala. Ekonomiska styrmedel, såsom koldioxidskatt och handel med utsläppsrätter, ska vara generella och teknikneutrala. Sverige behöver en grön skatteväxling. Liberalerna vill se lägre skatt på jobb medan olika former av miljö- och klimatpåverkande skatter och avgifter bör höjas. Med beaktande av jobben och konkurrenskraften ska ekonomiska styrmedel därför användas för att möta klimatkrisen och föra Sverige närmare klimatmålen. Det krävs till exempel miljöanpassningar inom transportsystemet, energisystemet samt jord- och skogsbruket.

20 Liberalerna anser inte att det finns anledning att höja anslaget 1:1 Naturvårdsverket med 50 000 000 kronor. I förhållande till regeringens förslag föreslår vi därför en minskning av anslaget med samma belopp.

25 Miljöövervakningen av våra hav och vattendrag är en central del av miljöarbetet. Med start 2016 ökar Liberalerna anslaget 1:2 Miljöövervakning m.m. med 25 000 000 kronor i förhållande till 2015 års anslagsnivå, för att Havs- och vattenmyndigheten ska förstärka den havs- och vattenrelaterade miljöövervakningen. Liberalerna avvisar däremot regeringens ytterligare höjning av samma anslag och föreslår därmed en minskning av anslaget med 30 27 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

35 Allt fler arter hotas av utrotning. Hotade växter och djur ska skyddas genom fridlysning, information och biotopskydd. Artdatabankens arbete ska främjas. För att bevara och utveckla den biologiska mångfalden i form av olika naturtyper och arter behövs ökade restaureringsinsatser. Med start 2016 föreslår Liberalerna ytterligare 40 50 000 000 kronor i förhållande till 2015 års anslagsnivå på anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur för att öka restaureringsinsatser i syfte att bevara och utveckla den biologiska mångfalden i form av olika naturtyper och arter, men avvisar samtidigt regeringens höjning av anslaget. Liberalerna föreslår därmed att anslaget minskas med 40 300 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

45 Miljöföroreningar i marker är en miljörisk och förhindrar en effektiv markanvändning. Dessa områden måste saneras och återställas i allt högre utsträckning framför allt när det gäller områden som kan användas till bostäder. Med start 2016 anslår Liberalerna jämfört med tidigare år ytterligare 45 375 000 000 kronor på anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade

områden för ökad sanering av områden som kan användas till bostadsbyggande samt av områden som är särskilt angelägna ur risksynpunkt. Detta är en mer preciserad medelsanvändning än regeringens förslag under samma anslag. Jämfört med regeringen föreslår vi en ökning av resurserna för anslaget 1:4 med 25 000 000 kronor 2016.

5 Farliga kemikalier i konsumentprodukter, t.ex. leksaker och kläder, ska bort från marknaden. Med start 2016 anslår Liberalerna ytterligare 10 000 000 kronor till anslaget 1:6 Kemikalieinspektionen med syfte att öka
10 marknadstillsynen när det gäller giftiga konsumentprodukter med särskilt fokus på produkter riktade mot barn. För att finansiera detta avvisar Liberalerna 10 000 000 kronor av regeringens förslag till generell ökning av samma anslag. Anslaget påverkas även av att Liberalerna föreslår att PLO-uppräkningsen för 2016–2018 justeras på samma sätt som för innevarande budgetår. Sammantaget innebär det att vi föreslår att anslaget minskas med
15 1 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

Förorenaren ska betala och det är rimligt att miljöbilsbonusen utformas som en förhöjd skatt på bilar med negativ klimatpåverkan. Liberalerna förordar en omvänd miljöbilsbonus där bilar som inte skulle vara berättigade för en miljöbilspremie, enligt gällande regelverk, under de första fem åren får en
20 förhöjd fordonsskatt med 2 000 kronor per år. Denna reform, liksom andra skattepolitiska förslag som berörs under detta utgiftsområde berörs närmare i vår utgiftsområdesmotion som behandlar skatter. Därmed avvisas anslaget 1:8 Supermiljöbilspremie i sin helhet.

Liberalerna föreslår att PLO-uppräkningsen för 2016–2018 justeras på
25 samma sätt som för innevarande budgetår. På detta utgiftsområde påverkas bl.a. anslaget 1:9 Sveriges meteorologiska institut. Vi föreslår därför att anslaget minskas med 1 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

Städningen av stränderna kostar kommunerna stora belopp varje år, men åtgärderna för städning är otillräckliga. Därför vill Liberalerna att Havs- och
30 vattenmyndigheten får uppdrag att till kommuner fördela medel för städning av stränder. Med start 2016 anslår Liberalerna därför 15 000 000 kronor på anslaget 1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö för en satsning på rena stränder. Vi avvisar däremot regeringens höjning av samma anslag. Sammantaget innebär det att vi föreslår att anslaget minskas med 60 000 000
35 kronor i förhållande till regeringens förslag.

Liberalerna anser att befintliga modeller för att skydda värdefull natur bör kunna användas i större utsträckning. Till exempel har statligt ägd skog använts som inbyte för privatägd skyddsvärd skog. Liberalerna avvisar därmed regeringens höjning av anslaget 1:16 Skydd av värdefull natur och frigör
40 därmed 590 000 000 kronor för andra prioriteringar.

Liberalerna avslår regeringens ökade anslagsnivåer för anslaget 1:17. Anslaget påverkas även av att Liberalerna föreslår att PLO-uppräkningsen för 2016–2018 justeras på samma sätt som för innevarande budgetår. Sammantaget innebär det att vi föreslår att anslaget minskas med 11 000 000
45 kronor i förhållande till regeringens förslag.

Med start 2016 anslår Liberalerna 200 000 000 kronor på ett nytt anslag 1:20 Nationella klimatinvesteringar för riktade och långsiktiga klimatinvesteringar. Därmed avvisas regeringens höjning av anslaget 1:18 om 600 000 000 kronor. Vi anser även att riksdagen bör avslå regeringens förslag att bemyndiga regeringen att under 2016 för anslaget 1:18 Klimatinvesteringar ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 300 000 000 kronor 2017 och 2018.

Så som nämnts ovan föreslår Liberalerna att 200 000 000 kronor anslås på ett nytt anslag, Nationella klimatinvesteringar. Vägen mot ett klimatsmart samhälle kräver långsiktiga investeringar. Det är rimligt att staten delfinansierar vissa infrastrukturmässiga klimatinvesteringar. Liberalerna anser därför att det ska anslås statliga medel för nationella klimatinvesteringar. Fokus på investeringarna ska vara att få ner utsläppen, och stöd ska inriktas mot insatser där investerade medel har störst klimateffekt. Medel ska endast gå till insatser som utan stöd inte skulle bli av. Insatserna måste vara marknadskompletterande och får inte slå ut eller på annat sätt snedvrیدا konkurrensen.

4. Anslag inom utgiftsområde 20, punkt 2 (KD)

Lars-Axel Nordell (KD) anför:

För att öka gemenskapen och framtidstron vill vi ha en politik som skapar förutsättningar för människor att bygga goda relationer och känna trygghet och som underlättar för människor att gå från utanförskap till arbete. Vi vill skapa förutsättningar för en god tillväxt och ett företagsklimat som står sig väl i den globala konkurrensen. Att stärka familjernas självbestämmande och det civila samhällets ställning skapar en grund för fungerande mellanmänniskliga relationer. Genom en välfungerande ekonomisk politik kan vi också satsa resurser på välfärd, vilket ökar tryggheten. Och med genomtänkta reformer kring arbetsmarknaden och i skattepolitiken kan vi förbättra människors möjlighet att lämna arbetslöshet och utanförskap.

Nya jobb skapas inte av politiska ovanifrånlösningar. De skapas i växande och lönsamma företag. Den rödgröna regeringen tror att de kan nå Europas lägsta arbetslöshet och klara integrationsutmaningen med massiva skattehöjningar på arbete och företagande. Kristdemokraternas inriktning är den motsatta. Vi vill sänka trösklarna in på arbetsmarknaden och förbättra förutsättningarna för företagande. Det är också av stor vikt att den ekonomiska politiken utformas på ett sådant sätt att resurserna används effektivt för att skapa trygghet för dem som befinner sig i utsatta situationer. Tillväxten måste komma alla till del. Välfärden måste utvecklas genom fortsatt valfrihet, tydligt kvalitetsarbete och effektivt användande av resurser.

Eftersom riksdagen i första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den vi önskar avstår vi från att delta i beslutet och från att redovisa något formellt motförslag när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 20. Vårt budgetalternativ bör ses som

ett sammanhållet paket där någon eller några delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat. Vi vidhåller vår uppfattning och anser att anslagen inom utgiftsområde 20 borde ha begränsats med 2 226 000 000 kronor på det sätt som framgår av motion 2015/16:1935 (KD).

5 Kristdemokraterna anser inte att anslaget 1:1 Naturvårdsverket ska höjas med 50 000 000 kronor som regeringen föreslår. Inte heller finns det anledning att höja anslaget 1:2 Miljöövervakning m.m. på det sätt som regeringen föreslår. Kristdemokraterna föreslår att båda dessa anslag ska minskas med 50 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. I förhållande till anslag 10 1:3 Åtgärder för värdefull natur avvisar Kristdemokraterna regeringens föreslagna höjning och föreslår att anslaget minskas med 350 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag.

Bostadsbyggande ska, vid sidan av miljönytta, vara styrande vid prioritering av områden för sanering av mark. I synnerhet för förtätning i 15 tätortsnära områden är det angeläget att frigöra mark som hittills inte kunnat användas. Genom att sanera marken frigörs attraktiv tätortsnära mark för bebyggelse samtidigt som utanförbyggande områden, som exempelvis ekologiskt värdefull åkermark, kan sparas. För att möjliggöra att mark som 20 kan användas för bebyggelse frigörs samtidigt som gamla miljöskulder åtgärdas anser Kristdemokraterna att anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden bör höjas med 100 000 000 kronor jämfört med 2015 års nivå. Sammanfattningsvis innebär detta att anslaget föreslås minska med 200 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag.

Sverige ska minska utsläppen från transporter och bryta beroendet av 25 fossila drivmedel. Kristdemokraternas vision är en fordonsflotta oberoende av fossila bränslen till 2030. Kristdemokraterna och övriga allianspartier genomförde under sin tid i regeringsställning en lång rad insatser för ett fossilfritt Sverige, bl.a. supermiljöbilspremierna. Kristdemokraterna har också drivit frågan om att införa ett s.k. bonus-malus-system där miljöanpassade 30 fordon med relativt låga utsläpp av koldioxid får en bonus vid inköpstillfället medan fordon med höga utsläpp får en högre skatt. Ett sådant system är under utredning och ett system ska vara på plats senast den 1 januari 2017 (se gemensamt yttrande från M, C, L och KD). I avvaktan på ett sådant system avvisar Kristdemokraterna regeringens höjning av anslaget 1:8 35 Supermiljöbilspremie och föreslår att anslaget minskas med 94 000 000 kronor.

Vad gäller anslagen 1:10 Klimatanpassning och 1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö anser vi inte att det finns anledning att höja anslagen på det 40 sätt som regeringen föreslår. Kristdemokraterna föreslår därför att de aktuella anslagen ska minskas med 107 000 000 respektive 75 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Vi föreslår också att anslaget 1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar ska minskas med 50 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag.

I förhållande till anslaget 1:16 Skydd av värdefull natur avvisar vi den 45 höjning av anslaget som regeringen föreslår och anser att anslaget ska minskas med 590 000 000 kronor. Inte heller finns det anledning att som regeringen

föreslår höja anslaget 1:17 Havs- och vattenmyndigheten. Kristdemokraterna föreslår att det anslaget minskas med 10 000 000 kronor.

Anslaget 1:18 Klimatinvesteringar föreslås i budgetpropositionen höjas kraftigt jämfört med tidigare år och få användas för bl.a. klimatinvesteringar på lokal och regional nivå samt för stöd till laddinfrastruktur för elfordon. Försäljningen av laddhybrider och elbilar har utvecklats mycket snabbt på senare år. Supermiljöbilspremierna som Alliansregeringen införde har bidragit till denna utveckling. För att uppmuntra konsumenterna att köpa laddhybrider och elbilar är det viktigt att laddinfrastrukturen i Sverige utvecklas. Kristdemokraterna anslår därför 125 000 000 kronor per år under perioden 2016–2019 inom utgiftsområde 22 till stöd för utbyggnad av laddinfrastruktur. Mot den bakgrunden föreslår vi att anslaget 1:18 Klimatinvesteringar ska minskas med 600 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag.

Slutligen avvisar Kristdemokraterna regeringens förslag till ett nytt anslag, anslaget 1:19 Elbusspremie.

Kristdemokraterna vill använda ekonomiska styrmedel för att minska klimatpåverkan och förbättra miljön. Därför har vi i vår budgetmotion också föreslagit att en kemikalieskatt införs på viss hemelektronik och PVC-materiel, att skattesubventionerna för fossila bränslen inom gruvindustrin slopas, att en skatt införs på förbränning av osorterade sopor, att kreosot inte längre ska undantas från beskattningen av bekämpningsmedel och slutligen att skattebefrielsen från koldioxidskatt för torv tas bort. Sammanlagt beräknas dessa åtgärder innebära ökade skatteintäkter om drygt 4 miljarder kronor årligen.

25

5. Bonus–malus-system (M, C, L, KD)

Kristina Yngwe (C), Ulf Berg (M), Johan Hultberg (M), Gunilla Nordgren (M), Lars Tysklind (L), Lars-Axel Nordell (KD) och Jesper Skalberg Karlsson (M) anför:

Vi anser att den största utmaningen när det gäller att bryta Sveriges beroende av fossila bränslen är transportsektorn. Denna sektor bidrar med den största nationella påverkan på klimatet och här finns det största beroendet av import av energiråvara. Alliansregeringen gjorde en lång rad insatser på detta område och vi kan redan se resultaten. Vägtransporternas utsläpp minskar, nya bilar utsläpp har minskat rejält och andelen förnybara drivmedel har ökat kraftigt. Men samtidigt måste fler insatser till. Det krävs långsiktiga och effektiva styrmedel för ökad andel förnybara drivmedel med hög klimatprestanda och eldrift samt effektivare transporter. Vi vill därför framhålla att ett system som premierar klimatsmarta bilar i förhållande till fordon med större utsläpp, ett s.k. bonus–malus-system, är ett styrmedel i rätt riktning. Att fortsätta främja teknikutveckling, att skapa långsiktiga och goda förutsättningar för förnybara drivmedel och att särskilt främja drivmedel med stor klimatnytta inom detta område är av avgörande betydelse för vår möjlighet att nå ett hållbart

transportsystem. Sverige ska minska utsläppen från transporterna och bryta beroendet av fossila drivmedel.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2015/16:1 Budgetproposition för 2016 utgiftsområde 20:

- 5 1. Riksdagen bemyndigar regeringen att genomföra borttagning av de utsläppsenheter under EU:s ansvarsfördelningsbeslut för 2013 som Sverige kommer att tilldelas och som inte behövs för avräkning mot Sveriges åtagande inom EU år 2013.
- 10 2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 1:2 Miljöövervakning m.m. ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor 2017–2020.
- 15 3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 350 000 000 kronor 2017–2022.
- 20 4. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 430 000 000 kronor 2017–2025.
- 25 5. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 1:5 Miljöforskning ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 102 000 000 kronor 2017–2020.
- 30 6. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 1:10 Klimatanpassning ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 19 900 000 kronor 2017 och 2018.
- 35 7. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 300 000 000 kronor 2017–2020.
- 40 8. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 1:14 Internationellt miljösamarbete ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 14 000 000 kronor 2017–2021.
9. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 1:16 Skydd av värdefull natur ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 42 000 000 kronor 2017–2065.

10. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 1:18 Klimatinvesteringar ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 300 000 000 kronor 2017 och 2018.
- 5 11. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 600 000 000 kronor 2017–2022.
- 10 12. Riksdagen anvisar för budgetåret 2016 ramanslagen under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård enligt uppställning i propositionen.

Motioner från allmänna motionstiden 2015/16

2015/16:235 av Sten Bergheden (M):

- 15 Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förlägga den nya viltmyndigheten till Skaraborg och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:556 av Tomas Eneroth (S):

- 20 Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att utvärdera hur de förstärkta resurserna för marksanering används och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:613 av Hans Unander m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om sanering av förorenad mark och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:805 av Sten Bergheden (M):

- 25 1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Kemikalieinspektionen måste klara att handlägga sina ärenden inom lagens tidsramar och tillkännager detta för regeringen.
- 30 2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Kemikalieinspektionen måste klara att handlägga ärendena enligt lagens tidsram senast innan 2016 års utgång och tillkännager detta för regeringen.
- 35 3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att växtodlings- och lantbrukspreparaten bör så snart som möjligt brytas loss från nuvarande myndighet och läggas i en egen myndighet med en större kunskap och effektivitet på området och tillkännager detta för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den nya myndigheten kan med fördel placeras i lantbrukstata områden såsom Västra Götaland eller Skåne och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:818 av Åsa Westlund och Lena Hallengren (båda S):

- 5 4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av forskning och kunskapsspridning om mikroplast och nedskräpning och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:957 av Åsa Coenraads (M):

- 10 Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten för permanent statligt stöd för myggbekämpning för att undvika allvarliga problem för djur och människor i nordöstra Västmanland och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:965 av Betty Malmberg (M):

- 15 1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Kemikalieinspektionens presenterade handlingsplan för ärendehantering måste revideras och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Kemikalieinspektionen snarast måste komma i fas med handläggningen av olika ärenden och tillkännager detta för regeringen.

20 *2015/16:1003 av Maria Stockhaus (M):*

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behov av att effektivisera Kemikalieinspektionens godkännande av nya bekämpningsmedel och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1004 av Maria Stockhaus (M):

- 25 Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna till en elcykelpremie och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1233 av Said Abdu (FP):

- 30 Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avsätta en del av miljöbudgeten till forsknings- och innovationsprojekt inom industrins miljöpåverkan och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1358 av Mikael Oscarsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ingå samarbete med IAEA för att anpassa den befintliga SIT-metoden för bekämpning av översvämningsmygg och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1362 av Kristina Yngwe m.fl. (C, M, FP, KD):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett system som premierar klimatsmarta bilar i förhållande till fordon med större utsläpp, ett s.k. bonus–malus-system, och tillkännager detta för regeringen.

5

2015/16:1614 av Boriána Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beakta införandet av teknikneutrala miljöbusspremier och tillkännager detta för regeringen.

10 *2015/16:1935 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD):*

16. Riksdagen anvisar anslagen för 2016 inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2015/16:1938 av Caroline Szyber m.fl. (KD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att frigöra mark till bostäder genom sanering av tidigare förorenade områden och tillkännager detta för regeringen.

15

2015/16:2073 av Runar Filper m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en fristående myndighet för jakt och vilt och tillkännager detta för regeringen.

20

2015/16:2352 av Anders Forsberg m.fl. (SD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2016 inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2015/16:2371 av Anders W Jonsson m.fl. (C):

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna att förlänga supermiljöbilspremien fram till dess att ett bonus–malus-system för personbilar införs, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

25

2015/16:2533 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att strukturkalkning bör lyftas fram som en åtgärd som underlättar upptag av näringsämnen för att minska läckage från jordbruk och tillkännager detta för regeringen.

30

2015/16:2600 av Ulf Berg m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrättande av en ny viltmyndighet ska vara utrett senast under 2016 och tillkännager detta för regeringen.

5 *2015/16:2601 av Ulf Berg m.fl. (M):*

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en svensk CCS-strategi ska tas fram och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att söka internationellt samarbete i arbetet med CCS och tillkännager detta för regeringen.

10

2015/16:2605 av Ulf Berg m.fl. (M):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2016 inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökat anslag till supermiljöbilspremie och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökat anslag till laddinfrastruktur och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nytt anslag till en CCS-strategi och tillkännager detta för regeringen.

15

20 *2015/16:2612 av Margareta B Kjellin och Tomas Tobé (båda M):*

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten bör ta ett större ansvar för bekämpningen av mygg i nedre Dalälvsområdet och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2930 av Sten Bergheden och Lotta Olsson (båda M):

- 25 1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en mer effektiv myndighetsstruktur inom miljöområdet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Kemikalieinspektionen eller motsvarande myndighet ska klara att hålla handläggningstiderna i enlighet med EU:s krav och tillkännager detta för regeringen.

30

2015/16:3137 av Per Åsling och Daniel Bäckström (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en handlingsplan ska upprättas för inventering och finansiering av marksanering av nedlagda drivmedelsstationer och tillkännager detta för regeringen.

35

2015/16:3144 av Lars Tysklind m.fl. (FP):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2016 inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen avslår regeringens förslag att bemyndiga regeringen att under 2016 för anslaget 1:18 Klimatinvesteringar ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 300 000 000 kronor 2017 och 2018 (avsnitt 3.9.18).

2015/16:3155 av Kristina Yngwe m.fl. (C):

- 10 Riksdagen anvisar anslagen för 2016 inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

BILAGA 2

Regeringens och oppositionens anslagsförslag

Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Tusental kronor

Anslag	Regeringens			Avvikelse från regeringen		
	förslag	M	SD	C	FP	KD
1:1 Naturvårdsverket	433 435	-50 000		-70 000	-50 000	-50 000
1:2 Miljöövervakning m.m.	333 214	-50 000		-52 000	-27 000	-50 000
1:3 Åtgärder för värdefull natur	1 002 535	-350 000	-203 000	-350 000	-300 000	-350 000
1:4 Sanering och återställning av förorenade områden	815 018	-350 000	+35 000	-300 000	+25 000	-200 000
1:5 Miljöforskning	80 831					
1:6 Kemikalieinspektionen	229 623	-10 000			-1 000	
1:7 Avgifter till Internationella organisationer	141 131					
1:8 Supermiljöbilspremie	309 000	+41 000	-309 000		-309 000	-94 000
1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	221 781				-1 000	
1:10 Klimatanpassning	119 000	-57 000	-60 000			-107 000
1:11 Inspire	20 000					
1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö	751 565			-75 000	-60 000	-75 000
1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar	205 000					-50 000
1:14 Internationellt miljösamarbete	33 900					
1:15 Hållbara städer	2 500		-2 500			
1:16 Skydd av värdefull natur	1 343 500	-590 000	-944 000	-590 000	-590 000	-590 000

Anslag	Regeringens			Avvikelse från regeringen		
	förslag	M	SD	C	FP	KD
1:17 Havs- och vattenmyndigheten	225 266	-10 000		-10 000	-11 000	-10 000
1:18 Klimatinvesteringar	600 000	-600 000	-500 000	-600 000	-600 000	-600 000
1:19 Elbusspremie	50 000	-50 000	-50 000		-50 000	-50 000
2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader	56 189		+6 000			
2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning Nya anslag	688 268		+70 000			
99:1 CCS-strategi		+5 000				
99:2 Laddinfrastruktur		+75 000				
99:3 Åtgärder för Östersjön			+250 000			
99:4 Miljölastbilspremie				+150 000		
99:5 Viltförvaltningsmyndigheten				+20 000		
99:6 Nationella klimatinvesteringar					+200 000	
Summa för utgiftsområdet	7 661 756	-1 996 000	-1 707 500	-1 877 000	-1 774 000	-2 226 000

BILAGA 3

Utskottets anslagsförslag

Förslag till beslut om anslag för 2016 inom
utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård*Tusental kronor*

Anslag	Avvikelse från regeringen	Utskottets förslag
1:1 Naturvårdsverket	±0	433 435
1:2 Miljöövervakning m.m.	±0	333 214
1:3 Åtgärder för värdefull natur	±0	1 002 535
1:4 Sanering och återställning av förorenade områden	±0	815 018
1:5 Miljöforskning	±0	80 831
1:6 Kemikalieinspektionen	±0	229 623
1:7 Avgifter till Internationella organisationer	±0	141 131
1:8 Supermiljöbilspremie	±0	309 000
1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	±0	221 781
1:10 Klimatanpassning	±0	119 000
1:11 Inspire	±0	20 000
1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö	±0	751 565
1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar	±0	205 000
1:14 Internationellt miljösamarbete	±0	33 900
1:15 Hållbara städer	±0	2 500
1:16 Skydd av värdefull natur	±0	1 343 500
1:17 Havs- och vattenmyndigheten	±0	225 266
1:18 Klimatinvesteringar	±0	600 000
1:19 Elbusspremie	±0	50 000
2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader	±0	56 189
2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	±0	688 268
Summa för utgiftsområdet	±0	7 661 756

BILAGA 4

Uppföljning av regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Förord

Miljö- och jordbruksutskottet beslutade den 12 mars 2015 att följa upp regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för 2016 inom de utgiftsområden som utskottet bereder.

Syftet med uppföljningen har varit att ta fram ett underlag inför utskottets beredning av budgetpropositionen för 2016 och för utskottets fortsatta dialog med regeringen om utvecklingen av den ekonomiska styrningen av statligt finansierad verksamhet och insatser inom utgiftsområdet.

Uppföljningen har genomförts av utskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp. Underlaget har på gruppens uppdrag tagits fram inom Riksdagsförvaltningen av utvärderaren Lena Sandström vid utskottsavdelningens utvärderings- och forskningssekretariat i samarbete med uppföljnings- och utvärderingsgruppens sekreterare, föredraganden Christina Malmros vid miljö- och jordbruksutskottets kansli. Uppföljnings- och utvärderingsgruppen överlämnar härmed sin uppföljningsrapport till miljö- och jordbruksutskottet.

Stockholm i november 2015

Jens Holm (V), ordförande

Jan-Olof Larsson (S)

Runar Filper (SD)

Gunilla Nordgren (M)

Magnus Oscarsson (KD)

Emma Nohrén (MP)

Kristina Yngwe (C)

Lars Tysklind (FP)

Sammanfattning

Uppföljnings- och utvärderingsgruppens bedömning i korthet: Miljö- och jordbruksutskottets uppföljningsgrupp har följt upp delar av regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för 2016 för utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård. Gruppen anser bl.a. följande:

- Regeringens resultatredovisning utgår liksom tidigare från de miljö kvalitetsmål som riksdagen har antagit. Därmed blir det lättare för utskottet att följa upp resultaten av statliga insatser i förhållande till målen. Det är positivt att regeringen redovisar resultaten i enlighet med denna struktur.
- Gruppen ser positivt på de utvecklingsarbeten som pågår såväl mellan Regeringskansliet och Riksdagsförvaltningen som inom Miljödepartementet för att förbättra resultatredovisningen till riksdagen. Utskottet har haft en bra dialog med regeringen om resultatredovisningen för utgiftsområde 20. Gruppen är angelägen om att denna dialog vidmakthålls och utvecklas.
- Regeringen föreslår en kraftig anslagsförstärkning för utgiftsområde 20. Några anslag får betydande tillskott enligt förslaget. Gruppen förutsätter att regeringen i kommande budgetpropositioner återkommer till riksdagen med en rapportering av hur medlen används och framför allt vilka resultat som uppnås. Detta är särskilt angeläget för de anslag där betydande förstärkningar föreslås.
- I resultatredovisningen för de undersökta områdena kan det i vissa fall vara svårt att urskilja vilka resultat som faktiskt har uppnåtts eftersom redovisningen av resultat i vissa fall blandas med redovisning av insatser. Det är viktigt att resultatredovisningen koncentreras till att redovisa resultaten av insatserna. Det är önskvärt att kunna följa den långsiktiga utvecklingen av de indikatorer som regeringen har valt, och därför är det en fördel om regeringen i ökad utsträckning presenterar tidsserier som speglar utvecklingen.
- Gruppen anser att det är viktigt att åtgärder som syftar till att nå målen för att begränsa klimatpåverkan följs upp och utvärderas. Gruppen ser fram emot regeringens aviserade redovisning för kontrollstationen 2015.
- Gruppen anser att det är angeläget att regeringen återkommer till riksdagen med förslag till åtgärder med anledning av de problem som uppmärksammats i utskottets rapport om stöd till lokala åtgärder mot övergödning (2014). Liksom i en tidigare uppföljning 2008 konstateras att det trots pågående åtgärder återstår mycket arbete för att nå Sveriges nationella mål och internationella åtaganden för havsmiljön.
- Gruppen noterar att regeringens resultatredovisning i utgiftsområde 20 och 23 ger delvis olika bilder av resultat och behov av åtgärder när det gäller övergödning. En möjlighet att göra resultatredovisningen till riksdagen

tydligare är att redovisa tidsserier med resultat för olika områden. Gruppen ser fram emot att ta del av en tydligare resultatredovisning.

- Gruppen anser att det är angeläget att regeringen återkommer till riksdagen med förslag till åtgärder med anledning av de problem som uppmärksammats i utskottets rapport om biologisk mångfald i rinnande vatten och vattenkraft. Gruppen noterar att Vattenverksamhetsutredningen i juni 2014 lämnade sitt slutbetänkande. Gruppen ser fram emot att regeringen återkommer med förslag till riksdagen i frågan.
- Gruppen välkomnar regeringens redovisning av uppföljningen av handlingsplanen för en giftfri vardag. Gruppen anser att det är glädjande att det finns ett långsiktigt perspektiv på satsningen genom att insatsen fortsätter och att resurser aviserats fram till 2020.

1 Inledning

1.1 Riksdagens arbete med uppföljning och utvärdering

Enligt regeringsformen ska varje utskott följa upp och utvärdera riksdagsbeslut inom utskottets ämnesområde.¹ Uppföljningarna och utvärderingarna genomförs dels genom utskottens löpande uppföljningar av bl.a. regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen, dels genom fördjupade uppföljningar som behandlar specifika frågor inom utskottens beredningsområden.

Utgångspunkten för den löpande uppföljningen och utvärderingen är regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen. I budgetlagen (2011:203) anges att regeringen i budgetpropositionen ska lämna en redovisning av de resultat som uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat om.²

Riksdagen har vid två tillfällen under 2000-talet, 2001 och 2006, beslutat om riktlinjer för riksdagens arbete med bl.a. behandlingen av regeringens resultatredovisning till riksdagen.³ Av riktlinjerna framgår att riksdagen är en central länk i den statliga styrkedjan såväl när det gäller ekonomisk styrning som när det gäller regelstyrning. För att styrningen ska fungera måste riksdagen få information om resultaten, bl.a. i vilken mån resurser har fördelats enligt de politiska prioriteringarna, om avsedda resultat har uppnåtts och om de lagar som riksdagen har beslutat om har fått avsedda effekter. Utskottens uppföljningar och utvärderingar bör mot denna bakgrund användas som ett instrument för att bedöma vilka eventuella justeringar som kan behövas i budgeten eller av lagstiftningen.⁴ Såväl utskottens löpande som deras fördjupade arbete med uppföljning och utvärdering bör därmed ha en framåtblickande inriktning och användas till att ge underlag för väl underbyggda ställningstaganden i utskottens beredningsarbete.

1.2 Miljö- och jordbruksutskottets arbete med uppföljning och utvärdering

Miljö- och jordbruksutskottet har sedan 2007 årligen följt upp regeringens resultatredovisningar till riksdagen inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård. Hösten 2011 genomförde utskottet även en uppföljning av de medel som Kemikalieinspektionen tilldelades under perioden 2011–2014 för att

¹ 4 kap. 8 § regeringsformen (1974:152).

² 10 kap. 3 § budgetlagen (2011:203).

³ Förs. 2000/01:RS1, bet. 2000/01:KU23; framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21.

⁴ Framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21.

genomföra en handlingsplan för att minska de kemiska riskerna som en del i att nå riksdagens miljö kvalitetsmål Giftfri miljö.⁵

Utöver den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen har miljö- och jordbruksutskottet även genomfört ett antal fördjupade uppföljningar av frågor inom utskottets beredningsområde. Under senare år har utskottet behandlat följande frågor:

- Statens insatser inom havsmiljöområdet (2008/09:RFR3, bet. 2008/09:MJU1)
- Statens satsning på hållbara städer (2010/11:RFR2, bet. 2010/11:MJU1)
- Biologisk mångfald i rinnande vatten och vattenkraft (2011/12:RFR1, bet. 2011/12:MJU1)
- Stöd till lokala åtgärder mot övergödning (2014/15:RFR1, bet. 2014/15:MJU1).

1.3 Syfte och frågeställningar

Den 12 mars 2015 beslutade miljö- och jordbruksutskottet att följa upp och analysera regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för 2016 för de två utgiftsområden som utskottet bereder.

Liksom tidigare år har syftet med uppföljningen varit att ta fram ett underlag inför utskottets beredning av budgetpropositionen. Uppföljningen kan även användas som ett underlag i dialogen med regeringen om utvecklingen av den ekonomiska styrningen av statligt finansierad verksamhet och insatser på miljö- och jordbruksutskottets beredningsområde.

Arbetet med uppföljningen har tagit sin utgångspunkt i de mål för utgiftsområde 20 som riksdagen har beslutat om och det sätt på vilket regeringen redovisar uppnådda resultat i förhållande till dessa mål. Uppföljnings- och utvärderingsgruppen har även följt upp vad som har hänt med anledning av utskottets tidigare löpande och fördjupade uppföljningar.

Utgiftsområde 20 är indelat i områdena Miljöpolitik och Miljöforskning. Gruppen har avgränsat uppföljningen av regeringens resultatredovisning till att omfatta en översiktlig bedömning av redovisningens innehåll och struktur samt delar av området Miljöpolitik. De miljö kvalitetsmål som uppföljningen omfattar är Begränsad klimatpåverkan, Ingen övergödning och Giftfri miljö. Dessutom behandlas de områden inom vilka utskottet tidigare har genomfört fördjupade uppföljningar. En sammanfattande bedömning av den ekonomiska styrningen i staten görs också.

1.4 Miljömålsarbetets struktur och organisation

Som framgår ovan är utgångspunkten för utskottens uppföljning av regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen de mål och anslag som

⁵ Bet. 2011/12:MJU1.

riksdagen har beslutat om. Den 22 juni 2010 beslutade riksdagen om en ny målstruktur för miljöarbetet, en ny organisation och en ny bedömningsgrund för miljö kvalitetsmålen.⁶

Miljömålen omfattar tre målnivåer: generationsmål, miljö kvalitetsmål och etappmål.⁷ Målnivåerna definieras på följande sätt:

- Generationsmålet: anger inriktningen för den samhällsomställning som behöver ske inom en generation för att nå miljö kvalitetsmålen. Generationsmålet ska vara vägledande för miljöarbetet på alla nivåer i samhället. Arbetet med att lösa de svenska miljöproblemen ska inte utföras genom att miljö- och hälsoproblem exporteras till andra länder.
- Miljö kvalitetsmålen: anger det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet avser att leda till. Det finns 16 miljö kvalitetsmål.
 1. Begränsad klimatpåverkan
 2. Frisk luft
 3. Bara naturlig försurning
 4. Giftfri miljö
 5. Skyddande ozonskikt
 6. Säker strålmiljö
 7. Ingen övergödning
 8. Levande sjöar och vattendrag
 9. Grundvatten av god kvalitet
 10. Hav i balans samt levande kust och skärgård
 11. Myllrande våtmarker
 12. Levande skogar
 13. Ett rikt odlingslandskap
 14. Storslagen fjällmiljö
 15. God bebyggd miljö
 16. Ett rikt växt- och djurliv.
- Etappmålen: anger steg på vägen till generationsmålet och miljö kvalitetsmålen. Etappmålen beslutas av regeringen och ska tydliggöra var olika insatser bör sättas in och på så sätt göra det lättare att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen. I dag finns det 24 etappmål. 26 nationella myndigheter samt länsstyrelserna har i sina respektive instruktioner ett utpekat ansvar i miljö målssystemet, vilket bl.a. innebär att de ska verka för att generationsmålet och miljö kvalitetsmålen nås. Av dessa nationella myndigheter har åtta även ett utpekat ansvar för att samordna uppföljningen och utvärderingen av ett eller flera

⁶ Prop. 2009/10:155, bet. 2009/10:MJU25.

⁷ Prop. 1997/98:145, bet. 1998/99:MJU6, rskr. 1998/99:183; prop. 2004/05:150, bet. 2005/06:MJU3, rskr. 2005/06:48; prop. 2008/09:162, bet. 2008/09:MJU28, rskr. 2008/09:300.

miljökvalitetsmål.⁸ Naturvårdsverket ska samordna miljömålsuppföljningen i samråd med de andra berörda myndigheterna. Verket ska årligen redovisa en bedömning av möjligheterna att nå miljökvalitetsmålen och etappmålen. Minst en gång per mandatperiod ska Naturvårdsverket dessutom redovisa en fördjupad utvärdering, vilket verket senast gjorde 2012.

2. Ekonomisk styrning och regeringens resultatredovisning

2.1 Regeringens och riksdagens utvecklingsarbete

Enligt 10 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som beslutats av riksdagen. Redovisningen ska vara anpassad till utgiftsområdena. Formerna för denna resultatredovisning har varit och är föremål för utvecklingsarbete inom både riksdagen och regeringen. Utvecklingsarbetets syfte är att ge riksdagen och regeringen bättre underlag för prioriteringsdiskussioner och att göra det lättare att bedöma värdet av insatta resurser i förhållande till politiskt beslutade mål. Inom riksdagen har utvecklingen av mål- och resultatstyrningen bl.a. behandlats av Riksdagskommittén och varit föremål för insatser inom olika utskott.

I budgetpropositionen för 2016 (volym 1) informerar regeringen riksdagen om utvecklingen av den ekonomiska styrningen i staten. En del av den ekonomiska styrningen är resultatstyrningen som ska bidra till förverkligandet av de politiska målen och ge underlag för att bedöma hur utvecklingen ser ut på olika områden i förhållande till dessa mål. Den andra delen, den finansiella styrningen, ska säkerställa att det finns tydliga regler för redovisningen och användningen av statens medel samt skapa en effektiv resursanvändning. Sammantaget ska resultatstyrningen och den finansiella styrningen bidra till att beslut baseras på vad som uppnåtts, och vad detta har kostat, för att på så sätt se till att statens medel används på ett effektivt sätt givet de politiska prioriteringarna.

Inom Regeringskansliet pågår ett arbete som syftar till att skapa en god ordning i användningen av statens medel samt att tillgängliggöra, använda och analysera den information som tas fram. Regeringskansliet arbetar kontinuerligt med att synliggöra resultat och att utveckla resultatanalyserna enligt budgetpropositionen. Under våren 2015 pågick ett utvecklingssamarbete och erfarenhetsutbyte mellan Regeringskansliet och

⁸ Dessa åtta myndigheter är Boverket, Havs- och vattenmyndigheten, Statens jordbruksverk, Kemikalieinspektionen, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, Strålsäkerhetsmyndigheten och Sveriges geologiska undersökning.

Riksdagsförvaltningen i syfte att utveckla resultatredovisningen till riksdagen i budgetpropositionen. Ambitionen var att skapa en tydligare uppföljning och analys av måluppfyllelsen som grund för de politiska prioriteringarna och budgetförslaget.

När det gäller utgiftsområde 20 pågår en fortlöpande dialog mellan miljö- och jordbruksutskottet och regeringen om hur regeringens resultatredovisning kan förbättras för att tillgodose utskottets och riksdagens behov av resultatinformation.

2.2 Resultatredovisningens utformning

Av budgetpropositionen för 2016 för utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård framgår att regeringens miljöpolitik utgår från de nationella miljö kvalitetsmålen och det generationsmål för miljöarbetet som riksdagen har antagit. Målen är enligt regeringen styrande för allt miljöarbete som Sverige bedriver nationellt, inom EU och internationellt.

Miljömålssystemet ger även en struktur för en systematisk uppföljning av miljöpolitiken som grund för ett strategiskt åtgärdsarbete.

Till vart och ett av miljö kvalitetsmålen hör ett antal s.k. preciseringar. Regeringen uppger att preciseringarna tydligare beskriver innebörden av miljö kvalitetsmålet och det miljö tillstånd som ska uppnås. Preciseringarna är också de bedömningsgrunder som används för att redovisa resultaten och bedöma om styrmedel och insatser i Sverige samt inom EU och internationellt är tillräckliga för att nå målen.⁹ Som ett komplement till och en konkretisering av dessa finns även ett stort antal indikatorer som redovisas på den miljö målportal som Naturvårdsverket tillhandahåller.¹⁰

I den samlade redovisningen av resultaten för miljö kvalitetsmålen hänvisar regeringen till Naturvårdsverkets årliga uppföljning av miljö kvalitetsmålen.¹¹ Utvecklingen är positiv för 4 av 16 mål. För 5 av 16 mål är riktningen negativ, och för de resterande 7 målen går det inte att se en tydlig riktning för utvecklingen av miljön. De mål där utvecklingen i miljön är positiv är Frisk luft, Bara naturlig försurning, Skyddande ozonskikt och God bebyggd miljö. Mål där utvecklingen i miljön är negativ är Begränsad klimatpåverkan, Myllrande våtmarker, Ett rikt odlingslandskap, Storslagen fjällmiljö och Ett rikt växt- och djurliv. För följande mål går det inte att se en tydlig riktning för utvecklingen i miljön: Giftfri miljö, Säker strålmiljö, Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet, Hav i balans samt levande kust och skärgård och Levande skogar.

Den övergripande bedömningen är med vissa undantag densamma som den som gjordes i förra årets rapport. Utvecklingen i miljön har för miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö förbättrats i förhållande till förra året

⁹ Svenska miljömål – preciseringar av miljö kvalitetsmålen och en första uppsättning etappmål (Ds 2012:23).

¹⁰ www.miljomal.se.

¹¹ Naturvårdsverket rapport 6608.

medan utvecklingen i miljön för miljö kvalitetsmålet Ingen övergödning har försämrats till neutral från att tidigare ha bedömts som positiv.

Samtidigt framgår det att dagens miljöutmaningar till stora delar är gränsöverskridande och att flera miljö kvalitetsmål inte kan lösas inom Sveriges gränser. Genom att driva en aktiv politik inom EU och internationellt ökar förutsättningarna för att nå miljö kvalitetsmålen. För ungefär hälften av miljö kvalitetsmålen är insatser inom EU eller internationellt avgörande för om målen ska kunna nås. Ett kraftfullt agerande inom EU förutsätter en ambitiös nationell politik.

Enligt regeringens bedömning kommer 14 av 16 miljö kvalitetsmål inte att nås med de styrmedel som är beslutade i dag, vilket innebär ett oförändrat läge i förhållande till föregående år. De miljö kvalitetsmål där utvecklingen i miljön går i positiv riktning har inte blivit fler i förhållande till föregående år. Snarare har utvecklingen i miljön försämrats något för miljö kvalitetsmålet Ingen övergödning. Uppföljningen av de beslutade etappmålen visar att flera av målen är svåra att bedöma, vilket i flera fall kan bero på att målen är otydligt formulerade.

2.3 Resultatredovisning för generationsmålet

Generationsmålet är att till nästa generation kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. De indikatorer och bedömningsgrunder som används för att redovisa resultatet inom generationsmålet är följande:

- ekosystemen har återhämtat sig, eller är på väg att återhämta sig, och deras förmåga att långsiktigt generera ekosystemtjänster är säkrad
- den biologiska mångfalden och natur- och kulturmiljön bevaras, främjas och nyttjas hållbart
- människors hälsa utsätts för minimal negativ miljöpåverkan samtidigt som miljöns positiva inverkan på människors hälsa främjas
- kretsloppen är resurseffektiva och så långt som möjligt fria från farliga ämnen
- en god hushållning sker med naturresurserna
- andelen förnybar energi ökar och energianvändningen är effektiv med minimal påverkan på miljön
- konsumtionsmönstren av varor och tjänster orsakar så små miljö- och hälsoproblem som möjligt.

Regeringen uppger att resultatredovisningen för generationsmålet är koncentrerad till de bedömningsgrunder som handlar om resurseffektivitet, hushållning, kulturmiljö och konsumtionsmönster eftersom resultatet av övriga bedömningsgrunder redovisas i andra delar, t.ex. i utgiftsområde 21 Energi och i utgiftsområde 18 Konsumentpolitik. Regeringens arbete för en hållbar samhällsutveckling som säkerställer en grön och cirkulär ekonomi är

en central del av insatserna för att öka takten i arbetet med att nå generationsmålet.

De konkreta insatser som redovisas avser främst påbörjade arbeten, exempelvis ett framtidsarbete som har inletts under ledning av framtidsministern där grön omställning är en av de frågor som lyfts fram. Analysgruppen Grön omställning kommer att undersöka vägarna till nödvändiga förändringar för att Sverige ska bli ett ekologiskt hållbart samhälle och ha en konkurrenskraftig näringslivsutveckling. Det nationella arbetet för att genomföra EU:s strategi för tillväxt och jobb, den s.k. EU 2020-strategin, rapporterades till riksdagen och kommissionen i rapporten Sveriges nationella reformprogram 2015 (dnr SB2015/2180).

2.4 Utskottets tidigare ställningstaganden

I förra årets budgetbetänkande noterade utskottet att regeringen i budgetpropositionen för 2015 (volym 1) informerade riksdagen om att det samlade stödet för att genomföra resultatanalyser inom Regeringskansliet hade utvecklats i syfte att stärka Regeringskansliets analysförmåga och strategiska kompetens för att bidra till styrningen av myndigheter och verksamheter. Miljö- och jordbruksutskottet tar sedan flera år aktiv del i utvecklingsarbetet tillsammans med Miljödepartementet. Utskottet konstaterade att utskottet hade haft en bra dialog med tidigare regeringar om bl.a. resultatredovisningen för utgiftsområde 20. Utskottet var angeläget om att denna dialog skulle vidmakthållas och utvecklas.

Utskottet konstaterade att strukturen för regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för 2015 liksom tidigare utgick från de miljö kvalitetsmål som riksdagen hade antagit.¹² Utskottet ansåg att detta var ett grundläggande kriterium för att utskottet och riksdagen skulle kunna fullfölja sin uppföljnings- och utvärderingsuppgift och att det därför var positivt att regeringen redovisade resultaten i enlighet med denna struktur. Det var enligt utskottets mening tillfredsställande att regeringen i budgetpropositionen för 2015 redovisade de resultatindikatorer som ligger till grund för redovisningarna i propositionen. Utskottet ansåg att detta var en förbättring i förhållande till tidigare resultatredovisningar. Utskottet konstaterade att det i resultatredovisningen för de undersökta områdena i vissa fall kunde vara svårt att urskilja vilka resultat som faktiskt hade uppnåtts eftersom redovisningen av resultat i vissa fall blandades med redovisning av insatser, dvs. vidtagna åtgärder snarare än utfall av genomförda insatser. Det är viktigt att resultatredovisningen koncentreras till att redovisa resultaten av insatserna.

¹² 2014/15:MJU1.

2.5 Uppföljnings- och utvärderingsgruppens iakttagelser och bedömningar

Miljö- och jordbruksutskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp anser att det är positivt att det bedrivs ett övergripande utvecklingsarbete mellan Regeringskansliet och Riksdagsförvaltningen för att förbättra resultatredovisningen i budgetpropositionen, vilket ingår som en del i den ekonomiska styrningen i staten. Enligt gruppen kan arbetet med att utveckla resultatredovisningen inom respektive utgiftsområde därigenom underlättas.

I sammanhanget är det angeläget att lyfta fram att miljö- och jordbruksutskottet sedan flera år tar aktiv del i utvecklingsarbetet av den ekonomiska styrningen. Detta sker genom en dialog såväl på den politiska nivån mellan ansvarig statssekreterare i Regeringskansliet och utskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp som på tjänstemannanivån. Utskottets uppföljning av regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen är en utgångspunkt för dessa samtal. Gruppen anser att det är väsentligt att dialogen vidmakthålls och utvecklas eftersom resultaten är positiva.

Gruppen anser att målen i miljömålsstrukturen är viktiga för att åstadkomma goda resultat i miljöarbetet. Det är därför positivt att strukturen för regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen utgår från de miljö kvalitetsmål som riksdagen har antagit. Detta är väsentligt för att utskottet ska kunna fullfölja sin uppgift att följa upp regeringens redovisning av vilka resultat som uppnåtts i verksamheten i förhållande till vad som sägs i budgetlagen. Det är också positivt att regeringen fortsätter att redovisa de resultatindikatorer eller bedömningsgrunder som ligger till grund för redovisningarna i propositionen.

Gruppen konstaterar i likhet med tidigare att det i resultatredovisningen för de undersökta områdena i vissa fall kan vara svårt att urskilja vilka resultat som faktiskt har uppnåtts eftersom redovisningen av resultat i vissa fall blandas med redovisning av insatser, dvs. vidtagna åtgärder snarare än utfall av genomförda insatser. Det är viktigt att resultatredovisningen koncentreras till att redovisa resultaten av insatserna. Gruppen vill framhålla att det är angeläget med tydliga indikatorer som inriktas på resultat av statliga insatser. Det är också önskvärt att kunna följa den långsiktiga utvecklingen av de indikatorer som regeringen har valt, och därför är det en fördel om regeringen i ökad utsträckning presenterar tidsserier som speglar utvecklingen.

Gruppen har förståelse för att det kan vara svårt att redovisa resultat av statliga insatser inom miljöområdet eftersom det många gånger tar lång tid för miljön att återhämta sig och det därför behövs ett långsiktigt och uthålligt arbete. Samtidigt vill gruppen uppmärksamma möjligheten att belysa utvecklingen av statliga resultat genom exempel även om detta inte ger en fullständig bild.

Gruppen noterar att regeringen tar ett mer samlat grepp än tidigare för att redovisa indikatorer och bedömningsgrunder när det gäller generationsmålet. Gruppen anser att det är positivt att generationsmålet uppmärksammas i

resultatredovisningen eftersom det kan ses som ett inriktningsmål för samhällets omställning som ska vara vägledande för miljöarbetet på alla nivåer i samhället. Samhället behöver ses som en helhet där miljöfrågorna inte betraktas som områden för sig utan som delar av alla politikområden, vilket är en förutsättning för att goda resultat ska uppnås.

Regeringens redovisning innehåller dock främst en beskrivning av pågående arbete som kopplas till generationsmålet. Gruppen ser fram emot att ta del av en mer utvecklad beskrivning av resultatet när det gäller steg på vägen för att nå generationsmålet.

3. Årets budgetförslag

3.1 Regeringens anslagsförslag

Regeringens anslagsförslag för utgiftsområde 20 för 2016 jämfört med budgeten för 2015 framgår av tabell 1.

Tabell 1 Anslag för utgiftsområde 20 för 2016 jämfört med 2015

<i>Miljoner kronor</i>	Budget 2015	Förslag 2016	Förändring
1:1 Naturvårdsverket	393	433	+40
1:2 Miljöövervakning m.m.	306	333	+ 27
1:3 Åtgärder för värdefull natur	760	1 003	+243
1:4 Sanering och återställning av förorenade områden	420	815	+395
1:5 Miljöforskning	76	81	+ 5
1:6 Kemikalieinspektionen	214	230	+16
1:7 Avgifter för internationella organisationer	190	141	-49
1:8 Supermiljöbilspremie	347	309	-38
1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	219	222	+3
1:10 Klimatanpassning	115	119	+ 4
1:11 Inspire	20	20	0
1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö	687	752	+ 65
1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar	183	205	+22
1:14 Internationellt miljösamarbete	56	34	-22
1:15 Hållbara städer	80	3	-77
1:16 Skydd av värdefull natur	960	1 344	+ 384
1:17 Havs- och vattenmyndigheten	208	225	+17
1:18 Klimatinvesteringar	125	600	+475
1:19 Elbusspremie	0	50	+ 50
<i>Summa Miljöpolitik</i>	<i>5 359</i>	<i>6 917</i>	<i>+1 558</i>
2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader	56	56	0
2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	633	688	+55
<i>Summa Miljöforskning</i>	<i>688</i>	<i>744</i>	<i>+56</i>
SUMMA UTGIFTSOMRÅDE 20	6 047	7 661	+1 614

Källa: Prop. 2015/16:1 utg.omr. 20 och egen bearbetning.

Regeringen föreslår totalt en höjning av anslagen inom utgiftsområdet med drygt 1,6 miljarder kronor vilket motsvarar en ökning med 27 procent i förhållande till innevarande års budget. För anslagen 1:3 Åtgärder för värdefull natur, 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden och 1:16 Skydd av värdefull natur föreslås en betydande anslagsförstärkning. Regeringen prioriterar även en satsning på olika anslag som syftar till att minska klimatpåverkan. I avsnitt 4.3 redovisas dessa anslag närmare.

Regeringen beräknar att denna anslagsförstärkning i stort även ska bestå under perioden 2017–2019, men nivån är något lägre dessa år än förslaget för 2016. Anslaget 1:8 Supermiljöbilspremie beräknas dock upphöra 2017. I bilaga 1 redovisas regeringens anslagsförslag för utgiftsområde 20 inklusive beräknade anslag för perioden 2017–2019.

3.2 Uppföljnings- och utvärderingsgruppens iakttagelser och bedömningar

Regeringen föreslår en kraftig anslagsförstärkning för utgiftsområde 20 som helhet. Några anslag får betydande tillskott enligt förslaget. Gruppen förutsätter att regeringen i kommande budgetpropositioner återkommer till riksdagen med en rapportering av hur medlen används och framför allt vilka resultat som uppnås. Detta är särskilt angeläget för de anslag där betydande förstärkningar föreslås.

4. Klimatområdet

4.1 Mål

Miljökvalitetsmålet är att halten av växthusgaser i atmosfären i enlighet med FN:s ramkonvention om klimatförändringar ska stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att det globala målet kan uppnås.

Det finns vidare två preciseringar med indikatorer av miljökvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan som rör temperatur respektive koncentration av växthusgaser. Temperaturmålet innebär att den globala ökningen av medeltemperaturen begränsas till högst två grader Celsius jämfört med den förindustriella nivån. Sverige ska verka internationellt för att det globala arbetet inriktas mot detta mål. Koncentrationsmålet innebär att Sveriges klimatpolitik utformas så att den bidrar till att koncentrationen av växthusgaser i atmosfären på lång sikt stabiliseras på en nivå som högst uppgår till 400 miljondelar koldioxidekvivalenter. Möjligheten att uppfylla miljökvalitetsmålet är till avgörande del beroende av internationellt samarbete och insatser i alla länder.

Till miljökvalitetsmålet hör också ett etappmål för utsläppen av växthusgaser som ska uppnås senast 2020. Etappmålet innebär att utsläppen av växthusgaser i Sverige, från verksamheter som inte omfattas av systemet för handel med utsläppsrätter, ska minska med 40 procent till 2020 jämfört med 1990.¹³

Riksdagen har beslutat om samtliga mål och preciseringar när det gäller att begränsa klimatpåverkan.

¹³ Prop. 2008/09:162, bet. 2008/09:MJU28, rskr. 2008/09:300.

4.2 Regeringens resultatredovisning

I budgetpropositionen redovisar regeringen att de indikatorer och bedömningsgrunder som används för att redovisa resultaten inom området är följande:

- framstegen mot att den globala ökningen av medeltemperaturen begränsas till högst två grader jämfört med den förindustriella nivån
- koncentrationen av växthusgaser i atmosfären stabiliseras på en nivå av högst 400 miljondelar (ppm) koldioxidekvivalenter.

De klimatpåverkande utsläppen ökar globalt. En rad vetenskapliga rapporter pekar på att de nuvarande åtagandena och utfästelserna i fråga om utsläppsminskning av växthusgaser är otillräckliga för att begränsa uppvärmningen till två grader Celsius. För att sannolikt kunna begränsa den globala medeltemperaturökningen till två grader bör de globala utsläppen inte överstiga 44 miljarder ton 2020. Utsläppsökningen behöver alltså vändas till en minskning med cirka 19 procent fram till 2020 jämfört med de globala utsläppen 2012. Om utsläppsminskningarna dröjer, kommer det att krävas ännu större minskningar framöver. Det blir alltså betydligt svårare och dyrare att nå tvågradersmålet ju längre vändningen dröjer.

Enligt regeringen är en internationell överenskommelse vid klimatkonventionens partsmöte (COP 21) i Paris om ett nytt ambitiöst klimatavtal av stor betydelse för att miljökvalitetsmålet ska kunna nås. Regeringen presenterade i mars en strategi för ett framgångsrikt klimatmöte i Paris 2015. Strategin omfattar ställningstaganden och åtgärder för vad som behövs för att göra följande:

- höja ambitionsnivån vad gäller utsläppsminskningar
- stärka allianser med andra parter för att lägga grunden för ett klimatavtal och globalt hållbar utveckling
- underlätta för ett dynamiskt avtal som stöder ökad ambition över tid.

Etappmålet är att utsläppen av växthusgaser ska minska med 40 procent till 2020 jämfört med 1990. Detta gäller för de sektorer som inte ingår i EU:s handelssystem för utsläppsrätter (EU ETS). Etappmålet innebär att Sveriges utsläpp av växthusgaser ska underskrida 28,7 miljoner ton koldioxidekvivalenter 2020 för sektorerna utanför EU ETS. Dessa utsläpp var 35,1 miljoner ton 2013. Enligt Naturvårdsverkets prognoser beräknas Sveriges utsläpp i den icke-handlande sektorn 2020 bli 32,1 miljoner ton koldioxidekvivalenter. Av budgetpropositionen framgår följande:

Att riksdagens bedömning är att etappmålet kan nås genom utsläppsreduktioner i Sverige och i form av investeringar i andra EU-länder eller flexibla mekanismer som Clean Development Mechanism (CDM). Regeringens ambition är att i ökad utsträckning genom nationella insatser nå målet 2020.

Regeringen uppger att en kontrollstation för uppföljning av de klimat- och energipolitiska målen till 2020 pågår under 2015. Kontrollstationen innehåller

en mer detaljerad redovisning och analys av klimat- och energimålen, av aktuell klimatvetenskap och av arbetet med klimatanpassning.

I budgetpropositionen redovisar regeringen exempel på minskningar av utsläppen inom flera sektorer som påverkar måluppfyllelsen av etappmålet som ligger utanför EU:s handelssystem. Utsläppen har minskat i förhållande till 1990 års nivå för t.ex. inrikes transporter och jordbrukssektorn. Minskningarna av personbilarnas utsläpp ”beror bl.a. på att vi har mer energieffektiva bilar och på en ökad användning av biobränslen”. När det gäller jordbruket anges att de är ”till stor del beroende av djurhållning, stallgödselhantering och användningen av mineralgödselmedel.”

Sveriges program för internationella klimatsatsar bidrar enligt regeringen till utsläppsminskningar och till att främja teknikspridning och hållbar utveckling genom investeringar i klimatprojekt i låg- och medelinkomstländer. Den nuvarande portföljen av enskilda projekt och fonder förväntas generera utsläppsminskningar motsvarande ca 30 miljoner ton koldioxidkvivalenter, av vilka 8,4 miljoner ton har åstadkommit och levererats till myndigheten. Kostnaden beräknas motsvara 60–70 kronor per ton.

Enligt regeringen är de åtgärder som har påverkat utsläppen sedan 1990 framför allt energi- och koldioxidbeskattningen och styrmedel inom transport- och avfallsområdet. EU:s normer för koldioxidutsläpp från nya bilar liksom nedsatt förmånsvärde för vissa miljöanpassade bilar, koldioxidrelaterad fordonsbeskattning och miljöbilspremier, vilka alla införts under de senaste tio åren, har påverkat utsläppen från personbilstrafiken. Satsningar på utbyggnad av järnväg, kollektivtrafik samt cykel och gångtrafik har också bidragit. Deponiförbud och insatser för tillvaratagande av metangas har gjort att utsläppen från avfall har minskat kraftigt, från 3,7 miljoner ton koldioxidkvivalenter 1990 till 1,6 miljoner ton 2013.

Regeringen bedömer sammanfattningsvis att ytterligare insatser behövs utöver de beslutade och planerade styrmedlen för att nå miljökvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan. Måluppfyllelsen beror på om tillräckligt stora utsläppsreduktioner kommer till stånd globalt, vilket kräver internationellt samarbete. Sverige och andra rika länder har ett särskilt ansvar för att ta ledningen i klimatarbetet så att det globala målet kan nås.

4.3 Förändrade anslag

I vårändringsbudgeten för 2014 infördes ett nytt ramanslag 1:18 Klimatinvesteringar i kommuner och regioner.¹⁴ Anslaget får användas för klimatinvesteringar i kommuner och regioner, installation av laddinfrastruktur för elfordon samt berörda myndigheters arbete för att genomföra insatserna.¹⁵ I enlighet med regeringens förslag beslutade riksdagen att tillföra anslaget 125 miljoner kronor. I årets budgetförslag föreslås att anslaget byter namn till

¹⁴ Se även bilaga 1 där en tabell för utgiftsutvecklingen för alla anslag redovisas.

¹⁵ Prop. 2014/15:99 Vårändringsbudget för 2015.

Klimatinvesteringar, men ingen förändring föreslås när det gäller anslaget ändamål. Regeringen föreslår att 600 miljoner kronor tillförs anslaget 2016. För 2017 och 2018 beräknas anslaget till 600 miljoner kronor respektive år.

I årets budgetförslag föreslås ett nytt anslag 1:19 Elbusspremie som tillförs 50 miljoner kronor. Anslaget beräknas därefter öka så att det uppgår till 100 miljoner kronor varje budgetår fram till 2019.

Satsningen på supermiljöbilspremien fortsätter, och regeringen föreslår att 309 miljoner kronor anvisas till anslaget 1:8 för 2016. Syftet med premien är att främja introduktionen av personbilar med utsläpp av koldioxid under 50 gram per kilometer. Premien har funnits i några år och enligt regeringens förslag beräknas inga ytterligare medel för 2017.¹⁶ I budgetpropositionen redovisas inte resultatet av satsningen.

Sammantaget föreslås medel under olika anslag som finansierar en rad åtgärder som förväntas påverka utsläppen av växthusgaser i Sverige ytterligare. Detta gäller både för åtgärder som har tagits i bruk och sådana som nu föreslås.

Därutöver föreslås att anslaget 1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar förstärks från 183 miljoner kronor (budget för 2015) till 205 miljoner kronor 2016. För anslaget 1:10 Klimatanpassning föreslås att anslaget tillförs 119 miljoner kronor 2016, vilket är en mindre ökning (4 miljoner kronor) i förhållande till 2015.

4.4 Utskottets tidigare ställningstaganden

När det gäller insatser för att uppnå miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan konstaterade utskottet att regeringen bedömde att det behövs ytterligare insatser utöver de beslutade och planerade styrmedlen för att nå miljö kvalitetsmålet om en begränsad klimatpåverkan. Utskottet ansåg att det är viktigt att vidta konkreta åtgärder för att minska Sveriges negativa klimatpåverkan och att Sverige arbetar aktivt och pådrivande i EU och internationellt för att främja globala åtgärder som minskar människans klimatpåverkan. Regeringen uppgav att man i samband med Kontrollstation 2015 för de klimat- och energipolitiska målen kommer att återkomma till hur ytterligare åtgärder ska bidra till att sänka de svenska utsläppen av växthusgaser. Utskottet såg positivt på detta och såg fram emot redovisningen.

Våren 2010 gjorde riksdagen ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen bl.a. borde underställa riksdagen frågan om hur det samlade överskottet av utsläppsrätter skulle hanteras. Regeringen borde därmed återkomma till riksdagen med sina bedömningar och förslag i frågan. Utskottet noterade att regeringen i budgetpropositionen ansåg att det överskott av tilldelat utsläppsutrymme som inte behövs för att uppnå Sveriges åtaganden skulle annulleras.

¹⁶ Regeringen har tillsatt en utredning för att utreda hur ett bonus-malus-system för lätta fordon kan utformas med ambitionen att det ska träda i kraft den 1 januari 2017 (dir. Fi 2015:05).

4.5 Uppföljnings- och utvärderingsgruppens iakttagelser och bedömningar

Regeringen bedömer att ytterligare insatser behövs utöver de beslutade och planerade styrmedlen för att nå miljökvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan. Måluppfyllelsen beror på om tillräckligt stora utsläppsreduktioner kommer till stånd globalt, vilket kräver internationellt samarbete. Sverige och andra rika länder har ett särskilt ansvar för att ta ledningen i klimatarbetet så att det globala målet kan nås.

Gruppen delar regeringens bedömning att skärpta utsläppsåtaganden internationellt är helt nödvändiga för att miljökvalitetsmålet ska kunna nås. Det krävs att trenden av globalt ökande utsläpp bryts mycket snart. Ett ambitiöst avtal om tiden efter 2020 som motsvarar de vetenskapliga bedömningarna och ingås vid klimatkonventionens partsmöte i Paris i december 2015 skulle avsevärt öka möjligheterna att hålla den globala temperaturökningen under två grader.

Gruppen anser i likhet med vad utskottet anförde förra året att det är viktigt att Sverige arbetar aktivt och pådrivande i EU och internationellt för att främja globala åtgärder som minskar människans klimatpåverkan. Likaså är det viktigt att vidta konkreta åtgärder på hemmaplan för att minska Sveriges negativa klimatpåverkan. Det är därför positivt att regeringen har presenterat en strategi för ett framgångsrikt klimatmöte i Paris.

Riksdagen har bl.a. beslutat om miljökvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan och fastställt de ovannämnda preciseringarna som rör temperatur respektive koncentration av växthusgaser. Vidare har riksdagen beslutat om ett etappmål för utsläppen av växthusgaser som ska uppnås senast 2020. Dessutom har EU gemensamt slagit fast mål för utsläppsminskningar till 2020 och 2050 som Sverige ska bidra till att uppfylla. Det är därför viktigt att framstegen för att nå målen följs upp och utvärderas. I annat fall är det svårt att göra de förändringar som behövs både när det gäller de styrmedel som används och de åtgärder som vidtas.

Regeringen uppger i likhet med förra året att etappmålet för utsläppen är inom räckhåll eftersom utsläppen av växthusgaser i Sverige minskar. Enligt gruppens mening är det svårt att av regeringens redovisning utläsa resultatet av olika åtgärder. Det finns flera anslag som syftar till att minska klimatpåverkan, och regeringen föreslår dels ett nytt anslag, dels att befintliga anslag förlängs eller förstärks. Enligt gruppens mening är det angeläget att erfarenheter från tidigare satsningar tas till vara i nya satsningar. Det är också önskvärt att resultatet av satsningen på supermiljöbilspremien redovisas. I tillämpliga delar bör man kunna ta till vara dessa erfarenheter vid utformning av nya anslag som t.ex. elbusspremien. Gruppen förutsätter i likhet med tidigare ställningstaganden om anslagsförstärkningen att regeringen i kommande budgetpropositioner återkommer till riksdagen med en rapportering av hur medlen används och vilka resultat som uppnås genom satsningen.

Gruppen anser att det är angeläget att regeringen återkommer till riksdagen med mer information i frågan i samband med redovisningen av kontrollstationen 2015. Det behövs en lägesredovisning bl.a. när det gäller vidtagna åtgärder samt bedömningar och förslag om vilka insatser som behövs för att nå målet till 2020. Gruppen ser fram emot denna redovisning.

5. Ingen övergödning

5.1 Utskottets uppföljningar 2008 och 2014

Under 2014 genomförde miljö- och jordbruksutskottet en uppföljning av stöd till lokala åtgärder mot övergödning.¹⁷ Utgångspunkten för uppföljningen var riksdagens beslut om miljö kvalitetsmålet Ingen övergödning, som innebär att halter av gödande ämnen i mark och vatten inte har någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheter till en allsidig användning av mark och vatten.

Riksdagen har efter förslag från regeringen under senare år beslutat om ytterligare medel för att öka åtgärdstakten, bl.a. inom landsbygdsprogrammet och genom stöd till lokala vattenvårdsprojekt (LOVA).

Utskottet noterade att Sveriges bruttoutsläpp av kväve och fosfor till omgivande havsbassänger har minskat sedan 1995. Minskningen har framför allt skett inom jordbruket, kommunala reningsverk och industrin. Näringsläckage från jordbruket svarar fortfarande för en övervägande del av de utsläpp som orsakas av människan. Inom Sverige har många insatser för att minska övergödningen genomförts, vidtagits eller planerats. Viktiga styrmedel är bl.a. skatter, andra regleringar och olika ekonomiska stöd för att driva på åtgärder och forskning. Enligt forskare uppgår de direkta kostnaderna för att nå de internationella utsläppsmålen för Östersjön till 2021 till 40 miljarder kronor per år.

I miljö- och jordbruksutskottets uppföljning 2008 av statens insatser inom havsmiljöområdet framkom att det fanns en frustration över bristen på finansiering för att vidta praktiska åtgärder. Sedan uppföljningen genomfördes har bl.a. vattenmyndigheternas åtgärdsprogram och nya satsningar på lokala åtgärder tillkommit. Tillförda medel riktas särskilt mot insatser för avlopp och reningsverk, jordbruk, båtar samt vatten och hav. Sedan 2009 har över 900 LOVA-projekt medfinansierats med ca 400 miljoner kronor, vilket innebär att projektens totala budget har varit minst den dubbla. Genom det svenska landsbygdsprogrammet har enskilda lantbrukare genomfört och fått ersättning för olika miljöåtgärder inom jordbruket. Särskilda havsmiljömedel, EU-fonder m.m. har medfinansierat en mångfald av åtgärdsprojekt lokalt och regionalt.

Utskottet välkomnade de satsningar som har skett på bred front för att minska övergödningen. Åtgärder som behandlar såväl orsaker som symtom är angelägna. Det är viktigt att de aktörer som bidrar till utsläpp mobiliseras och

¹⁷ Stöd till lokala åtgärder mot övergödning – En uppföljning, 2014/15:RFR1, bet. 2014/15:MJU1.

involveras i konkret åtgärdsarbete. Utskottet noterade, i likhet med vid den tidigare uppföljningen 2008, att det trots pågående åtgärder återstår mycket arbete för att nå Sveriges nationella mål och internationella åtaganden för havsmiljön.¹⁸

Mot bakgrund av resultatet av uppföljningen underströk utskottet vikten av att åtgärdsarbetet mot övergödning präglas av en helhetssyn. Ett effektivt åtgärdsarbete innebär att insatser görs där behoven är störst och där bäst resultat kan uppnås till lägsta kostnad. Typen av insatser och omfattningen bör så långt som möjligt utgå från den lokala miljöns förutsättningar och förväntade effekter på övergödningen i haven. Ekonomiska stöd och bidrag bör vara kostnadseffektiva. Utskottet noterade att åtgärder som bygger på frivillighet skapar engagemang men också kan innebära att åtgärder inte vidtas där de behövs mest. I utformningen av statens samlade styrmedel behöver balansen mellan frivilliga åtgärder, storleken på ekonomiska subventioner och tvingande krav kontinuerligt följas upp och kunna omprövas för att hitta kostnadseffektiva lösningar. Utskottet menade att kunskapen om effekter och behov behöver utvecklas.

Utskottet såg positivt på att åtgärdsarbete har mobiliserat ett brett lokalt engagemang och bred lokal samverkan som involverar berörda aktörer från olika sektorer. Samtidigt finns ytterligare en potential i samverkan över kommungränser för att konkret engagera en högre andel lantbrukare.

Utskottet välkomnade att bl.a. nya LOVA-projekt inriktas mot sektorer med störst utsläpp och hög potential för kostnadseffektiva åtgärder samt mot långsiktighet och att åiterrapporteringen är ändamålsenlig utifrån projektens möjlighet att nå avsedda resultat.

Utskottet betonade att trots de olika utmaningar som är förenade med att följa upp miljöeffekter bör detta vara ambitionen i alla slags åtgärder. De åtgärder som vidtas med kända metoder bör vara kostnadseffektiva. För den fortsatta utvecklingen av vattenförvaltningen och effektiva åtgärder är det viktigt att vattenmyndigheterna utifrån tidigare erfarenheter drar relevanta lärdomar i det kommande arbetet med att förankra och utforma de nya åtgärdsprogrammen. Utskottet ansåg avslutningsvis att det är viktigt att regeringen säkerställer att eventuella förändringar i systemet gör att förutsättningarna för uppföljning och resultatmätning bibehålls och utvecklas.

5.2 Miljökvalitetsmålet Ingen övergödning

Miljökvalitetsmålet Ingen övergödning innebär att halterna av gödande ämnen i mark och vatten inte har någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten. De indikatorer och bedömningsgrunder som används för att redovisa resultaten inom området är följande:

¹⁸ Statens insatser inom havsmiljöområdet, 2008/09:RFR3, bet. 2008/09:MJU1.

- påverkan av tillförseln av kväveföreningar och fosforföreningar på havet
- påverkan på landmiljön av övergödande ämnen
- tillståndet i sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten
- tillståndet i havet.

5.2.1 Regeringens resultatredovisning

Regeringen bedömer att utvecklingen för miljö kvalitetsmålet är neutral från att tidigare ha haft bedömningen positiv. Belastningen av fosfor och kväve minskar. I vissa områden minskar effekterna av övergödningen medan det i stora delar av Sverige inte finns någon nedåtgående trend. Speciellt allvarligt är tillståndet i Östersjön. Åtgärder som avser landbaserade utsläpp har gett resultat men behöver enligt regeringen ytterligare förstärkas.

Sverige har i likhet med övriga Östersjöländer utsläppsbehandling för tillförseln av kväveföreningar och fosforföreningar på havet inom Baltic Sea Action Plan (BSAP). Vid Helsingforskonventionen för skydd av Östersjöns marina miljö (Helcom) ministermöte 2013 reviderades utsläppsbehandling. Sverige behöver sänka utsläppen av kväve och fosfor ytterligare till Egentliga Östersjön. När det gäller reduktionskravet på kväve med 8 360 ton har Sverige enligt Helcoms senaste uppföljning (2015) åtgärdat 82 procent av kvävebehandling. Vad gäller reduktionskravet för fosfor på 530 ton har Sverige enbart åtgärdat 21 procent. Den totala kväve- och fosforbelastningen har enligt Helcom minskat både på havet i dess helhet och specifikt från Sverige mellan referensperioden 1997–2003 och perioden 2010–2012.

För Sverige har tillförseln av kväve minskat med 19 700 ton per år, vilket motsvarar 15 procent. Trenden är starkare för Öresund och Kattegatt, men tydlig också vad gäller tillförseln till Egentliga Östersjön. En statistiskt säkerställd reduktion av fosfortillförseln till Egentliga Östersjön på 111 ton per år eller 13 procent och mindre säkra minskningar på ytterligare 200 ton per år har skett till Kattegatt, Öresund och Bottenhavet. För hela Östersjön har tillförseln av kväve minskat med 85 500 ton per år eller 9 procent och för fosfor med 5 000 ton per år eller 14 procent.

Enligt Naturvårdsverkets rapport Årlig uppföljning (rapport 6661) utgör atmosfärisk kvävedeposition cirka en fjärdedel av totalbelastningen till Östersjön, varav en femtedel under 2012 kom från sjöfarten.

När det gäller påverkan på landmiljön av övergödande ämnen framgår att de svenska utsläppen av kväveoxider minskat kraftigt mellan 1990 och 2013 och sedan flera år ligger under EU:s takt direktiv för utsläpp av luftföroreningar. Sedan 2000 kan man påvisa en statistisk nedgång av nedfallet av kväve på 25–30 procent för hela landet, men kvävenedfallet kan förorsaka en negativ inverkan på markvegetation särskilt i södra Sverige.

För tillståndet i sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten uppger regeringen att 88 procent av vattendragen och 90 procent av sjöarna uppnår minst god ekologisk status när enbart övergödningssstatus bedöms, vilket skiljer sig från bedömning av god ekologisk status då fler parametrar tas i

beaktande. Enbart hälften av vattendragen och två tredjedelar av sjöarna är klassade. Situationen är sämre i kustvatten där enbart 41 procent av kustvattenförekomsterna uppnår minst god ekologisk status vad gäller näringsämnen. I stort sett alla kustvattenförekomster från Strömstad till Hudiksvall är övergödda. Sveriges omgivande hav är med undantag av Skagerraks utsjö starkt övergödda. Problemen är särskilt stora i Egentliga Östersjön.

Regeringens bedömning är att ytterligare insatser behövs utöver de beslutade och planerade styrmedlen och åtgärderna för att nå miljökvalitetsmålet. En lång historia av mycket höga utsläpp av kväve och fosfor gör att Östersjön har ett stort överskott på näringsämnen. Återhämtningstiden i miljön är lång och det tar därför tid innan genomförda åtgärder ger resultat. Det kommer även att ta tid att genomföra alla de insatser som är viktiga för måluppfyllelsen.

För att målet ska utvecklas positivt anser regeringen att åtgärdstakten behöver öka. Arbetet inom ramen för ramdirektivet för vatten (2000/60/EG) och EU:s havsmiljödirektiv (2008/56/EG) är centralt. Det är vidare viktigt att Sverige genomför åtaganden inom Aktionsplanen för Östersjön. Ett fortsatt internationellt samarbete kring utsläpp av kväveoxider till luft, särskilt vad gäller sjöfart, är nödvändigt.

Under 2014 satsade regeringen 75 miljoner kronor på LOVA-bidraget för att stödja det lokala och regionala arbetet för bättre vattenkvalitet, och då speciellt åtgärder mot övergödning. Satsningen har enligt regeringen gett en nystart i arbetet med lokala vattenvårdsåtgärder, och det har varit en hög efterfrågan på LOVA-projekt. LOVA-bidraget är således en viktig del av arbetet för att motverka övergödning, främst genom lokala vatten- och avloppsprojekt, vattenåtgärder som bl.a. strukturkalkning, tvåstegsdiken och havsåtgärder som musselodling och algskörd.

Regeringen bedömer att det är viktigt att stärka förutsättningarna för att effektivt nyttja och där det är möjligt växla upp de nationella anslag och styrmedel som finns att tillgå i det lokala åtgärdsarbetet med andra finansiella källor, exempelvis EU:s fonder.

Effekterna av genomförda åtgärder för att minska näringstillförseln fördröjs bl.a. genom en fortsatt stor eller ökande utbredning av syrefria bottnar, vilket medför läckage av fosfor från bottensediment.

5.3 Utskottets tidigare ställningstaganden

När det gäller statens insatser för att uppnå miljökvalitetsmålen Ingen övergödning och Hav i balans samt levande kust och skärgård konstaterade utskottet i förra årets budgetbetänkande att regeringen bedömde att de storskaliga problemen för havsmiljön kvarstår. Liksom förra året redovisade regeringen att målet Hav i balans samt levande kust och skärgård inte går att

nå till 2020 med de åtgärder som i dag är beslutade eller planerade. Utskottet menade att detta är fortsatt bekymmersamt.

5.4 Uppföljnings- och utvärderingsgruppens iakttagelser och bedömningar

Gruppen behandlar i sin uppföljning av resultatredovisningen i budgetpropositionen särskilt miljö kvalitetsmålet Ingen övergödning eftersom regeringen uppger att utvecklingen i miljön snarare har försämrats än förbättrats i förhållande till resultat från föregående år. Utskottet har i sin fördjupade uppföljning av lokala åtgärder mot övergödning tagit fram ett fördjupat underlag i frågan som har redovisats i en rapport och behandlats av utskottet i förra årets budgetbetänkande.

Gruppen vill påminna om att utskottet tidigare har välkomnat de satsningar som har skett på bred front för att minska övergödningen. Åtgärder som behandlar såväl orsaker som symtom är angelägna. Det är viktigt att de aktörer som bidrar till utsläpp mobiliseras och involveras i konkret åtgärdsarbete. Utskottet har också, i likhet med vid den tidigare uppföljningen 2008, noterat att det trots pågående åtgärder återstår mycket arbete för att nå Sveriges nationella mål och internationella åtaganden för havsmiljön. Gruppen konstaterar att detta alltså gäller. Gruppen anser att det är angeläget att regeringen återkommer till riksdagen med förslag till åtgärder med anledning av det problem som uppmärksammas i utskottets rapporter. Gruppen noterar att regeringen inte har kommenterat utskottets uppföljning från 2014.

Gruppen ser fram emot att regeringen redovisar till riksdagen resultatet av de vidtagna åtgärderna mot övergödning. Detta är angeläget inte minst mot bakgrund av att utvecklingen tycks gå åt fel håll. Sverige behöver också minska sina utsläpp av fosfor och kväve enligt utsläppsbetinget i BSAP.

Gruppen anser att det är viktigt med tydliga indikatorer som inriktas på resultat av statliga insatser mot övergödning. Det är också önskvärt att kunna följa den långsiktiga utvecklingen av de indikatorer som regeringen har valt, och därför är det en fördel om regeringen i ökad utsträckning presenterar tidsserier som speglar utvecklingen.

Gruppen noterar att regeringens resultatredovisning i utgiftsområde 20 och 23 ger delvis olika bilder av resultat och behov av åtgärder när det gäller övergödning. En möjlighet att göra resultatredovisningen till riksdagen tydligare är att redovisa tidsserier med resultat för olika områden. Gruppen ser fram emot att ta del av en tydligare resultatredovisning.

6. Biologisk mångfald i rinnande vatten

6.1 Utskottets fördjupade uppföljning 2011

Under 2011 genomförde miljö- och jordbruksutskottet en fördjupad uppföljning av statens insatser för biologisk mångfald i rinnande vatten. Uppföljningen inriktades mot att studera ansvarsfördelningen mellan olika aktörer i samband med vattenkraft. Utskottet konstaterade i sin behandling av uppföljningen att dammar, vattenkraftverk och regleringsmagasin påverkar den biologiska mångfalden i rinnande vatten på ett mycket negativt sätt, samtidigt som vattenkraften har flera fördelar. Utskottet noterade att det saknades tillräckliga motiv för kraftbolagen att arbeta med miljöfrågor. Riksdagens miljömål för vattendragen hade inte heller nåtts, och utskottet uppmärksammade att det fanns flera olika målkonflikter som inte fick förlama det fortsatta utvecklingsarbetet. Det var därför viktigt med en tydlig uppgifts- och ansvarsfördelning mellan de inblandade aktörerna och att myndigheterna samarbetade.

Utskottet konstaterade att det saknades en helhetsbild av vilka insatser som gjorts på området och resultatet av dem. Utskottet menade att det var viktigt att regeringen säkerställde att det samlade resultatet av åtgärderna analyserades och redovisades, bl.a. i de årliga resultatredovisningarna till riksdagen.

Utskottet konstaterade vidare att arbetet med fiskvägar, restaurering av vattendrag samt fiskevård hade gått långsamt i förhållande till målen och att det fanns ett fortsatt behov av åtgärder. Det var viktigt att säkerställa att kraftbolagen hade tillräckliga motiv för att bevara och återskapa den biologiska mångfalden i vattendragen. Det fanns dock inte någon entydig bild av vilken kostnad som fiskvägar innebar för kraftbolagen, och inte heller någon entydig bild av vilket värde som återskapad biologisk mångfald ledde till. Utskottet menade att det var viktigt att klargöra de ekonomiska konsekvenserna av olika handlingsalternativ.

Enligt utskottet var det i första hand kraftbolagen som borde betala för åtgärder. Utskottet bedömde dock att statliga bidrag till restaureringsåtgärder kunde förenkla arbetet och skynda på processen. Det var viktigt att kraftbolagen gavs tillräckliga motiv att arbeta med biologisk mångfald. Dessutom behövdes statliga resurser för att finansiera åtgärder som inte skulle komma till stånd utan statliga insatser. Det var därför viktigt att det även fortsättningsvis avsattes statliga medel till sådana insatser. Utskottet konstaterade att de statliga resurserna för restaurering av vattendrag hade varierat över tid och framhöll vikten av långsiktighet i medelstilldelningen.

Bestämmelserna om vattenverksamhet hade vidare inte integrerats helt i miljöbalken, vilket lett till att praxis utgick från den äldre, exploateringsinriktade vattenlagen och inte från den helhetssyn som finns i den nu gällande miljöbalken och dess förarbeten. Inför det fortsatta utvecklingsarbetet betonade utskottet vikten av det övergripande målet att

främja en hållbar utveckling och vikten av att denna fråga hanterades vidare. För att nå miljö kvalitetsmålen behövdes ett intensifierat arbete med bl.a. tillsyn och omprövning av vattendomar.

Utskottet konstaterade avslutningsvis att många fortfarande betraktade de fem vattenmyndigheterna som nya aktörer och att flera myndigheter och organisationer pekade på att det var ett problem att ingen instans hade ansvar för att hålla ihop och samordna vattenmyndigheternas arbete på nationell nivå. Utskottet betonade vikten av en fortsatt utveckling av vattenförvaltningen och menade att inrättandet av Havs- och vattenmyndigheten kunde innebära en möjlighet till tydligare samordning.¹⁹

6.2 Miljö kvalitetsmålet Levande sjöar och vattendrag

Miljö kvalitetsmålet Levande sjöar och vattendrag innebär att sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och att deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljö värden och landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras, samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.

För att redovisa resultaten inom detta område använder regeringen följande indikatorer och bedömningsgrunder:

- tillståndet i sjöar och vattendrag
- tillståndet i oexploaterade och i huvudsak opåverkade vattendrag
- tillståndet för ytvattentäkter
- sjöar och vattendrags viktiga ekosystemtjänster
- sjöar och vattendrags livsmiljöer och spridningsvägar som en del i en grön infrastruktur
- gynnsam bevarandestatus för naturtyper och naturligt förekommande arter knutna till sjöar och vattendrag
- hotade arter och återställda livsmiljöer
- främmande arter
- genetiskt modifierade organismer
- sjöar och vattendrags bevarade natur- och kulturmiljö värden
- strandmiljöer, sjöar och vattendrags värden för friluftslivet.

6.3 Regeringens resultatredovisning

Regeringen uppger att när det gäller god ekologisk och kemisk status går det inte att se någon tydlig riktning för utvecklingen i miljön. Många av Sveriges sjöar och vattendrag når inte målen i EU:s ramdirektiv för vatten (2000/60/EG). Enligt Vatteninformationssystem Sverige (VISS) når enbart 49 procent av vattenförekomster i sjöar och 32 procent av vattenförekomster i vattendrag minst god ekologisk status. Fysisk påverkan, övergödning och

¹⁹ 2011/12:MJU1.

försurning är de största orsakerna till att målen god ekologisk status inte nås. Kvicksilver som ligger upplagrat i marken sedan tidigare och läcker till sjöar och vattendrag är en av de främsta orsakerna till att god kemisk status inte nås. Även andra kemikalier, såsom bromerade flamskyddsmedel, samt läckage av metaller från pågående och avslutad gruvverksamhet påverkar den kemiska statusen negativt.

När det gäller de frågor som utskottet uppmärksammade i sin uppföljning finns följande redovisning i budgetpropositionen:

Bristen på fisk- och faunapassager hindrar många arter från att vandra både till och från samt inom systemet, vilket påverkar förutsättningarna för ett väl fungerande vattenekosystem. En fortsatt prövning av vattenverksamhetens överensstämmelse med krav i miljöbalken kan bidra till förbättrad biologisk mångfald. Regeringen anser att det finns ett fortsatt behov av att bevara och restaurera värdefulla vattenmiljöer, både ur naturmiljö- och kulturmiljöperspektiv. För att kunna prioritera åtgärder behövs bättre kunskapsunderlag.

Enligt databasen VISS har endast 60 procent av Sveriges sjöar och 25 procent av vattendragen hög eller god konnektivitet, dvs. möjlighet till spridning och fria passager för djur, växter, sediment och organiskt material i uppströms och nedströms riktning, samt från vattenförekomsten till omgivande landområden. Vattenverksamhetsutredningen lämnade sitt slutbetänkande ”I vått och torrt” 2014. Rapporten har remitterats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Havs- och vattenmyndigheten och Energimyndigheten har under 2014 gemensamt presenterat en nationell strategi för vattenkraft. Strategin innehåller bl.a. åtgärdsförslag för att minska vattenkraftens miljöpåverkan. Enligt strategin får åtgärder endast ta en viss del av produktion i anspråk, och inte ge väsentlig påverkan på balans- och reglerkraften.

Regeringen bedömer att ytterligare insatser behövs utöver de beslutade och planerade styrmedlen för att nå miljökvalitetsmålet. Återhämtningstakten i naturen är långsam och vattenkvaliteten påverkas både av dagens pågående verksamheter och av läckage från tidigare verksamheter. Regeringen anser att åtgärdstakten behöver öka. Arbetet med att genomföra ramdirektivet för vatten (2000/60/EG) är mycket viktigt för att miljökvalitetsmålet ska kunna nås i framtiden.

För att förbättra den ekologiska och kemiska statusen i sjöar och vattendrag har de länsstyrelser som är vattenmyndigheter tagit fram nya förvaltningsplaner inklusive nya åtgärdsprogram för 2016–2021. Samråd pågick till den 30 april och de beslutas av vattendelegationerna. Förslagen till åtgärdsprogram innehåller bl.a. åtgärder mot fysisk påverkan, övergödning och kemikalier. Regeringen bedömer att genomförandet av åtgärdsprogrammen för att leva upp till ramdirektivet för vatten kommer att ha stor betydelse för den framtida utvecklingen i sötvattensmiljön och därmed möjligheten att nå målet.

Regeringen anför vidare att bristen på fisk- och faunapassager hindrar många arter från att vandra både till och från samt inom systemet, vilket påverkar förutsättningarna för ett väl fungerande vattenekosystem. En fortsatt prövning av vattenverksamhetens överensstämmelse med krav i miljöbalken

kan bidra till förbättrad biologisk mångfald. Regeringen anser att det finns ett fortsatt behov av att bevara och restaurera värdefulla vattenmiljöer, både ur naturmiljö- och kulturmiljöperspektiv. För att kunna prioritera åtgärder behövs bättre kunskapsunderlag.

Regeringen uppger att den fortsatta hanteringen av vattenkraften tillsammans med andra former av fysisk påverkan på sjöar och vattendrag är väsentlig för Sveriges möjligheter att leva upp till EU:s ramdirektiv för vatten (direktiv 2000/60/EG). Vattenverksamhetsutredningen (M 2012:01) har sett över dagens regler om vattenverksamheter och utredningens förslag har remitterats. Regeringen avser att återkomma till riksdagen i frågan.

6.4 Utskottets tidigare ställningstaganden

I förra årets budgetbetänkande konstaterade utskottet att man 2011 genomförde en uppföljning av statens insatser för biologisk mångfald i rinnande vatten och vattenkraft. Av regeringens resultatredovisning framgick bl.a. regeringens bedömning att det inte är möjligt att nå miljökvalitetsmålet om levande sjöar och vattendrag till 2020 med de styrmedel som är beslutade eller planerade i dagsläget. Fortfarande kvarstod många miljöproblem på grund av att ett överskott av växtnäringsämnen, farliga ämnen och läkemedelsrester tillförs vattenmiljön. Kunskapen om ämnens spridning och påverkan behöver förbättras. Försurningen har under senare decennier minskat, men trots det är både vatten och mark starkt påverkade. Utskottet konstaterade att det råder både resurs- och kunskapsbrist för skydd och restaurering av kulturmiljövärden längs sjöar och vattendrag.

Enligt utskottet var det likväl positivt att regeringen hade identifierat vissa åtgärdsbehov, men utskottet ansåg liksom förra året att ytterligare åtgärder måste vidtas för att målet ska uppnås. Utskottet ville återigen understryka vikten av förstärkta insatser för restaurering av vattendrag och vikten av att följa upp resultatet av de insatser som görs. I miljö- och jordbruksutskottets uppföljning av biologisk mångfald i rinnande vatten och vattenkraft 2011 redovisades och analyserades en rad olika problem. Utskottet uppgav att man med intresse följer arbetet i den utredning regeringen har tillsatt för att se över reglerna för vattenverksamhet.

6.5 Uppföljnings- och utvärderingsgruppens iakttagelser och bedömningar

Utskottet genomförde 2011 en uppföljning av statens insatser för biologisk mångfald i rinnande vatten och vattenkraft. Av regeringens resultatredovisning framgår bl.a. att man bedömer att ytterligare insatser behövs utöver de beslutade och planerade styrmedlen för att nå miljökvalitetsmålet.

Gruppen delar regeringens syn att åtgärdstakten behöver öka. Mot denna bakgrund vill gruppen återigen understryka att det är viktigt att förstärka insatserna för restaurering av vattendrag. Resultatet av de insatser som görs behöver också följas upp. I miljö- och jordbruksutskottets uppföljning av biologisk mångfald i rinnande vatten och vattenkraft 2011 redovisades och analyserades en rad olika problem. Gruppen konstaterar att Vattenverksamhetsutredningen i juni 2014 lämnade sitt slutbetänkande I vått och torrt: förslag till ändrade vattenrättsliga regler (SOU 2014:35). Det är enligt gruppens mening positivt att utredningen har remitterats och beredning pågår inom Regeringskansliet.

Utskottet har bl.a. påpekat att riksdagens miljömål för vattendragen inte har nåtts, och utskottet uppmärksammade att det fanns flera olika målkonflikter som inte fick förlama det fortsatta utvecklingsarbetet. Det är därför viktigt med en tydlig uppgifts- och ansvarsfördelning mellan de inblandade aktörerna och att myndigheterna samarbetar. Gruppen anser därför att det är positivt att Havs- och vattenmyndigheten och Energimyndigheten gemensamt har presenterat en nationell strategi för vattenkraften.

Gruppen utgår från att såväl regeringens aviserade förslag på grundval av Vattenverksamhetsutredningens betänkande som andra initiativ inom området leder till att åtgärdstakten ökar så att miljökvalitetsmålet Levande sjöar och vattendrag kan nås. Gruppen vill återigen betona att det är synnerligen angeläget att åtgärda de problem som uppmärksammas i utskottets rapport om biologisk mångfald i rinnande vatten och vattenkraft. Gruppen ser fram emot att regeringen återkommer med förslag till riksdagen i frågan.

7 Giftfri miljö

7.1 Utskottets uppföljning

Hösten 2010 beslutade riksdagen att 25 miljoner kronor per år skulle tillföras anslaget 1:6 Kemikalieinspektionen under perioden 2011–2014 för att upprätta en handlingsplan för att minska de kemiska riskerna i vardagen.²⁰ Hösten 2011 genomförde miljö- och jordbruksutskottet i samband med den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen en uppföljning som inriktades på att följa upp resultaten inom kemikalieområdet och hur den resursförstärkning som riksdagen beslutat om hade använts. Av utskottets uppföljning framgick att resursförstärkningen under det första året främst använts till personalkostnader och utökad tillsyn. Detta var enligt utskottets bedömning en viktig insats eftersom tillsynen bl.a. kunde ge underlag för överväganden om behovet av en mer långsiktig finansiering av utökad tillsyn. Satsningen innebar även att projekt förbereddes i dialog med andra aktörer, vilket utskottet uppfattade som positivt eftersom ökat samarbete bl.a. kunde leda till att arbetet blev mer långsiktigt. Utskottet

²⁰ Handlingsplan för en giftfri vardag 2011–2014.

menade att det var viktigt att regeringen analyserade eventuella behov av att ge relevanta myndigheter i uppdrag att samverka och att återrapportera resultatet. Utskottet menade vidare att satsningen innebar att Sveriges möjlighet att driva på EU:s kemikaliepolitik ökade, vilket enligt utskottet var positivt och låg i linje med intentionerna. Utskottet framhöll att det mot denna bakgrund vore värdefullt om riksdagen fortsättningsvis fick en rapportering av de konkreta resultat som satsningen ledde till när det gällde Sveriges möjligheter att driva på för en mer effektiv kemikaliepolitik i EU.

Utskottet pekade vidare på att det är oklart vad som händer med upparbetade rutiner, samlad kunskap och påbörjat arbete efter satsningsperiodens slut. Utskottet uppfattade det som viktigt att regeringen löpande följer utvecklingen, bl.a. med avseende på satsningens konkreta betydelse för tillsynen, dialogen med andra aktörer och EU-arbetet inom kemikalieområdet. Satsningen borde även utvärderas och uppnådda resultat redovisas till riksdagen och bedömas i förhållande till mål och kostnader.

7.2 Miljökvalitetsmålet Giftfri miljö

Miljökvalitetsmålet innebär att förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället inte ska hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrundsnivåerna. De bedömningsgrunder och indikatorer som används för att redovisa resultaten inom området är följande:

- den sammanlagda exponeringen för kemiska ämnen
- användningen av särskilt farliga ämnen
- oavsiktligt bildade ämnen med farliga egenskaper
- förorenade områden
- kunskap om kemiska ämnens miljö- och hälsoegenskaper och
- information om farliga ämnen i material, produkter och varor.

I resultatredovisningen i budgetpropositionen utgår regeringen från dessa indikatorer.

En särskild strategi för att nå miljökvalitetsmålet Giftfri miljö och generationsmålet har antagits av riksdagen.²¹ Syftet med strategin är att ge tydlig prioritet åt insatser inom områden där det finns ett stort behov av åtgärder för att öka takten i arbetet med att nå miljökvalitetsmålen. Strategin för en giftfri miljö utgörs av åtta etappmål och av insatser som bidrar till att nå etappmålen, miljökvalitetsmålet Giftfri miljö och generationsmålet. Den innehåller åtgärder på nationell, europeisk och internationell nivå med tyngdpunkt på att tillämpa och stärka EU-regelverk om kemikalier så att ny

²¹ Prop. 2013/14:39, bet. 2013/14:MJU13, rskr. 2013/14:185.

kunskap tas fram och omsätts i åtgärder för att bättre skydda människors hälsa och miljön.

7.3 Regeringens resultatredovisning

Regeringen uppger att förekomsten av vissa miljögifter minskar, men för många ämnen saknas underlag för att bedöma hur halter i människa och miljö har förändrats. Långlivade ämnen är särskilt problematiska. Global konsumtion leder till allt större kemikalie- och varuproduktion och ökad diffus spridning av farliga ämnen. För särskilt farliga ämnen har ett arbete med att begränsa användningen av dessa påbörjats inom EU. Redovisningen innehåller flera exempel på insatser som har gjorts inom EU-samarbetet.

Sverige har exempelvis lämnat förslag till Europeiska kemikaliemyndigheten (European Chemicals Agency, Echa) på 13 ämnen som bör betraktas som särskilt farliga och föras upp på kandidatförteckningen i Reachförordningen. Begränsningen av användning av farliga ämnen finns i bilaga XVII till Reachförordningen. Ett beslut om begränsning kan innebära att vissa användningar av ett ämne förbjuds eller att ämnet totalförbjuds. På svenskt initiativ har vidare ett begränsningsförslag om bly beslutas av kommissionen. Ett svenskt förslag till begränsning av nonylfenol och nonylfenoletoxiylater i importerade textilier behandlades av Echas kommittéer under 2014. Förslaget har fått stöd, och beslut fattades i juli 2015.

När det gäller etappmål med anknytning till miljö kvalitetsmålet pekar regeringen på några relevanta insatser. Exempelvis uppmärksammas kvicksilver. Bland annat nämns att Minamatakonventionen om kvicksilver som slutförhandlades under 2013 innehåller begränsningar och förbud av kvicksilver i både produkter och i industriella processer och på sikt bl.a. kommer att minska den långväga transporten av kvicksilver till Sverige. Den träder i kraft när 50 länder har ratificerat, vilket beräknas ske tidigast år 2017. Kommissionen planerar att i slutet av 2015 återkomma med förslag till lagstiftning för kvicksilver som en del i EU:s och medlemsländernas ratificering av Minamatakonventionen. Kemikalieinspektionen har lämnat kommentarer i ett offentligt samråd om hur konventionen bör införas i europeisk lagstiftning.

I resultatredovisningen gör regeringen en genomgång av olika bromerade flamskyddsmedel och aktuell status, t.ex. om de är förbjudna i varor eller ska förbjudas alternativt att utvärdering av ämnet pågår. Regeringen uppger att man avser att verka för att bromerade flamskyddsmedel fasas ut.

7.3.1 Handlingsplan för en giftfri vardag

I enlighet med regeringens budgetproposition för 2014 beslutade riksdagen om resursförstärkningar till Kemikalieinspektionen t.o.m. 2020 för att arbetet med

handlingsplanen ska vidareutvecklas och intensifieras.²² I början av 2015 gav regeringen Kemikalieinspektionen i uppdrag att vidareutveckla handlingsplanen. Enligt uppdraget bör handlingsplanen även i fortsättningen inriktas på en giftfri vardag. Barn och unga vuxna är extra känsliga för risker förknippade med gifter, och arbetet ska därför särskilt fokusera på att skolor, förskolor och andra miljöer där barn vistas ska vara fria från gifter. Arbetet med handlingsplanen har enligt regeringen förstärkts och getts ett långsiktigt perspektiv. Resurser finns aviserade t.o.m. 2020.

I januari 2015 lämnade Kemikalieinspektionen en slutredovisning av sitt uppdrag om en handlingsplan för en giftfri vardag 2011–2014. Satsningen på handlingsplanen har möjliggjort en utökad insats nationellt, inom EU och internationellt. Arbetet har varit inriktat på åtgärder för att skydda barns och ungdomars hälsa och på att skydda människans fortplantning. Insatserna har inriktats på utveckling av EU:s kemikalielagstiftning, ökad kunskap om hälsorisker, ökad tillsyn av farliga ämnen i varor och dialoger med företagen för att bistå i deras arbete med att byta ut farliga ämnen.

I budgetpropositionen för 2016 redovisas ett antal konkreta exempel på både statliga insatser och resultat av åtgärderna. Kemikalieinspektionen utökade under perioden 2011–2014 kraftigt de resurser som läggs på operativ tillsyn och tillsynsvägledning samt på kemiska analyser för kontroll av hur företagen följer regler om farliga ämnen i varor. Bland annat genomfördes ett tillsynsprojekt inriktat på leksaker och varor för barn. Andelen varor som inte följer lagstiftningen och som har lett till åtalsanmälningar har varit störst för leksaker (drygt 80 av 550 analyserade varor), smycken (125 av ungefär 1 200) och enklare hemelektronik (drygt 35 av 240).

7.4 Utskottets tidigare ställningstaganden

När det gäller statens insatser för att uppnå miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö noterade utskottet i förra årets budgetbetänkande att regeringen föreslog att den tidigare beslutade resursförstärkningen till Kemikalieinspektionen bibehålls under perioden 2014–2020. Detta är ett led i att tackla svårigheterna att nå detta miljö kvalitetsmål fram till 2020. Utskottet noterade att regeringen anser att det fortsatta arbetet med att vidareutveckla och intensifiera arbetet med handlingsplanen för en giftfri vardag är viktigt. Utskottet såg fram emot att i nästa års budgetproposition få en redovisning av hur detta arbete fortlöper, hur resursförstärkningen till Kemikalieinspektionen använts och vilka resultat som uppnåtts genom förstärkningen. Liksom i förra årets budgetproposition redovisades samverkan på internationell nivå och resultat av bl.a. överenskommelser, vilket utskottet tidigare efterfrågat. Utskottet såg med tillfredsställelse på att denna redovisning hade bibehållits.

²² Prop. 2013/14:1 utg.omr. 20, bet. 2013/14:MJU1, rskr. 2013/14:122.

7.5 Uppföljnings- och utvärderingsgruppens iakttagelser och bedömningar

Gruppen välkomnar regeringens redovisning av uppföljningen av handlingsplanen för en giftfri vardag. Det är positivt att regeringen redovisar insatser och resultat av anslagsförstärkningen både i Sverige och inom EU-samarbetet. För att nå miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö behövs ett uthålligt arbete med åtgärder som genomförs på såväl nationell nivå som inom EU och på global nivå.

Gruppen anser att det är glädjande att det finns ett långsiktigt perspektiv på satsningen genom att insatsen fortsätter och att resurser aviseras fram till 2020. Gruppen konstaterar att regeringen i hög grad har tagit fasta på vad utskottet tidigare har anfört, t.ex. att satsningen har utvärderats. Vidare har både insatser och konkreta resultat redovisats till riksdagen när det gäller tillsynen, dialogen med andra aktörer och EU-arbetet inom kemikalieområdet. Gruppen anser dock att det skulle vara önskvärt att rapporteringen till riksdagen kompletterades med regeringens bedömning av uppnådda resultat i förhållande till mål och kostnader.

Gruppen anser att det är väsentligt att arbetet för att nå miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö fortsätter. Det behövs en kraftsamling för att skapa förutsättningar för att nå miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö eftersom det är ett av de allra svåraste miljö kvalitetsmålen att uppnå. Gruppen ser fram emot att ta del av regeringens förutsedda redovisningar av hur arbetet för att nå miljö kvalitetsmålet fortlöper.

Gruppen anser också att det är positivt att regeringen redovisar åtgärder som har vidtagits när det gäller kvicksilver och bromerade flamskyddsmedel. Den 19 februari 2015 beslutade riksdagen efter förslag från ett enigt utskott om två tillkännagivanden om dels kvicksilver, dels bromerade flamskyddsmedel. De innebär att regeringen inom EU ska verka för att både kvicksilver och bromerade flamskyddsmedel fasas ut. Gruppen noterar regeringens redovisning av insatser för att fasa ut kvicksilver och bromerade flamskyddsmedel.

8. Hållbara städer

8.1 Utskottets uppföljning av hållbara städer 2010

Under perioden 2009–2010 anslog riksdagen medel till ett ekonomiskt stöd för hållbara städer om totalt 340 miljoner kronor. Samtidigt tillsatte regeringen en delegation med uppgiften att verka för en hållbar utveckling av städer, tätorter och bostadsområden. Hösten 2010 beslutade riksdagen att tillföra anslaget för hållbara städer 30 miljoner kronor per år mellan 2011 och 2012 i syfte att avveckla verksamheten. Regeringen beslutade därefter att förlänga

delegationens uppdrag fram till december 2012, för att konsolidera och avsluta det arbete som inletts.²³

Miljö- och jordbruksutskottet genomförde 2010 en fördjupad uppföljning av statens satsning på hållbara städer. Med anledning av uppföljningen bedömde utskottet bl.a. att en utvärdering av satsningens mer långsiktiga effekter borde göras om några år och pekade på vikten av att satsningens resultat och den kunskap som samlats inom delegationen och i projekten skulle tas om hand när satsningen var slut och delegationen avvecklad. Utskottet underströk vidare vikten av att regeringen i de årliga resultatredovisningarna till riksdagen redovisade och bedömde de resultat som uppnåtts genom statens olika insatser för en hållbar stadsutveckling och att det var viktigt att fortsätta att följa denna fråga.

8.2 Miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö

Miljökvalitetsmålet innebär att städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö och medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt för att främja långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser. Även andra utgiftsområden än utgiftsområde 20 ska bidra till att uppfylla målet God bebyggelse. Av den anledningen redovisar regeringen enbart de delar som har bäring på miljöpolitiken under utgiftsområde 20 och övriga resultat under utgiftsområdena 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik, utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid (kulturhistoriskt värdefull bebyggelse), utgiftsområde 21 Energi (energieffektivisering i bebyggelsen) och utgiftsområde 22 Kommunikationer (trafikbuller). För miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö har utvecklingen i miljö förbättrats jämfört med förra årets resultat.

8.3 Regeringens resultatredovisning om hållbara städer

Delegationen för hållbara städer beslutade om ekonomiskt stöd till utveckling av hållbara städer under 2008–2012. Den 1 januari 2013 tog Boverket över ansvaret för stödet, vilket innebär att Boverket betalar ut förskott, godkänner slutrapporter för projekten och betalar ut resterande bidrag. Boverket har även övertagit delegationens roll att följa, dokumentera och stödja projekten i genomförandet, erbjuda projekten möjlighet till kunskaps- och erfarenhetsutbyte och sprida erfarenheter från dem samt utvärdera stödet.

²³ Prop. 2010/11:1 utg.omr. 20, bet. 2010/11:MJU1, dir. 2011:29.

Anslaget är inte längre öppet för nya ansökningar, men redovisningar av hur stödet har använts kommer fortfarande in. Totalt beviljade delegationen under programperioden 357 miljoner kronor i stöd till sammanlagt 102 projekt, varav 9 är stora och flerdimensionella investeringsprojekt. Övriga 93 är planeringsprojekt som innefattar förstudier, processutveckling och informationsinsatser.

Boverket har lanserat en projektdatabas på myndighetens webbplats, där alla de 98 beviljade stödprojekten presenteras på ett sökbart sätt, samt skriften Urbana guldkorn som redovisar resultat och erfarenheter från de nio stora investeringsprojekten. Erfarenheter från projekten har även spridits vid andra seminarier och konferenser under 2014. Under 2014 lät Boverket genomföra en extern utvärdering av stödet, enligt uppdrag från regeringen.²⁴

8.4 Utskottets tidigare ställningstaganden

I förra årets budgetbetänkande konstaterade utskottet att när det gäller statens insatser för att uppnå miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö samt arbetet med hållbara städer bedömde regeringen att det är svårt att inom en generation skapa förutsättningar för att nå miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö. Enligt regeringen behövs ytterligare insatser utöver de beslutade och planerade styrmedlen för att nå detta miljö kvalitetsmål. Utskottet noterade samtidigt att regeringen inte lämnar någon specifik resultatredovisning för arbetet med hållbara städer.

8.5 Uppföljnings- och utvärderingsgruppens iakttagelser och bedömningar

Utskottet har i sin löpande uppföljning sedan 2011 följt frågan om regeringens redovisning och åtgärder när det gäller satsningen på hållbara städer. Bakgrunden var främst en fördjupad uppföljning som utskottet tidigare hade genomfört. Projektet är slutfört. Resultatet har utvärderats och erfarenheter har spridits. Boverket har ansvar för de aktiviteter som kvarstår och information om genomförda insatser finns i en projektdatabas på Boverkets webbplats. På grundval av att satsningen på hållbara städer är slutförd föreslår gruppen att utskottet avslutar den årliga uppföljningen av satsningen. Det är dock betydelsefullt att regeringen fortsätter att redovisa och bedöma de resultat och insatser som uppnås genom statens olika insatser för en hållbar statsutveckling inom olika utgiftsområden.

²⁴ Rapport 2014:26.

Utgiftsutveckling inom område Miljöpolitik

<i>Miljoner kronor</i>	Utfall 2014	Prognos 2015	Budget 2015*	Förslag 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019
1:1 Naturvårdsverket	386	386	393	433	440	450	459
1:2 Miljöövervakning m.m.	292	299	306	333	333	323	333
1:3 Åtgärder för värdefull natur	639	739	760	1 003	998	998	998
1:4 Sanering och återställning av förorenade områden	387	438	420	815	858	743	833
1:5 Miljöforskning	82	74	76	81	80	79	95
1:6 Kemikalieinspektionen	213	214	214	230	232	237	241
1:7 Avgifter för internationella organisationer	157	198	190	141	141	141	141
1:8 Supermiljöbilspremien	117	338	347	309	0	0	0
1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	216	218	219	222	224	228	232
1:10 Klimatanpassning	94	102	115	119	107	107	107
1:11 Inspire	18	20	20	20	0	0	0
1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö	668	669	687	752	748	735	735
1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar	113	178	183	205	205	205	205
1:14 Internationellt miljösamarbete	24	53	56	34	21	21	21
1:15 Hållbara städer	6	72	80	3	5	0	0
1:16 Skydd av värdefull natur	811	934	960	1 344	1 268	1 268	1 268
1:17 Havs- och vattenmyndigheten	204	209	208	225	230	235	247
1:18 Klimatinvesteringar	0	122	125	600	600	600	0
1:19 Elbusspremie	0	0	0	50	100	100	100
Summa Miljöpolitik	4 427	5 263	5 359	6 917	6 590	6 468	6 014

Utgiftsutveckling inom område Miljöforskning

<i>Miljoner kronor</i>	Utfall 2014	Prognos 2015	Budget 2015*	Förslag 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019
2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader	53	54	56	56	57	58	59
2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	605	621	633	688	695	695	695
Summa Miljöforskning	658	675	688	744	752	753	758

SUMMA UTGIFTSOMRÅDE 20	5 085	5 938	6 047	7 661	7 342	7 221	6 772
-------------------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

*) Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015.

Källa: Prop. 2015/16:1 utg.omr 20.